

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Vojtěch Valášek

**Přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení
a jejich přezkum**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pohl

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 14.11.2017

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 14.11.2017

Vojtěch Valášek

Děkuji JUDr. Tomáši Pohlovi, vedoucímu mé diplomové práce za veškeré konzultace, podnětné připomínky, ochotu a pomoc při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1. Insolvenční právo a insolvenční řízení	3
1.1. Obecný úvod do problematiky insolvenčního práva	3
1.2. Vývoj českého insolvenčního práva a postavení věřitele v insolvenčním řízení.....	6
2. Věřitelé v insolvenčním řízení	13
2.1. Postavení věřitelů v insolvenčním řízení a jejich strategie	13
2.2. Zahájení insolvenčního řízení věřitelem	15
3. Předkládání pohledávek do insolvenčního řízení	23
3.1. Postavení věřitelů a jejich pohledávek	23
3.2. Pohledávky uplatňované jinak než přihláškou	24
3.3. Přihlašování pohledávek	29
3.3.1. Včasnost přihlášení pohledávky	30
3.3.2. Náležitosti přihlášky	33
3.3.3. Přílohy přihlášky	36
4. Třídění přihlašovaných pohledávek	38
4.1. Pohledávky peněžité a nepeněžité	38
4.2. Pohledávky splatné a nesplatné	39
4.3. Pohledávky podřízené a pohledávky společníků nebo členů dlužníka	40
4.4. Pohledávky podmíněné a pohledávky duplicitní	41
4.5. Vykonatelné pohledávky	43
4.6. Zajištěné pohledávky	44
4.7. Pohledávky subjektů odpovídajících za správu domu a pozemku	46
5. Přezkum přihlášených pohledávek	48
5.1. Přezkum pravosti, výše a pořadí přihlášených pohledávek	50
5.2. Přezkum vykonatelných pohledávek	54
5.3. Seznam přihlášených pohledávek	57
5.4. Přezkumné jednání (a jeho ekvivalent v oddlužení)	58
6. Popírání pohledávek a důsledky s tím spojené	63
6.1. Popření pohledávky insolvenčním správcem	63
6.2. Popření pohledávky dlužníkem	64
6.3. Popření pohledávky věřitelem	65
6.4. Spory o určení popřených pohledávek	67
Závěr	73

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	75
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	76
ABSTRAKT	83
SUMMARY	84
KLÍČOVÁ SLOVA / KEYWORDS	85
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE / TITLE OF THE DIPLOMA THESIS	85

Úvod

Par conditio creditorum je jednou ze stěžejních zásad, na kterých je současná právní úprava insolvenčního řízení založena. Tuto zásadu zákonodárce rovněž přímo vtělil do zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“ nebo „IZ“)¹, který jako speciální právní předpis upravuje problematiku insolvenčního řízení. Věřitelé, kteří mají podle insolvenčního zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají podle výše uvedené zásady v insolvenčním řízení rovné možnosti.² Vedeni touto myšlenkou bychom tedy mohli předpokládat, že pro zdárný průběh insolvenčního řízení, spočívající z pohledu věřitele nepochybně v co možná nejvyšším uspokojení jeho pohledávek, bude zásadní existence společného zájmu všech věřitelů. Takovýto předpoklad však v praktické rovině nemůže sám o sobě obstát, neboť věřitel jako ekonomická jednotka bude vždy upřednostňovat své vlastní zájmy před společnými zájmy všech věřitelů.³ Aby však věřitel vůbec mohl své zájmy v insolvenčním řízení prosazovat, musí (až na výjimky) svou pohledávku do insolvenčního řízení přihlásit.

Insolvenční řízení je v současné době již rozvinutá, avšak stále dynamická oblast civilního procesu. S pojmy, jako jsou insolvence, úpadek, konkurs či insolvenční správce, se veřejnost v posledních letech běžně setkává. Pro velkou část veřejnosti jsou však tyto pojmy stále těžko uchopitelné. Proto se účastníci insolvenčního řízení, tedy dlužník a věřitelé, často ocitají ve velmi obtížné situaci. Zaměříme-li se právě na osobnost věřitele, tak je třeba si uvědomit, že věřiteli nejsou pouze zkušení obchodníci či finanční instituce, které vyčleňují pro oblast vymáhání pohledávek speciální oddělení, nebo vymáháním pověřují advokátní kanceláře či inkasní agentury. Ne každý věřitel je tedy kvalifikovaně znalý svých práv a povinností plynoucích mu z účasti v insolvenčním řízení, jakož i důsledků vyplývajících z neúčasti na něm. Insolvenčním zákonem sice jistě byla pozice věřitele oproti dřívějším úpravám posílena, nicméně insolvenční zákon je rovněž v mnoha ohledech k věřiteli přísný, až ultimativní. S ohledem na kroky zákonodárce z poslední doby navíc pozorujeme částečný odklon od tzv. „prověřitelské“ právní úpravy insolvenčního řízení. Je tedy stěžejní, aby (nejen) věřitelé měli v souvislosti s problematikou insolvenčního práva neustále na paměti zásadu *vigilantibus iura skripta sunt*⁴.

¹ Konkrétně pak v ust. § 5 insolvenčního zákona.

² Tamtéž.

³ K tomu blíže viz kapitola 2.1.

⁴ Neboli „právo patří bdělým, nechť si každý střeží svá práva“.

V diplomové práci se autor zaměřuje na postupy věřitele snažícího se úspěšně uplatnit své pohledávky v insolvenčním řízení, aby se tak mohl domoci jejich co možná nejvyššího uspokojení za pomoci institutů, které nabízí insolvenční zákon. Autor se ve své práci pokouší zachytit pozitiva i negativa právní úpravy insolvenčního řízení s ohledem na praxi, která se v tomto právním odvětví za více než devět let od účinnosti insolvenčního zákona rozvinula, s přispěním četné judikatury napomáhající výkladu některých ustanovení insolvenčního zákona a řešení neurčitých situací v rámci insolvenčního řízení. Tato diplomová práce se řídí právním stavem ke dni 14.11.2017. Reflektuje tedy významnou novelu insolvenčního zákona⁵ účinnou od 01.07.2017 a zaměřuje se na změny insolvenčního řízení související s tématem této diplomové práce, které novela přinesla.

Autor se pokusil strukturovat práci od obecných poznatků ke konkrétním institutům insolvenčního práva (v rozsahu zvoleného tématu), přičemž jeho záměrem nebyl pouze deskriptivní výklad problematiky uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, ale rovněž vlastní hodnotící závěry formované především judikaturou, ale také zkušenostmi z praxe, a to ať už vlastními, nebo odbornou veřejností zprostředkovanými.

Po úvodní kapitole, která obecně pojednává o insolvenčním právu a jeho vývoji, se autor zaměřil na subjekt, který v insolvenčním řízení uplatňuje pohledávky, tedy na věřitele, jeho strategii v insolvenčním řízení a možnost insolvenčního řízení iniciovat. Pojednání o zahájení insolvenčního řízení věřitelem zařadil autor do své diplomové práce ze dvou důvodů. Jednak jde o dominantní právo věřitele, které spoluurčuje jeho pozice v rámci insolvenčního řízení. Za druhé jde o okamžik, kdy věřiteli, který je insolvenčním návrhatelem, vzniká povinnost přihlásit do insolvenčního řízení svou pohledávku, což je právě problematika, která je tématem této práce, a proto by dle názoru autora neměla zůstat opomenuta. V dalších kapitolách se pak autor komplexně věnuje zvolenému tématu.

⁵ Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

1. Insolvenční právo a insolvenční řízení

1.1. Obecný úvod do problematiky insolvenčního práva

Ve všech vyspělých společnostech je samozřejmé, že stát přichází s pravidly pro vymáhání pohledávek. Jeho úkolem je zajistit právní rámec pro efektivní, ovšem také pokud možno pokojné vymáhání pohledávek od dlužníků. Věřitelé volí z možností, jak si zajistit plnění od dlužníka. Záměrem věřitele, který setrvá v rovině jednání po právu, bude zpravidla snaha o dosažení závazného deklarování svého práva na plnění pohledávky, tedy snaha o získání exekučního titulu, aby tak mohl věřitel pohledávku za dlužníkem vymáhat všemi dostupnými způsoby, tj. snaha o vydobytí plnění způsoby, které zákon nabízí. Obezřetný věřitel, který nenechává správu svých pohledávek náhodě, tak bude vždy postupovat s cílem dosáhnout co možná nejvyššího uspokojení svých pohledávek. Jak však postupovat, pokud má jeden dlužník více věřitelů, kteří za ním evidují pohledávky, které jim jejich společný dlužník neplní? Každý asi zhodnotí, že by nebylo spravedlivé, aby nejrychlejší a nejhouževnatější věřitel individuálním postupem dosáhl vydobytí své vymáhané pohledávky a na ostatní věřitele, aby již zbylo jen velmi málo, respektive vůbec nic, protože by už zkrátka nebylo kde brát, dlužník by již neměl žádný fond, ze kterého by mohly být prostředky na plnění pohledávek čerpány. Právě k řešení těchto situací se postupem času vyprofilovalo insolvenční právo.

Insolvenční právo se zabývá řešením úpadku, totiž situace, kdy zbylá aktiva dlužníka jsou společně užívaným zdrojem – takzvaným common pool⁶ – přičemž insolvenčním právem je situace common pool regulována tak, aby z ní těžili věřitelé spravedlivě. Insolvenční právo si klade za cíl uspořádat majetkové vztahy subjektů dotčených úpadkem dlužníka a dosáhnout spravedlivého vypořádání dlužnickových věřitelů zásadně poměrným způsobem, a to z dostupných aktiv dlužníka tvořících majetkovou podstatu jakožto majetek určený k uspokojení dlužnickových věřitelů⁷.

Úpadek, je situace, která je rozhodující pro uplatnění insolvenčního práva. V úpadku je dlužník, jenž je v platební neschopnosti, nebo který je předlužen. Platební neschopnost, jako jeden z druhů úpadku, je aktuálním tuzemským právním řádem definována jako stav, kdy dlužník má více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto

⁶ Princip common pool lze volně přeložit jako společné loviště pro více rybářů, kteří z tohoto loviště mají zájem získat úlovky.

⁷ Viz ust. § 2 písm. e) IZ.

závazky není schopen plnit⁸. Přičemž, má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo jestliže dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 insolvenčního zákona, kterou mu uložil insolvenční soud⁹. Úpadek předlužením se vztahuje jen na právnické osoby nebo fyzické osoby, které jsou podnikateli. Předlužení je stav, kdy má dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku¹⁰.

Jak je ze shora uvedeného patrné, stěžejním pro to, abychom mohli hovořit o úpadku dlužníka, a aby se tak mohly uplatnit normy insolvenčního práva, je mnohost věřitelů a předpoklad, že jejich pohledávky nebudou pro majetkové poměry dlužníka zcela uspokojeny. Je úkolem insolvenčního práva, aby tyto pohledávky byly uspokojeny co možná nejvíce, a aby věřitelé byli uspokojeni zásadně poměrně. Proces, při kterém jsou zmíněné úkoly insolvenčního práva plněny, pak nazýváme insolvenčním řízením.

Insolvenční řízení, jakožto speciální soudní řízení svého druhu kombinující prvky řízení nalézacího a vykonávacího, je upraveno insolvenčním zákonem. Předmětem insolvenčního řízení je úpadek nebo hrozící úpadek¹¹ dlužníka a způsob jeho řešení¹². Z pohledu věřitele je třeba mít na paměti, že „*insolvenční řízení není nástrojem k vymáhání pohledávek věřitelů, nýbrž zvláštním soudním řízením, které ve smyslu ustanovení § 1 písm. a) IZ směřuje k řešení úpadku, popřípadě hrozícího úpadku dlužníka.*“¹³

Úpadek je v insolvenčním řízení řešen buď způsobem likvidačním, nebo sanačním. Sanační způsoby řešení úpadku dlužníkům umožňují pokračovat v aktivitě po provedení určitých opatření směřujících k (částečnému) uspokojení věřitelů. V českém insolvenčním právu jde o oddlužení a reorganizaci. Likvidační způsob řešení úpadku, kterým je typicky konkurs, vede k absenci jakékoliv ekonomické budoucnosti dlužníka.¹⁴ Z určitého pohledu bychom za sanační způsob řešení úpadku mohli označit i konkurs společnosti, jejíž závod je

⁸ Viz ust. § 3 odst. 1 IZ.

⁹ Viz ust. § 3 odst. 2 IZ.

¹⁰ Viz ust. § 3 odst. 3 IZ.

¹¹ „*O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.*“ Viz § 3 odst. 4 IZ.

¹² Viz ust. § 2 písm. a) IZ.

¹³ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.01.2011, č.j. 3 VSPH 638/2010-A-11, ve věci sp. zn. MSPH 91 INS 7069/2010.

¹⁴ MIHALÍK, Vojtěch. Má zákonodárce zájem na řešení úpadku dlužníka reorganizací?. *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 2017-6-15]. Vydáno 27.09.2013. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ma-zakonodarce-zajem-na-reseni-upadku-dluznika-reorganizaci-92466.html>>.

zpeněžen jedinou smlouvou¹⁵, neboť po tomto způsobu zpeněžení zpravidla závod nadále funguje. Nicméně ač může být ekonomická budoucnost závodu tímto postupem zachována, budoucnost dlužníka zachována není. Ačkoliv tedy „zpeněžení dlužníka závodu jednou smlouvou představuje určité sanační opatření v podmínkách konkursu“¹⁶, je sanační pouze pro závod. Pro osobnost samotného dlužníka je i tento postup likvidačním.

Insolvenční řízení probíhá před insolvenčním soudem¹⁷. V insolvenčním řízení mají věcnou příslušnost krajské soudy¹⁸, místně příslušný je soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka¹⁹.

Kromě dlužníka, jehož úpadek nebo hrozící úpadek se v insolvenčním řízení řeší, jsou účastníky insolvenčního řízení také věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku²⁰. Právě uplatňování těchto práv věřiteli v insolvenčním řízení se z velké části věnuje tato práce. Vedle dlužníka a věřitelů, kteří vůči němu uplatňují svá práva, jsou v insolvenčním řízení procesními subjekty také insolvenční soud, insolvenční správce a někdy jimi jsou také státní zastupitelství (v případě, že vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu) a likvidátor dlužníka (v případě, že dlužník je právnická osoba, která vstoupila do likvidace).

Insolvenční řízení je zahájováno na návrh, který může podat dlužník, nebo jeho věřitel.²¹ V případě hrozícího úpadku může insolvenční návrh podat jen dlužník. V určitých případech je podání insolvenčního návrhu povinností dlužníka nebo jeho zákonného zástupce, statutárního orgánu či likvidátora. Předpokladem pro vznik této povinnosti je skutečnost, že dlužník je právnickou osobou nebo fyzickou osobou, která je podnikatelem, a je mu známa (resp. má mu být známa) skutečnost, že je v úpadku²².

Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy dojde návrh věcně příslušnému soudu, přičemž jeho zahájení insolvenční soud oznamuje vyhláškou, která je do 2 hodin od doručení insolvenčního návrhu zveřejněna v insolvenčním rejstříku²³. Ten je významným informačním systémem spravovaným Ministerstvem spravedlnosti, ve kterém jsou mj. obsaženy spisy insolvenčních řízení všech dlužníků v úpadku²⁴. Jeho stěžejním atributem je jeho veřejná

¹⁵ Viz ust. § 290 IZ.

¹⁶ HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-555-8, s. 973.

¹⁷ Viz ust. § 2 písm. b) IZ.

¹⁸ Viz ust. § 7a písm. a) IZ.

¹⁹ Viz ust. § 7b odst. 1 IZ.

²⁰ Viz ust. § 14 odst. 1 IZ.

²¹ K věřitelskému návrhu viz kapitola 2.2.

²² Viz ust. § 98 odst. 1 a 2 IZ.

²³ Viz ust. § 97 odst. 1, § 101 odst. 1 IZ.

²⁴ Viz ust. § 419 odst. 1, 2 IZ.

přístupnost²⁵, což je klíčové pro věřitele k lustraci svých dlužníků, a což má rovněž vliv na speciální úpravu pro doručování, která se pro účely insolvenčního řízení odchyluje od obecných pravidel pro doručování v civilním řízení stanovených zákonem č. 99/1963 Sb., občanským soudním řádem (dále jen o.s.ř.).

1.2. Vývoj českého insolvenčního práva a postavení věřitele v insolvenčním řízení

Insolvenční právo se začalo formovat v bohatých renesančních městech severní Itálie, odkud se postupně šířilo do Německa a dalších částí Evropy včetně českých zemí.

V českých zemích hledejme počátky insolvenčního práva v první polovině 17. století, kdy vznikla poptávka po právní úpravě konkursu v souvislosti s bankrotem v roce 1623 (tzv. měnovou kaladou), který přinesl velké hospodářské problémy a mnohým šlechticům povinnost vyrovnat se se svými věřiteli.

První ustanovení řešící problematiku předlužení pak nalezneme v Obnoveném zřízení zemském z 10. května 1627. „V Obnoveném zřízení zemském, uzákoněném po vítězství na Bílé hoře Ferdinandem II. v roce 1627, je v člancích LXXII až LXXVII řešeno "placení dluhův, kteří větší jsou, nežli dlužník svého statku nebo jmění má".“²⁶ V roce 1640 byly k Obnovenému zřízení zemskému připojeny dodatky a vysvětlivky, tzv. Novely a Deklaratoria. O konkursním řízení pak pojednávala zvláštní partie Novel.

První ucelenou úpravou konkursního řízení byl josefínský konkursní řád z roku 1781. Konkursní řízení bylo zahajováno žalobou věřitele, ovšem povinnost podat žalobu na dlužníka měli také ostatní věřitelé, kteří měli zájem uplatnit svou pohledávku. Nedostatkem josefínského konkursního řádu byla vysoká nákladnost pro věřitele. Kromě nákladnosti byli věřitelé odrazováni také značnou zdlouhavostí řízení spočívající na principu perpetuace, na základě kterého nebyl konkurs ukončen, dokud nebyli uspokojeni všichni věřitelé, kteří do něj přihlásili své pohledávky.

Rozmach a rozvoj insolvenčního práva nastává v 19. století, kdy se již kromě řízení konkursního začíná objevovat také řízení vyrovnací, které nemá likvidační důsledky pro dlužníka a ten tak může dál vykazovat ekonomickou aktivitu. V českých zemích je v roce 1868 nahrazen josefínský konkursní řád zákonem č. 1/1869 Ř.z., řádem konkursním. Ten byl založen na koncepci stejného nakládání s věřiteli, které řadil do jednotlivých skupin a tříd.

²⁵ Viz ust. § 419 odst. 3 IZ.

²⁶ Historie insolvenčního práva. *INSOLCENTRUM.CZ* [online] [cit. 2017-6-16]. Dostupné z: <<http://e-learning.insolcentrum.cz/article/126>>.

V řízení byl zřizován výbor věřitelů. Jeho nedostatky spočívaly ve značném množství druhů pohledávek, které byly považovány za přednostní, což vedlo k nedostatečnému uspokojení nepřednostních věřitelů spadajících do třetí třídy, a také malá ochrana věřitelů ve vyrovnacím řízení. Řád konkursní byl následně ve znění novely z roku 1914 recipován do právního řádu nově vzniklého československého státu zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n. (tzv. recepčním zákonem).

Další rozvoj insolvenčního práva přinesl zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řady konkursní, vyrovnávací a odpůrcí. Tento předpis z prvorepublikového období můžeme hodnotit, na svou dobu, jako velmi kvalitní. Ze zákona je patrný úmysl zákonodárce zkrátit do té doby velmi zdlouhavé konkursní řízení a posílit postavení konkursního komisaře i konkursního soudu.

Zákonem o řízení ve věcech občanskoprávních (občanským soudním řádem) č. 142/1950 Sb. však byl výše zmíněný zákon č. 64/1931 Sb. zrušen. Vlivem socialistického práva, které pojmy jako je úpadek nepřipouštělo, tak došlo k téměř čtyřicetileté odmlce ve vývoji českého insolvenčního práva. To zákonitě muselo vést ke komplikacím při znovuzavedení norem insolvenčního práva po roce 1989, neboť *„vzhledem k přerušení kontinuálního vývoje, také nová právní úprava nemohla navázat na praktické aplikační zkušenosti, ani na řešení opírající se o výsledky právní nauky.“*²⁷

Dne 1. října roku 1991 nabyl účinnosti zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“). Z pohledu dnešní úpravy insolvenčního práva šlo co do počtu ustanovení o poměrně skromný právní předpis. Ze znění ZKV je patrná inspirace výše uvedeným zákonem č. 64/1931 Sb. z meziválečného období. ZKV nebyl vhodný pro řešení úpadků větších podnikatelů a spotřebitelů. Byl uzpůsoben k řešení úpadku malých a středních podnikatelů, kteří měli omezené množství věřitelů, a to likvidačním způsobem, avšak v době jeho účinnosti již byly na vzestupu úpadky velkých korporací i nepodnikajících fyzických osob. Dalším značným nedostatkem byla velmi slabá role věřitelů, kteří měli pramalý vliv na průběh řízení. Věřitelé například neměli žádný vliv na výběr osoby konkursního správce, ani na volbu způsobu řešení úpadku.

Konkursy vedené podle ZKV byly kritizovány pro jejich délku trvání a nízké výnosy ze zpeněžení. Problémem byla také netransparentnost celého procesu a vyskytovala se

²⁷ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), č. 182/2006 Dz.

podezření na ovlivňování konkursů a na spojení mezi konkursními soudci a správci konkursní podstaty.²⁸

ZKV byl po dobu své šestnáctileté účinnosti celkem devětadvacetkrát změněn. Kromě 26 novel byl také třikrát změněn nálezy Ústavního soudu. Ačkoliv byla většina novel pouze technického rázu, vyskytly se mezi novelami i některé, které měnily stěžejní části ZKV a ovlivnily tak podstatným způsobem koncepci a směřování konkursního řízení.²⁹

Významnou změnu přinesla novela z roku 1993, kterou bylo zavedeno obligatorní zřízení věřitelského výboru. Tím odpadla nutnost svolávat ke všem věřitelským rozhodnutím schůzi věřitelů, což při jejich větším počtu bylo dosti náročné.³⁰

Další podstatné změny přinesly novely z roku 2000, kterými bylo zavedeno omezení dlužníka s dispozicí se svým majetkem po zahájení řízení, které je nám dnes známo z ust. § 111 insolvenčního zákona. Důležitým posílením pozice věřitele také bylo jeho zbavení doposud platné povinnosti uvést spolu s návrhem okolnosti, které osvědčovaly, že dlužníkův majetek bude stačit k úhradě nákladů konkursního řízení.

„Nespokojenost se stavem uspokojování pohledávek ve stávajícím konkursním řízení vedla logicky ke vzniku aktivit podporujících snahu o kodifikaci nového zákona, který by nahradil zcela zákon starý a převzal by z něj pouze instituty, které se osvědčily. Současně se do tvorby nového InsZ. promítl rázný vliv peněžních ústavů, které insolventním dlužníkům poskytovaly a poskytují úvěry a půjčky.“³¹

Z důvodů výše zmíněných nedostatků ZKV bylo insolvenční právo roku 2006 rekodifikováno. 1. ledna 2008 nabyl účinnosti insolvenční zákon. Je však třeba vzpomenout i další významný zákon z oblasti insolvenčního práva, který nabyl účinnosti ve stejný den, totiž zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích. V rámci rekodifikace v týž den nabyly účinnosti i významné vyhlášky insolvenčního práva – zejména vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a vyhláška č. 313/2007 Sb. o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského

²⁸ DEUTSCH, Erich. Nový zákon bere insolvenční jako součást ekonomického života... Konkursní noviny [online]. [cit. 2017-6-16]. Brno: COOPER PRESS, spol. s r.o., 2008, č. 05. Vydáno 15.05.2008. Dostupné z: <<http://www.kn.cz/clanek/novy-zakon-bere-insolvenci-jako-soucast-ekonomickeho-zivota>>.

²⁹ HOSTINSKÝ, Jan. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-010-1, s. 17, 18.

³⁰ SCHELLE, Karel a Miroslav FRÝDEK. *Vývoj konkursního práva*. Ostrava: Key Publishing, 2010. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-073-6, s. 50.

³¹ HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 10.

výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, jakož i další vyhlášky, které byly součástí rekodifikace insolvenčního práva.³²

Insolvenční zákon je v porovnání se ZKV, který nahradil, obsáhlý a podrobný. Nabízí více způsobů řešení úpadku dlužníka a akcentuje způsoby sanační. Zákonodárce vyslyšel volání velkých věřitelů (především finančních institucí) a oproti ZKV posílil postavení věřitelů a jejich vliv na insolvenční řízení. „*Tito velcí věřitelé požadovali, aby jim nové insolvenční řízení umožnilo vykonávat v řízení větší vliv na výběr a činnosti insolvenčního správce.*“³³ Kromě vlivu na osobu insolvenčního správce mohou věřitelé kupříkladu ovlivnit způsob řešení dlužníkovy úpadku a v oddlužení pak volit způsob oddlužení (tj. splátkový kalendář nebo zpeněžení majetkové podstaty). Od novely z roku 2011³⁴ pak mohou věřitelé činit popěrné úkony. Rozšířily se také pravomoci věřitelských orgánů

Insolvenční zákon se skládá ze čtyř částí: Obecná část, Způsoby řešení úpadku, Akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení a Společná ustanovení. Ustanovení části druhé jsou speciální a použijí se přednostně před ustanoveními části první a třetí.³⁵

Také insolvenční zákon doznal již řady změn. Měněn byl již více než třicetkrát. Mezi nejvýznamnější novely patří novela č. 334/2012 Sb., kterou byla posílena ochrana dlužníka před šikanózními insolvenčními návrhy.

Za ještě významnější můžeme považovat takzvanou revizní novelu insolvenčního zákona z roku 2013.³⁶ Jejím cílem bylo zohlednit dosavadní šestileté fungování insolvenčního zákona v praxi a využít již zavedenou soudní praxi a judikaturu vyšších soudů ke změnám ustanovení, jejichž výklad se odchýlil od záměru zákonodárce, a k zavedení nových ustanovení k pozitivnímu rozvoji tuzemského insolvenčního práva. Mezi nejvýznamnější změny zavedené revizní novelou patří zavedení institutu společného oddlužení manželů, změna v koncepci posouzení možnosti oddlužení podnikatele, kdy nově není rozhodující povaha osoby dlužníka, ale povaha jeho dluhů (z jaké ekonomické činnosti dlužníka pocházejí), a také větší zpřístupnění řešení úpadku reorganizací a posílení kontroly věřitelů nad jejím prováděním.³⁷

³² Jako je vyhláška č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců či vyhláška č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců.

³³ HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 10.

³⁴ Zákon č. 69/2011 Sb., jenž nabyl účinnosti 31.03.2011.

³⁵ Viz ust. § 8 IZ.

³⁶ Zákon č. 294/2013 Sb., jenž nabyl účinnosti 01.01.2014.

³⁷ CELERÝN, Jakub. K některým změnám v insolvenčním zákoně účinným od 1. ledna 2014. *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 2017-6-16]. Vydáno 21.01.2014. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-zmenam-v-insolvencnim-zakone-ucinnym-od-1-ledna-2014-93436.html>>.

Neméně významnou je novela č. 64/2017 Sb., která nabyla účinnosti 1. července 2017. Na změny zavedené touto novelou si ještě bude muset praxe insolvenčních soudů a insolvenčních správců zvyknout. Tato novela přináší změny napříč insolvenčním zákonem, nejvíce se však dotkla oddlužení.

Nově se v oddlužení nekoná přezkumné jednání před insolvenčním soudem, ani není obligatorně svolávána schůze věřitelů. Přezkumné jednání je nahrazeno přezkumem pohledávek na osobním jednání insolvenčního správce s dlužníkem, jehož vyústěním je zpráva insolvenčního správce o přezkumu. Součástí této zprávy je záznam o jednání s dlužníkem, seznam přihlášených pohledávek s vyznačenými popěrnými úkony a doklad o písemném vyrozumění věřitele, jehož nevykonatelná přihlášená pohledávka byla popřena.³⁸ Spolu se zprávou o přezkumu navíc insolvenční správce předkládá insolvenčnímu soudu zprávu pro oddlužení, v níž insolvenční správce mj. navrhuje způsob oddlužení. Schůze věřitelů může být do sedmi dnů od zveřejnění zprávy o přezkumu a zprávy pro oddlužení svolána za účelem hlasování o přijetí způsobu oddlužení, a to na návrh nadpoloviční většiny věřitelů, jejichž pohledávky, počítané podle výše, činí zároveň nadpoloviční většinu nezajištěných přihlášených pohledávek. Není-li schůze věřitelů svolána, rozhodne o způsobu oddlužení insolvenční soud.

Podat návrh na povolení oddlužení dle § 390 odst. 1 IZ nově může za dlužníka (s určitými výjimkami) pouze advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce, nebo akreditovaná osoba³⁹. Do insolvenčního zákona byla též vklíněna nová část třetí, která upravuje právě problematiku akreditací pro poskytování služeb v oblasti oddlužení.

Významnými novinkami v oddlužení je též presumpce souhlasu věřitele s oddlužením dlužníka, který má dluhy z podnikání, pokud věřitel nejpozději s přihláškou pohledávky výslovně nesdělí, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí (přičemž toto své stanovisko musí věřitel odůvodnit), či zastavení řízení po zrušení oddlužení, aniž by byl na majetek dlužníka nařízen konkurs, a to za předpokladu, že nebyl zjištěn majetek dlužníka, který by byl dostatečný pro uspokojení věřitelů.

Novela z letošního roku se však netýká pouze oddlužení. V úmyslu omezit podávání šikanózních insolvenčních návrhů doznala změn právní úprava věřitelského insolvenčního návrhu.⁴⁰ V boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a zároveň proti umělému vytváření věřitelů novela rozšířila povinné přílohy k přihlášce pohledávky insolvenčního navrhovatele

³⁸ Viz ust. § 410 odst. 2 IZ.

³⁹ Akreditovanou osobou je právnická osoba, které byla rozhodnutím ministerstva udělena akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení (viz ust. § 390 odst. 1 písm. b) IZ).

⁴⁰ V podrobnostech viz kapitola 2.2.

nabyté postoupením po zahájení insolvenčního řízení nebo v šesti měsících před zahájením insolvenčního řízení.⁴¹

Novinky zavedené novelou č. 64/2017 Sb. se nevyhnuly ani insolvenčním správcům, a to opět především v souvislosti s oddlužením. Insolvenčnímu správci nově náleží odměna za přezkum jednotlivých přihlášek také v oddlužení (v minulosti při oddlužení totiž nárok na odměnu za přezkum přihlášek nevznikal), a to ve výši 25 % výše odměny z počtu přezkoumaných přihlášek v konkursu. Insolvenční správce je nyní také povinen předkládat řadu podání k insolvenčnímu soudu na speciálním elektronickém formuláři. To se týká například seznamu přihlášených pohledávek, soupisu majetkové podstaty, zprávy o plnění reorganizačního plánu nebo konečné zprávy. Změny též doznalo v praxi častokrát skloňované ustanovení § 29 IZ upravující odvolávání insolvenčních správců na první schůzi věřitelů a ustanovování správců nových. Na tato tzv. přesprávcování panují v odborných kruzích velmi rozdílné názory. Při oddlužení je nově k tzv. přesprávcování nutný nejen souhlas nadpoloviční většiny počítané podle výše pohledávek, ale zároveň též souhlas nadpoloviční většiny všech přihlášených věřitelů. S ohledem na toto zpřísnění pravidel pro odvolávání insolvenčních správců je zřejmé, že při oddlužení tzv. přesprávcování prakticky zcela vymizí.

Na závěr této kapitoly, zabývající se exkursem o vývoji insolvenčního řízení na našem území, ještě jedna poznámka vztahující se k ovlivnění tvorby insolvenčního zákona. Když dne 1. května 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, začalo být na našem území přímo aplikovatelné Nařízení Rady (ES) 1346/2000, o úpadkovém řízení. V případě přítomnosti evropského prvku v insolvenčním řízení jsou tak od zmíněného data soudy povinny aplikovat úpravu práva Evropské unie.⁴² Zákonodárce tedy musel zohlednit právní úpravu Evropské unie rovněž při přípravě insolvenčního zákona. A té jej také přizpůsobit. Ingerenci výše zmíněného nařízení o úpadkovém řízení z roku 2000, jehož účelem byla především unifikace a harmonizace pravidel upravujících mezinárodní příslušnost a způsob výběru rozhodného práva, jakož i harmonizace účinků rozhodnutí insolvenčních soudů v rámci Evropské unie⁴³, můžeme nalézt v části čtvrté, hlavě II insolvenčního zákona, nazvané Vztah ke státům Evropské unie.

Ačkoliv všeobecný ohlas na fungování tohoto nařízení byl v zásadě dobrý, vyvinula se postupem času potřeba upravit i další instituty přeshraničního insolvenčního řízení a zlepšit uplatňování dosavadních pravidel. Dne 25. června 2015 tak v platnost vstoupilo nové

⁴¹ V podrobnostech viz kapitola 3.3.3.

⁴² HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 8, 9.

⁴³ HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 10.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848, o insolvenčním řízení (dále také jen „nové nařízení“), kterým bylo výše zmíněné nařízení z roku 2000 v celém jeho rozsahu nahrazeno. Toto nařízení z roku 2015 nabylo účinnosti dne 26. června 2017.

Nové nařízení zachovává hraniční určovateli pro stanovení mezinárodní příslušnosti pro zahájení insolvenčního řízení podle místa hlavních zájmů dlužníka (tzv. COMI⁴⁴). Pojem COMI se však evropská legislativci odhodlali, i s ohledem na snahu zabránit tzv. forum shoppingu⁴⁵, nově přímo definovat jako místo, ze kterého dlužník své zájmy pravidelně spravuje a které je zjištěné třetími osobami. V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny její hlavní zájmy, považuje její sídlo, pokud není prokázán opak. Tato domněnka ale (právě s ohledem na tzv. forum shopping) platí pouze v případě, že v období tří měsíců před podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení nedošlo k přesunu sídla do jiného členského státu.⁴⁶

Nové nařízení rovněž přichází s úpravou pro sanační způsoby řešení úpadku s cílem zachránit životaschopné dlužníky a obnovit jejich ekonomickou činnost. Nově totiž zahajovaná vedlejší insolvenční řízení nemusí být likvidační, jako tomu bylo podle Nařízení Rady (ES) 1346/2000.

Významnou novinkou je také úprava insolvenčního řízení koncernů, resp. dle nového nařízení tzv. skupin společností. Nové nařízení konkretizuje pravidla pro řešení úpadku společností z různých členských států, které tvoří koncern, a dává jim možnost vést koordinované řízení za účelem souladného řešení úpadku členů koncernu.

Změna se týká též zpřístupnění a propojení insolvenčních rejstříků. K 26. červnu 2018 musí všechny členské státy Evropské unie, které tak doposud neučinili, zřídit veřejně přístupné insolvenční rejstříky. Nové nařízení rovněž počítá s celkovým propojením insolvenčních rejstříků všech členských států.⁴⁷

⁴⁴ Centre of main interests, tedy centrum hlavních zájmů.

⁴⁵ Pojem forum shopping označuje převody majetku nebo soudních řízení z jednoho členského státu do druhého za účelem výhodnějšího právního postavení, tj. za účelem získání výhodnějšího sudiště pro dlužníka na úkor jeho věřitelů.

⁴⁶ Viz kapitola I. čl. 3 odst. 1 nového nařízení.

⁴⁷ SEDLÁČEK, Dušan a Petr SPRINZ. Novinky evropského insolvenčního práva. *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 2017-11-1]. Vydáno 05.01.2016. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/novinky-evropskeho-insolvencniho-prava-99667.html>>.

2. Věřitelé v insolvenčním řízení

2.1. Postavení věřitelů v insolvenčním řízení a jejich strategie

Jak již bylo výše uvedeno, postavení věřitelů v insolvenčním řízení je od účinnosti insolvenčního zákona silnější než bylo podle starší právní úpravy. Na rozdíl od ZKV umožňuje insolvenční zákon aktivní zapojení věřitelů do insolvenčního řízení od jeho počátku. Vliv věřitelů na insolvenční řízení je zásadní. Instituty insolvenčního zákona posilující pozici věřitele pomohly vyvést věřitele ze stavu racionální apatie, tj. stavu, kdy věřitel s ohledem na neblahé zkušenosti s efektivitou systému insolvenčního práva zůstával při vymáhání svých pohledávek apatický a neangažovaný, právě z důvodu skeptického pohledu na předpokládané uspokojení svých pohledávek.⁴⁸ Lze tedy říci, že v porovnání se ZKV dává insolvenční zákon věřitelům větší naději, že se jim v insolvenčním řízení, ve kterém zaujmou aktivní přístup a využijí zákonných možností, dostane na uspokojení jejich pohledávek alespoň něčeho. „*Ze strany věřitelů nelze doporučit nic jiného než proaktivní přístup v celém insolvenčním řízení. Mnohdy věřitelé rezignují na veškerou součinnost a jejich účast de facto končí přihlášením pohledávky, respektive jejím uznáním na přezkumném jednání, přičemž dále pouze čekají, do jaké míry bude uspokojena.*“⁴⁹

Cíl všech věřitelů v insolvenčním řízení je stejný – uspokojit co nejvíce svou pohledávku. Strategie jednotlivých věřitelů však mohou být různé. Ta se bude odvíjet od typu pohledávky a vztahu mezi daným věřitelem a dlužníkem.

Jinak bude postupovat zajištěný a jinak nezajištěný věřitel. Zajištěnému věřiteli půjde o co nejrychlejší zpeněžení předmětu zajištění, a to tak, aby byla jeho zajištěná pohledávka zcela uspokojena. Nezajištěný věřitel bude apelovat na insolvenčního správce, aby zjistil a zpeněžil nezajištěný majetek spadající do majetkové podstaty, případně (v oddlužení plněním splátkového kalendáře) aby dlužník za pět let uhradil na jeho pohledávku co nejvíce. Rozdílně však mohou postupovat i dva zajištění věřitelé. Zajištěný věřitel, jehož právo na uspokojení z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění je v horším pořadí, nebude mít zájem udělit souhlas s pokynem zajištěného věřitele prvního v pořadí ke zpeněžení předmětu zajištění, pokud z pokynu bude vyplývat, že na zajištěného věřitele v horším pořadí již ničeho nezbude.

⁴⁸ SMRČKA, Luboš, Jan PLÁČEK, Jaroslav SCHÖNFELD a Lee LOUDA. *Insolvenční řízení: (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona)*. Praha: Professional Publishing, 2016. ISBN 978-80-7431-151-2, s. 22.

⁴⁹ FINGER, Pavel, Josef PETŘÍČEK a Pavel FABIAN. *Věřitel a insolvenční řízení*. Konkursní noviny. Brno: COOPER PRESS, spol. s r.o., 2017, č. 02. Vydáno 20.02.2017, s. 31.

Jinak bude postupovat věřitel, který má zájem na další ekonomické aktivitě dlužníka, oproti věřiteli, který tento zájem nesdílí. Například subdodavatel dlužníka, který eviduje za dlužníkem pohledávku, ale je na něm ekonomicky závislý, nebude mít zájem na likvidačním způsobu řešení úpadku dlužníka, ale bude se snažit prosadit jeho reorganizaci. Na druhé straně věřitel, kterému je lhostejný dopad insolvenčního řízení na dlužníka, bude volit strategii, která mu zajistí co nejrychlejší a nejvyšší vydobytí jeho pohledávky.

Jiný zájem budou mít primární a sekundární věřitelé⁵⁰. „*Zatímco primární věřitelé mohou mít k dlužníkovi určitý vztah (zahrnující i sentiment), případně mohou mít vlastní obchodní zájem na udržení provozu dlužníka, ale především jejich snaha o vymožení je povětšinou pouhou snahou o zmírnění ztráty (i když často již daňově alespoň částečně vyřešené), sekundární investor s velkou pravděpodobností koupil pohledávku za zlomek její nominální hodnoty.*“⁵¹ Sekundárnímu věřiteli tak oproti věřiteli primárnímu půjde o dosažení co nejrychlejšího zisku prostřednictvím insolvenčního řízení.

Jak tedy z výše uvedeného vyplývá, existence společného zájmu věřitelů v insolvenčním řízení je jen chimérou. V naplnění své strategie pak zpravidla uspějí věřitelé s nejvyšším vlivem. Vliv na insolvenční řízení se přitom odvíjí zejména od výše přihlášených pohledávek, neboť ta určuje počet hlasů věřitelů. Při hlasování na schůzi věřitelů totiž na každou 1 Kč pohledávky připadá jeden hlas.⁵² Tato skutečnost může ovlivnit snahu věřitelů přihlásit do insolvenčního řízení své pohledávky v co nejvyšší výši.

Ačkoliv je tedy kolektivní uspokojení pohledávek věřitelů pro insolvenční řízení charakteristické a odlišuje jej mj. od řízení vykonávacího, nejde o jediný proces probíhající uvnitř insolvenčního řízení.⁵³ „*Relativní síla hlasu jednotlivých věřitelů se přitom logicky odvíjí od jejich nároku na dlužníkův majetek – tedy od výše (resp. v určitých rozhodnutích též pořadí) jejich pohledávky. Přihlásí-li bezskrupulózní věřitel do věřiteli ovládaného insolvenčního řízení více, než kolik mu dlužník skutečně dluží, dělá to potenciálně nejen proto, aby v rozvrhu či jiném způsobu uspokojení dostal zapláceno více, než kolik by mu jinak náleželo, ale též proto, aby ve svůj prospěch vychýlil poměr sil při rozhodování o správě dlužníkovy majetku. Insolvenční „nalézací řízení“ – tedy proces zjištění výše a pořadí přihlášených pohledávek a motivace stran, jež se ho účastní – je proto třeba vnímat nejen prizmatem finančních nároků věřitelů, ale i prizmatem rozhodovacích pravomocí, které*

⁵⁰ Za sekundární věřitele lze označit zejména ty věřitele, kteří svou pohledávku získali postoupením (cesí) od primárního věřitele. Může jít o spekulanty, kteří se snaží vydobýt v insolvenčním řízení na svou pohledávku více, než kolik za její postoupení zaplatili primárnímu věřiteli.

⁵¹ SMRČKA, Luboš, Jan PLÁČEK, Jaroslav SCHÖNFELD a Lee LOUDA. Citované dílo, s. 23.

⁵² Viz ust. § 49 odst. 1 za středníkem IZ.

⁵³ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-329-4, s. 232.

věřitelům z tvrzené výše a pořadí těchto nároků plynou.⁵⁴ Je tak na insolvenčním správci a dalších věřitelích (a případně též na insolvenčním soudu, v rámci jeho dohlédací činnosti), aby možné praktiky věřitelů, nastíněné výše, před či nejpozději při přezkumu přihlášených pohledávek odhalili, a aby jim popěrnými úkony zabránili.⁵⁵

2.2. Zahájení insolvenčního řízení věřitelem

V první kapitole již bylo uvedeno, že insolvenční řízení se zahajuje podáním insolvenčního návrhu, který je oprávněn podat dlužníkův věřitel nebo dlužník (ten je v určitých případech dokonce povinen návrh podat). Právo věřitele podat insolvenční návrh je tak jedno z nejdůležitějších práv deklarujících silnou pozici věřitele v insolvenčním řízení, které insolvenční zákon věřitelům nabízí. Pozorný věřitel, který kontroluje vývoj ekonomické činnosti dlužníka, tak může ve vhodný čas podat insolvenční návrh. „*Podáním insolvenčního návrhu vyvolá účinky spojené s podáním tohoto návrhu a může např. omezit rozprodávání dlužníkova majetku a zvýšit tak pravděpodobnost svého hodnotnějšího uspokojení.*“⁵⁶

Motivace věřitele k podání insolvenčního návrhu však mohou být v praxi různé. Omezíme-li se zpočátku na předpoklad, se kterým insolvenční zákon počítá, pak bude podáván insolvenční návrh věřitelem, když se věřitel dozví o úpadku dlužníka, a sáhne tak k podání insolvenčního návrhu jakožto poslední možnosti, jak alespoň částečně uspokojit svou pohledávku. K závěru o úpadku dlužníka přitom věřitel většinou dospěje tak, že se dozví o dalším věřiteli (případně dalších věřitelích), který za dlužníkem také eviduje splatnou pohledávku, na kterou mu dlužník neplní. Proto je většina věřitelských návrhů podávána z důvodu platební neschopnosti dlužníka. Je to logické. Věřitel většinou sotva může znát reálnou ekonomickou situaci dlužníka a z jemu dostupných údajů⁵⁷ vyvozovat závěry o jeho předložení. „*Lze předpokládat, že věřitel bude podávat návrh pro úpadek podle testu likvidity (§ 3 odst. 1 InsZ). Podle tohoto testu je dlužník v úpadku, pokud a) má více věřitelů, b) má peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, a c) tyto [peněžité] závazky není schopen plnit.*“⁵⁸

Insolvenční zákon stanoví formální i obsahové náležitosti insolvenčního návrhu. Návrh musí kromě obecných náležitostí podání, stanovených v o.s.ř.⁵⁹, obsahovat řádné

⁵⁴ RICHTER, Tomáš. Citované dílo, s. 233.

⁵⁵ K tomu blíže viz kapitola 4.1, kde je rovněž pojednáno o sankcích za výše uvedené excesy.

⁵⁶ HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 19.

⁵⁷ Především z dokumentů založených do sbírky listin v obchodním rejstříku.

⁵⁸ RICHTER, Tomáš. Citované dílo, s. 197.

⁵⁹ Viz ust. § 42 odst. 4 o.s.ř.

označení navrhovatele i dlužníka. Návrh věřitelé předkládají ve dvou stejnopisech, kdy jeden zůstává insolvenčnímu soudu a jeden soud doručí dlužníku. Navrhovatel k insolvenčnímu návrhu předkládá rovněž přílohy a listinné důkazy.⁶⁰ Povinnou přílohou věřitelského insolvenčního návrhu je přihláška pohledávky insolvenčního navrhovatele.⁶¹ Důsledkem nedoplnění příloh (včetně přihlášky pohledávky), ani v dodatečné lhůtě poskytnuté navrhovateli insolvenčním soudem, je odmítnutí insolvenčního návrhu.⁶² Aby soud k insolvenčnímu návrhu přihlížel, musí být opatřen úředně ověřeným podpisem.⁶³

Jak je uvedeno v předchozím odstavci, povinnou přílohou věřitelského insolvenčního návrhu je přihláška pohledávky. Přihláška musí být na speciálním formuláři, jehož podobu zveřejňuje Ministerstvo spravedlnosti.⁶⁴ Věřitel, který je navrhovatelem, tak na rozdíl od ostatních věřitelů přihlašuje do jím zahajovaného insolvenčního řízení své pohledávky okamžitě. Vzhledem k tomu, že v přihlášce musí být veškeré nároky vyčísleny, nemůže navrhovatel přihláškou uplatnit například úrok z prodlení (či jiné příslušenství pohledávky) přirůstající k pohledávce až do rozhodnutí o úpadku. Navrhovateli však nic nebrání, aby poté, co insolvenční soud zjistí úpadek dlužníka, upravil svou přihlášku a přihlásil i příslušenství pohledávky přirostlé od podání insolvenčního návrhu do vydání usnesení o úpadku dlužníka.

Přihlášku pohledávky podanou na speciálním formuláři musí k insolvenčnímu návrhu podat každý věřitel, tedy i ten, jehož pohledávka se v insolvenčním řízení uplatňuje jinak než přihláškou, což může být typicky případ věřitele s pohledávkou, kterou insolvenční zákon řadí mezi typ pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Díky tomu není například poškozený, kterému dlužník způsobil škodu na zdraví, nebo zaměstnanec, kterému dlužník coby jeho zaměstnavatel dluží mzdu, vyloučený z možnosti podat insolvenční návrh, ačkoliv se jejich pohledávky v insolvenčním řízení přihláškou neuplatňují. Přihlášku pohledávek podanou spolu s insolvenčním návrhem těmito věřiteli však insolvenční správce nezařadí na přezkumné jednání a po rozhodnutí o úpadku s nimi nakládá jako s pohledávkami uplatněnými podle ust. § 203 insolvenčního zákona.⁶⁵

Vzhledem k tomu, že věřitelský insolvenční návrh zákon považuje spíše za ultima ratio a preferuje podání dlužnického návrhu, jsou na věřitelský návrh kladeny přísnější

⁶⁰ Viz ust. § 103 odst. 1,3,4 IZ.

⁶¹ Viz ust. § 105 IZ.

⁶² K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31.03.2008, č.j. 1 VSPH 7/2008-A, ve věci sp. zn. KSUL 43 INS 384/2008.

⁶³ Viz ust. § 97 odst. 2 IZ.

⁶⁴ Náležitostem přihlášky pohledávky se věnuje kapitola 3.3.2.

⁶⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 86.

požadavky.⁶⁶ Kromě náležitostí uvedených výše tak musí věřitel ve svém insolvenčním návrhu uvést skutečnosti osvědčující úpadek dlužníka a označit důkazy, kterých se dovolává.⁶⁷ Věřitel tedy v insolvenčním návrhu musí osvědčit mnohost věřitelů a skutečnost, že dlužník je buď v platební neschopnosti, nebo že je předlužen. Jak je uvedeno výše, věřitelé daleko častěji osvědčují platební neschopnost dlužníka, neboť zpravidla nemají přístup k účetním dokladům dlužníka, kterými by mohly osvědčit jeho předlužení, tedy že souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. K osvědčení platební neschopnosti navrhovatel kromě mnohosti věřitelů musí uvést okolnosti osvědčující, že dlužník má peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit.

Mnohost věřitelů navrhovatel osvědčí uvedením dalších věřitelů, kteří mají za dlužníkem pohledávku. Ačkoliv ze zákona explicitně neplyne, že musí jít o věřitele, kteří mají za dlužníkem pohledávku již splatnou, lze tuto skutečnost dovodit logickým výkladem. Požadavek na splatnost pohledávek dalších věřitelů je dán též výkladem Nejvyššího soudu.⁶⁸ Dle pozdější judikatury Nejvyššího soudu navíc pohledávka dalšího věřitele musí být nejméně 30 dnů po lhůtě splatnosti.⁶⁹ Pro úspěch insolvenčního návrhu však nestačí pouze uvést údaje o dalším věřiteli. Je nutné též vylíčit podstatné údaje o jeho pohledávce.⁷⁰ Je tedy třeba uvést kromě splatnosti také výši a důvod vzniku pohledávky dalšího věřitele, a to vše pokud možno něčím osvědčit (kupříkladu prohlášením dalšího věřitele či výpisem z Centrální evidence exekucí).

Aby mohl navrhovatel osvědčit existenci dalšího věřitele se splatnou pohledávkou za dlužníkem, musí mu být takový věřitel znám. V praxi tedy často jde o kooperaci věřitelů dlužníka, jejich vzájemné vyhledávání a informování mezi sebou, v krajních případech pak může též dojít k situaci, že „*dlužníková platební delikvence vejde tak říkajíc ve všeobecnou známost*“⁷¹. Navrhovatel často uvede dalšího věřitele, o němž nejen ví, že má za dlužníkem splatnou pohledávku, ale který je mu rovněž k tomu ochoten poskytnout důkazy. Navrhovatel a další věřitel tak často mohou být např. osoby blízké, obchodní společnost (např. společnost s ručením omezeným) a její statutární orgán (např. jednatel), dva zaměstnanci téhož

⁶⁶ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.01.2011, č.j. 3 VSPH 638/2010-A-11, ve věci sp. zn. MSPH 91 INS 7069/2010.

⁶⁷ Viz ust. § 103 odst. 2 IZ.

⁶⁸ K tomu blíže např. stanovisko Nejvyššího soudu č.j. NS Cpjn 19/98 ze dne 17.06.1998 (R 52/1998 civ.), část XIII., kterým bylo vyloženo obdobné ustanovení ZKV.

⁶⁹ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.01.2012, č.j. 29 NSČR 52/2011-A-64, ve věci sp. zn. MSPH 91 INS 4684/2011.

⁷⁰ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2011, č.j. 29 NSČR 14/2011-A-20 (R 44/2012 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 88 INS 14537/2010.

⁷¹ RICHTER, Tomáš. Citované dílo, s. 198.

zaměstnavatele apod. Proti čemu však insolvenční zákon bojuje, je umělé vytváření dalších věřitelů ke splnění předpokladu jejich mnohosti. Za dalšího věřitele se totiž nepovažuje osoba, na níž byla převedena pohledávka navrhovatele nebo její část později než šest měsíců před podáním insolvenčního návrhu.⁷²

Pro věřitele může být často složité osvědčit, že dlužník není schopen plnit své závazky. Ačkoliv insolvenční zákon poskytuje vyvratitelné domněnky uvedené v ust. § 3 odst. 2 IZ, snadnou pozici bude mít pouze navrhovatel, kterému svědčí domněnka uvedená v písm. b) tohoto ustanovení. „*Má-li věřitel pohledávku po splatnosti déle než 3 měsíce, není povinen úpadek dlužníka osvědčit, neboť v takovém případě ze zákona nastupuje vyvratitelná domněnka úpadku dlužníka a v průběhu projednávání insolvenčního návrhu bude na dlužníkovi, aby svou aktivitou domněnku úpadku vyvrátil.*“⁷³ Není-li tato podmínka splněna, dostává se navrhovatel do složité situace, kdy musí osvědčit, že dlužník zastavil platby podstatné části svých závazků, nebo že uspokojení některého jeho splatného dluhu nelze dosáhnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Na tomto místě je rovněž dobré upozornit, že dle judikatury Nejvyššího soudu nebude se svým insolvenčním návrhem úspěšný ten věřitel, který může (s ohledem na majetkové poměry dlužníka) svou pohledávku za dlužníkem vydobýt exekucí nebo výkonem rozhodnutí. Přitom není podstatné, jestli je pohledávka takového věřitele již vykonatelná, tj. zda již věřitel disponuje exekučním titulem.⁷⁴ Věřitel tedy musí mít na paměti, že v platební neschopnosti není dlužník, jehož majetek postačuje k úhradě jeho závazků, ačkoliv je dlouhodobě neplní.⁷⁵

Vrátíme-li se na začátek druhého odstavce této podkapitoly, tak zde autor uvádí, že motivace k podání věřitelského insolvenčního návrhu mohou být různé. Ne vždy totiž věřitel podáním insolvenčního návrhu sleduje poctivý záměr. V praxi se můžeme setkat s řadou insolvenčních návrhů, kdy věřitel sleduje pouze záměr zajistit si prostřednictvím insolvenčního řízení uspokojení své pohledávky, ačkoliv se dlužník v úpadku nenachází, nebo dokonce podáním insolvenčního návrhu sledují úplně jiné cíle. Těmi často bývá například snaha difamovat dlužníka nebo záměr získat přehled o majetkových poměrech dlužníka, které musí dlužník předložit insolvenčnímu soudu, a které se zveřejňují v insolvenčním rejstříku, a

⁷² Viz ust. § 143 odst. 2 věta druhá IZ.

⁷³ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 84.

⁷⁴ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.12.2013, č.j. 29 NSČR 113/2013-A-68 (R 45/2014 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 88 INS 4881/2012.

⁷⁵ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2014, č.j. 29 NSČR 119/2014-B-21, ve věci sp. zn. KSBR 24 INS 31648/2012.

tím získat výhodu v konkurenčním boji. V takových případech hovoříme o šikanózních insolvenčních návrzích.

Insolvenční zákon se snaží proti šikanózním návrhům určitými opatřeními bojovat a navrhovatele od podání takových návrhů odrazovat. Jedno opatření bylo již výše jmenováno, totiž omezení vytváření umělé mnohosti věřitelů. Za opatření odrazující věřitele od podání šikanózního insolvenčního návrhu můžeme považovat možnost insolvenčního soudu uložit navrhovateli pořádkovou pokutu, pokud návrh odmítá pro zjevnou bezdůvodnost.⁷⁶ Horní limit této pokuty byl navíc novelou z roku 2017 zvýšen z dosavadních 50.000,- Kč na 500.000,-Kč. Insolvenční zákon dále ve svém ust. § 147 zakotvuje právo každého, komu zahájením insolvenčního řízení vznikla újma (což je nejčastěji dlužník či jeho věřitel), na náhradu vzniklé škody nebo jiné újmy vůči insolvenčnímu navrhovateli, jehož vinou bylo řízení zastaveno nebo byl jeho návrh odmítnut, případně (s výjimkami uvedenými v odst. 2 tohoto ustanovení) zamítnut. Navrhovatel, jehož insolvenční návrh byl zamítnut jen proto, že nedoložil svou splatnou pohledávku za dlužníkem, se však této odpovědnosti zproští, prokáže-li, že jeho pohledávka v době zamítnutí insolvenčního návrhu existovala.⁷⁷

Šikanózní navrhovatel se rovněž vystavuje riziku trestněprávního postihu za trestný čin poškození věřitele⁷⁸, neboť již samotným zahájením insolvenčního řízení nastupují účinky, které mají potenciál částečně zmařit uspokojení dalších věřitelů.⁷⁹

Ani přes výše uvedené obranné mechanismy však četnost výskytu šikanózních insolvenčních návrhů nikterak neklesá. Také z toho důvodu byly novelou insolvenčního zákona účinnou od 1. července 2017 zavedeny další opatření proti šikanózním věřitelským insolvenčním návrhům.

Jde zejména o institut předběžného posouzení insolvenčního návrhu před jeho zveřejněním v insolvenčním rejstříku.⁸⁰ Toho je nově možno využít v případě, že insolvenční soud shledá důvodné pochybnosti o důvodnosti insolvenčního návrhu podaného věřitelem. Hlavním účelem tohoto opatření je zamezit difamujícím dopadům zahájení insolvenčního řízení a jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku na osobu insolvenčního dlužníka. V pochybnostech o důvodnosti věřitelského insolvenčního návrhu může insolvenční soud ve lhůtě do konce nejbližšího pracovního dne po podání insolvenčního návrhu rozhodnout, že se insolvenční návrh ani jiné dokumenty nezveřejní v insolvenčním rejstříku. Velmi

⁷⁶ Viz ust. § 128a odst. 3 IZ.

⁷⁷ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.07.2012, č.j. 29 NSČR 15/2010-A-87, ve věci sp. zn. KSBR 40 INS 5261/2008.

⁷⁸ Viz ust. § 222 odst. 2 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁷⁹ RICHTER, Tomáš. Citované dílo, s. 201.

⁸⁰ Viz ust. § 100a IZ.

pravděpodobně v těchto případech insolvenční soud následně postupem podle ust. § 128a IZ takový věřitelský insolvenční návrh ve lhůtě sedmi dnů od jeho podání odmítne pro jeho zjevnou bezdůvodnost. „*Pokud se v této lhůtě pochybnosti soudu o zjevné bezdůvodnosti návrhu nepotvrdí, vydá insolvenční soud po jejím uplynutí dodatečně vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení a obsah celého insolvenčního spisu spolu s touto vyhláškou zveřejní.*“⁸¹ Na faktickou četnost a důslednost ve využívání institutu předběžného posouzení insolvenčního návrhu v praxi insolvenčních soudů si však budeme muset ještě počkat.

Neméně významným novým opatřením v boji proti podávání šikanózních věřitelských insolvenčních návrhů je oprávnění místně nepřislušného soudu provádět opatření, která nesou odkladu.⁸² Místně nepřislušný insolvenční soud bude nyní oprávněn už před rozhodnutím o místní příslušnosti rozhodnout mj. o nezveřejnění insolvenčního návrhu v insolvenčním rejstříku nebo o odmítnutí insolvenčního návrhu, a to i pro jeho zjevnou bezdůvodnost. Měly by tak být znemožněny praktiky některých navrhovatelů, kteří záměrně podávali insolvenční návrh k místně nepřislušnému soudu, aby tak prodloužili dobu trvání šikanózně zahájeného insolvenčního řízení. Ačkoliv nelze nic vyčíst chvályhodnému záměru zákonodárce, dochází dle názoru autora touto změnou insolvenčního zákona k citelnému zásahu do práva na zákonného soudce, neboť tímto postupem je umožněno rozhodování ve věci samé nepřislušnému soudu, a tedy rozhodování jinému, než zákonnému soudci.

Významnou novinkou je též zavedení šestiměsíčního „klidu zbraní“ po pravomocném odmítnutí věřitelského insolvenčního návrhu pro jeho zjevnou bezdůvodnost. Insolvenční navrhovatel nově v takovém případě nemůže proti totožnému dlužníkovi podat další insolvenční návrh.⁸³ Výše zmíněné neplatí pouze pro případ, že byl návrh odmítnut dle ust. § 128a kvůli nesložení zálohy na náklady insolvenčního řízení spolu s insolvenčním návrhem.

Tím se dostáváme k další změně, která se týká právě zálohy na náklady insolvenčního řízení, konkrétně pak její výše a splatnosti. Záloha na náklady insolvenčního řízení je (s určitými výjimkami) nově splatná spolu s podáním insolvenčního návrhu. Výše zálohy na náklady insolvenčního řízení je 10.000,- Kč, ovšem je-li podán insolvenční návrh věřitele proti právnické osobě, která je podnikatelem, činí záloha 50.000,- Kč.⁸⁴ Pokud záloha není

⁸¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-675-0, s. 95.

⁸² Viz ust. § 7b odst. 5 IZ.

⁸³ Viz ust. § 128a odst. 4 IZ.

⁸⁴ Viz ust. § 108 odst. 1 IZ.

řádně a včas zaplacená, je návrh považován za zjevně bezdůvodný a jako takový jej insolvenční soud odmítne.⁸⁵

Další změnou je rovněž zpřísnění požadavků na prokázání existence pohledávky insolvenčního navrhovatele ve snaze zamezit podávání věřitelských insolvenčních návrhů na základě pohledávky navrhovatele, která je vytvořena účelově. Věřitel, který vede účetnictví nebo daňovou evidenci, je při podání insolvenčního návrhu proti právnické osobě totiž nově povinen doložit uplatněnou pohledávku uznáním dlužníka s ověřeným podpisem nebo vykonatelným rozhodnutím nebo notářským zápisem se svolením k vykonatelnosti nebo exekutorským zápisem se svolením k vykonatelnosti nebo potvrzením auditora, soudního znalce nebo daňového poradce, že o této pohledávce účtuje.⁸⁶

Na závěr se zaměříme na situaci, kdy insolvenční návrh podá paralelně více věřitelů. To není nijak neobvyklé, protože úpadek dlužníka často vejde ve známost a věřitelé tak nezávisle na sobě podávají insolvenční návrhy. V takovém případě je řízení zahájeno doručením prvního insolvenčního návrhu insolvenčnímu soudu. Ostatní věřitelé, kteří na dlužníka podali insolvenční návrh, k tomuto řízení přistoupí. Samozřejmě je též možné k řízení přistoupit vědomě. K řízení lze však přistoupit pouze do pravomocného rozhodnutí o úpadku dlužníka.

Podá-li věřitel v době již zahájeného insolvenčního řízení další insolvenční návrh na dlužníka u jiného soudu, než u kterého toto insolvenční řízení probíhá, jde o přistoupení k tomuto řízení již doručením návrhu „jinému“ soudu, ale za dalšího navrhovatele je tento věřitel považován až doručením jeho návrhu soudu, u kterého insolvenční řízení probíhá. *„Příhláška pohledávky podaná věřitelem do insolvenčního řízení vedeného na základě „dalšího“ insolvenčního návrhu samostatně (a chybně) u jiného soudu, než u toho, u kterého probíhá řízení o „původním“ (prvním) insolvenčním návrhu, nemá ve smyslu ustanovení § 173 odst. 4 IZ účinky přihlášky podané u „insolvenčního soudu“.*⁸⁷

Pro případ rozhodování o úpadku dlužníka v situaci, kdy původní insolvenční návrh obsahuje vady, pro které by nemohl být insolvenčním soudem úpadek zjištěn, přičemž ale zároveň do řízení přistoupil další navrhovatel, přišel Nejvyšší soud se zajímavým výkladem. Dle jeho judikatury totiž úpadek může být zjištěn, pokud jej insolvenční návrhy (navrhovatele

⁸⁵ Viz ust. § 128a odst. 2 písm. d) IZ.

⁸⁶ Viz ust. § 105 odst. 1 IZ.

⁸⁷ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.07.2014, č.j. 29 NSČR 79/2014-A-56 (R 20/2015 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 77 INS 11631/2014.

i přístupitele) osvědčují alespoň v jejich souhrnu. Insolvenčním návrhem přístupitele tak mohou být vady návrhu navrhovatele zhojeny.⁸⁸

⁸⁸ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, č.j. 29 NSČR 20/2012-A-56 (R 98/2012 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 95 INS 11931/2011.

3. Předkládání pohledávek do insolvenčního řízení

3.1. Postavení věřitelů a jejich pohledávek

Po zahájení insolvenčního řízení můžeme pohledávky, které věřitelé evidují za insolvenčním dlužníkem, rozdělit podle možnosti a způsobu jejich uplatňování v insolvenčním řízení do třech kategorií. Nejširší kategorii tvoří pohledávky, které se podle insolvenčního zákona uplatňují v insolvenčním řízení jejich přihlášením. Další kategorii tvoří pohledávky, které věřitelé uplatňují jinak než přihláškou. Jedná se o pohledávky za majetkovou podstatou, nebo pohledávky jim na roveň postavené⁸⁹. Do třetí kategorie řadíme pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují vůbec. Samozřejmě, tentýž věřitel může disponovat pohledávkami spadajícími do více kategorií, neboť může mít (a zpravidla má) více druhů pohledávek s odlišnou možností a způsobem jejich uplatnění v insolvenčním řízení.⁹⁰

Pohledávky vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení lze dle názoru autora rozdělit na pohledávky vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení explicitně a pohledávky vyloučené implicitně. Explicitně vyloučené jsou ty, které insolvenční zákon v ust. § 170 IZ výslovně uvádí jako pohledávky vyloučené ze způsobu řešení úpadku. Jedná se o úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z přihlášených pohledávek, pokud přirostly až po rozhodnutí o úpadku, nebo u pohledávek, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku. Dále jde o pohledávky věřitelů z darovacích smluv, mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka⁹¹, smluvní pokuty, pokud právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku, a náklady insolvenčního řízení, které vznikly jeho účastníkům. Výše uvedený výčet pohledávek vyloučených z uspokojení v insolvenčním řízení však není taxativní. Vedle zmíněných pohledávek totiž existují ještě další pohledávky, které jsou implicitně vyloučeny z uspokojení v insolvenčním řízení. Typicky jde o pohledávky, které věřitel v insolvenčním řízení vůbec nepřihlásil (či jinak neuplatnil) nebo které věřitel nepřihlásil včas. Mezi pohledávky implicitně vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení dále můžeme zařadit např. pohledávky, které vznikly až po rozhodnutí o úpadku, přičemž se ale nejedná o

⁸⁹ O zmíněné problematice podrobněji pojednává kapitola 3.2.

⁹⁰ Nejčastějším jevem je, že tentýž věřitel spadá do první i třetí výše uvedené kategorie. Kupříkladu věřitel, který uplatňuje svou pohledávku přihláškou, bude mít zpravidla také pohledávku vyloučenou z uspokojení v insolvenčním řízení (např. podle ust. § 170 písm. f) IZ).

⁹¹ S výjimkou penále za nezaplacení daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku.

pohledávky, které zákon řadí mezi pohledávky za majetkovou podstatou nebo jim na roveň postavené, a které nebyly přihlášeny do insolvenčního řízení.

Pro takový typ pohledávky uveďme příklad z praxe: V majetkové podstatě společností, která je v úpadku, se vyskytuje areál, ze kterého je sváděna dešťová voda do kanalizace provozované věřitelem. Tato odpadní voda je odváděna na základě smlouvy o dodávce vody a odvádění odpadních vod. Po prohlášení konkursu na majetek společnosti došlo v souladu s ust. § 253 odst. 2 IZ po uplynutí 30 dnů od prohlášení konkursu k ukončení zmíněné smlouvy ex lege. S ohledem na předmět plnění však věřitel sotva může zastavit plnění této smlouvy a neodvádět z areálu dlužníka odpadní vodu. Věřiteli tak nepochybně vzniká pohledávka z titulu bezdůvodného obohacení.⁹² Tento typ pohledávky však insolvenční zákon neřadí mezi pohledávky za majetkovou podstatou, ani mezi pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Jde tak o pohledávku implicitně vyloučenou z uspokojení v insolvenčním řízení.

Je však důležité upozornit, že pravidla pro vyloučení výše uvedených pohledávek z uspokojení v insolvenčním řízení nemají ohnisko v pohledávkách jako takových, ale pouze jimi insolvenční zákon omezuje okruh povinných subjektů, z nichž vylučuje insolvenčního dlužníka. Nic však věřiteli nebrání, aby uspokojení těchto pohledávek požadoval po ručitelích nebo jiných povinných osobách.⁹³

3.2. Pohledávky uplatňované jinak než přihláškou

Pohledávky uplatňované v insolvenčním řízení můžeme právě z hlediska způsobu jejich uplatňování rozdělit do dvou skupin. Do první skupiny pak můžeme zařadit pohledávky, které se v insolvenčním řízení uplatňují přihláškou pohledávky. Jde o pohledávky, jejichž vznik je časově zasazen do období před rozhodnutím o úpadku dlužníka. Patří sem jak pohledávky nepřednostní, tak pohledávky přednostně uspokojované z výtěžku zpeněžení zajišťovacího instrumentu, kterým jsou zajištěny. Tedy pohledávky zajištěných věřitelů. Do druhé skupiny pak řadíme pohledávky, které se do insolvenčním řízení nepřihlašují. Hovoříme zejména o pohledávkách za majetkovou podstatou a pohledávkách jim postavených na roveň. Tato kapitola pojednává zejména o těchto pohledávkách. Níže jsou

⁹² K tomu blíže rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.02.2012, č.j. 33 Cdo 5261/2009, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.05.2016, č.j. 32 Cdo 2705/2014.

⁹³ RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení: komentář : § 165-204*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-549-7, s. 65.

však zmíněny i další typy pohledávek, které se v souladu s ust. § 165 odst. 2 IZ v insolvenčním řízení uspokojují, ačkoliv nejsou uplatňovány přihláškou.

Pro pohledávky za majetkovou podstatou je charakteristické jednak časové období jejich vzniku, dále jejich numerus clausus a okolnost vzniku těchto pohledávek. „*Pohledávky za majetkovou podstatou vznikají zpravidla jako důsledek insolvenčního řízení, eventuálně jako projev pokračování – byť částečného – smluvních vztahů mezi dlužníkem a věřiteli, pokračování a vedení soudních sporů apod.*“⁹⁴ Pohledávky za majetkovou podstatou – ty, jejichž výčet je obsažen v ust. § 168 odst. 1 IZ - vznikají po zahájení insolvenčního řízení či po vyhlášení moratoria. Pohledávky za majetkovou podstatou vyjmenované v ust. § 168 odst. 2 IZ vznikají po rozhodnutí o úpadku. Výčet pohledávek za majetkovou podstatou je taxativní. Pohledávkami za majetkovou podstatou tak jsou výlučně pohledávky vyjmenované v ust. § 168 IZ a dále, v souladu s ust. § 168 odst. 2 písm. k) IZ, další pohledávky, o kterých to insolvenční zákon výslovně stanoví.

Pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po zahájení insolvenčního řízení, jsou náhrada hotových výdajů a odměna předběžného správce, náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora dlužníka jmenovaného soudem a správce podniku⁹⁵ dlužníka za součinnost poskytnutou správci, náhrada nutných výdajů a odměna členů a náhradníků věřitelského výboru, náhrada zálohy na náklady insolvenčního řízení, jestliže ji v souladu s rozhodnutím insolvenčního soudu zaplatila jiná osoba než dlužník (typicky věřitel, který je zároveň insolvenčním návrhovatelem), pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv na dodávky energií, surovin, zboží a služeb a pohledávky věřitelů z úvěrového financování podle ust. § 41 IZ, kterým se však rozumí nejen úvěrové smlouvy podle hmotného práva, ale také další smlouvy (např. na dodávky energií a surovin), které insolvenční správce uzavírá za účelem udržení nebo obnovení provozu podniku, který je součástí majetkové podstaty, tedy smlouvy umožňující pokračovat v ekonomické činnosti dlužníka i v průběhu insolvenčního řízení.⁹⁶

Pohledávky za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, jsou hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty, náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora za činnost prováděnou po rozhodnutí o úpadku, náhrada hotových výdajů a odměna znalce ustanoveného insolvenčním soudem za účelem ocenění majetkové podstaty. Zde je třeba zdůraznit, že toto se vztahuje

⁹⁴ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 30.

⁹⁵ Roz. správce závodu (srov. ust. § 338h o.s.ř.).

⁹⁶ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 33.

skutečně jen na pohledávky znalce ustanoveného insolvenčním soudem, nikoliv na pohledávky znalce za zpracování znaleckého posudku zadaného insolvenčním správcem podle ust. § 219 IZ.

Další pohledávky za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, jsou daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na důchodové spoření, pohledávky vzniklé opravou výše daně u pohledávek za dlužníkem v insolvenčním řízení podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty. Dále též pohledávky věřitelů ze smluv uzavřených osobou s dispozičními oprávněními (tedy do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a při reorganizaci dlužníkem, v konkursu insolvenčním správcem) s výjimkou smluv uzavřených dlužníkem po schválení oddlužení, pohledávky věřitelů ze smluv, které se podle insolvenčního zákona považují za smlouvy, jejichž splnění osoba s dispozičními oprávněními neodmítla, jestliže se týkají plnění poskytnutého věřiteli dlužníku po zahájení insolvenčního řízení, kromě plnění poskytnutého za trvání oddlužení a pohledávky věřitelů odpovídající právu na vrácení plnění z výše specifikovaných smluv. K těmto pohledávkám se sluší dodat, že *„jestliže plnění věřiteli vrátit nelze (např. protože spočívalo ve výkonech), má věřitel nárok na peněžitou náhradu.“*⁹⁷

Do výčtu pohledávek za majetkovou podstatou podle ust. § 168 odst. 2 IZ patří rovněž úroky podle § 171 odst. 4 IZ, tedy úroky přirůstající k jistině zajištěné pohledávky při povolení reorganizace⁹⁸ (to však neplatí pro úroky z prodlení), náhrada hotových výdajů osob, které poskytly insolvenčnímu správci součinnost⁹⁹ a další pohledávky, o nichž tak stanoví insolvenční zákon. Těmi jsou například pohledávky účastníka smlouvy z pokračování této smlouvy po prohlášení konkursu na majetek dlužníka¹⁰⁰, náhrada nutných výdajů a přiměřená odměna příkazníka za činnost spočívající v obstarávání záležitostí dlužníka¹⁰¹, náhrada nákladů incidenčního řízení¹⁰² (kromě náhrady nákladů v incidenčních sporech o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek, na kterou se vztahuje úprava dle ust. § 202 odst. 1, 2 IZ), a další.

Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou mají s pohledávkami za majetkovou podstatou kromě privilegovaného postavení při jejich

⁹⁷ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 46.

⁹⁸ Tyto přirůstající úroky zajištěného věřitele jsou při reorganizaci splatné měsíčně.

⁹⁹ Nárok na náhradu hotových výdajů při poskytnutí součinnosti insolvenčnímu správci však nenáleží orgánům veřejné správy (srov. ust. § 43 odst. 2 in fine IZ).

¹⁰⁰ Viz ust. § 253 odst. 4 IZ.

¹⁰¹ Viz ust. § 252 odst. 3 IZ.

¹⁰² Viz ust. § 163 IZ.

uspokojování společný atribut jejich taxativního výčtu. Od pohledávek za majetkovou podstatou je však odlišuje lhostejnost okamžiku jejich vzniku (až na výjimku níže uvedenou) a odlišné příčiny jejich upřednostnění, které u pohledávek tohoto typu spočívají zejména v sociálních důvodech.

Pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou jsou pracovněprávní pohledávky dlužníkůvých zaměstnanců, pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví, pohledávky státu – úřadu práce za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům, pohledávky účastníků z penzijního připojištění se státním příspěvkem, pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, náhrada nákladů, které třetí osoby vynaložily na zhodnocení majetkové podstaty, mají-li z toho důvodu proti dlužníku pohledávku z bezdůvodného obohacení (dále jen „pohledávky dle ust. § 169 odst. 1 písm. f) IZ“), pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria vyhlášeného před zahájením insolvenčního řízení ze smluv uvedených v § 122 IZ, bylo-li insolvenční řízení zahájeno ve lhůtě 1 roku od zániku moratoria (dále jen „pohledávky dle ust. § 169 odst. 1 písm. g) IZ“) a další pohledávky, o kterých tak stanoví insolvenční zákon. K poslední jmenované kategorii je však třeba dodat, že insolvenční zákon v současném znění, nad rámec pohledávek uvedených přímo v ust. § 169 odst. 1 IZ, jiné nároky za pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou neoznačuje.

Z výše uvedeného výčtu je patrný sociální rozměr pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, snad jen s výjimkou pohledávek dle ust. § 169 odst. 1 písm. f) IZ a pohledávek dle ust. § 169 odst. 1 písm. g) IZ, které se svou povahou blíží spíše pohledávkám za majetkovou podstatou.¹⁰³

Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené se v insolvenčním řízení uplatňují přímo u osoby s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě, a to písemnou formou. Je-li osobou s dispozičním oprávněním dlužník, je věřitel o uplatnění pohledávky povinen vyrozumět insolvenčního správce.¹⁰⁴ Za uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou nebo jí na roveň postavené je třeba brát i přihlášení takové pohledávky do insolvenčního řízení přihláškou. Insolvenční správce by v takovém případě neměl tuto pohledávku zařadit na seznam přihlášených pohledávek. Výjimkou z obecné úpravy uplatňování těchto pohledávek je speciální úprava týkající se pracovněprávních

¹⁰³ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 56.

¹⁰⁴ Náležitosti vyrozumění insolvenčního správce o uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky jí postavené na roveň stanoví ust. § 11 vyhlášky č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhláška č. 191/2017 Sb.).

pohledávek dlužníkových zaměstnanců dle ust. § 169 odst. 1 písm. a) IZ. Pokud zaměstnanec dlužníka svou pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou neuplatní v jiné výši, považuje se jeho pracovněprávní pohledávka za uplatněnou ve výši vyplývající z účetnictví dlužníka nebo z evidence vedené podle zákona o daních z příjmů.¹⁰⁵

V souvislosti s uplatňováním pohledávek za majetkovou podstatou či pohledávek jim na roveň postavených by věřitelé měli počítat s tím, že samotným uplatněním pohledávky se běh promlčecí lhůty nestaví, a pamatovat na to v případě, že ji osoba, vůči které ji v insolvenčním řízení uplatnili, po delší dobu neuhrazuje. V takovém případě by měl věřitel za účelem zabránění promlčení přistoupit k podání žaloby ohledně předmětné pohledávky u obecného soudu.

Privilegované postavení pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených spočívá v přednostním pořadí jejich uspokojování. Před nimi jsou uspokojovány jen pohledávky zajištěných věřitelů z výtěžku předmětu zajištění. Co se týče pořadí uspokojování jednotlivých pohledávek v rámci kategorie pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň, tak i zde existují určité privilegia. Zmíňme pro příklad pohledávku dle ust. § 169 odst. 1 písm. g) IZ, která se v souladu s ust. § 297 IZ uspokojuje před ostatními pohledávkami za majetkovou podstatou a jim na roveň postavenými.

„Pokud nebude mít osoba s dispozičním oprávněním pochybnosti o existenci uplatněné pohledávky a bude mít k tomu dostatek finančních prostředků, měla by takovou pohledávku bez dalšího uspokojit (nepotřebuje k tomu souhlas insolvenčního soudu).“¹⁰⁶ Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené se tedy, jsou-li uplatněny, uspokojují kdykoliv po rozhodnutí o úpadku v plné výši. Pokud je pohledávka uplatněna za dlužníkem, který je osobou s dispozičním oprávněním, je k jejímu uspokojení třeba kladného stanoviska insolvenčního správce, *„resp. uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou se musí dít po dohodě s insolvenčním správcem.“¹⁰⁷*

Pro uspokojení uplatněné pohledávky za majetkovou podstatou nebo jí postavené na roveň však bude stěžejní podmínkou, že bude v majetkové podstatě dostatek prostředků k jejímu uspokojení. Dále také může nastat stav, kdy osoba s dispozičním oprávněním existenci nebo výši uplatněné pohledávky rozporuje. V takovém případě věřiteli nezbude než uplatnit předmětnou pohledávku vůči osobě s dispozičním oprávněním žalobou o zaplacení u

¹⁰⁵ Viz ust. § 203 odst. 2 IZ.

¹⁰⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 105.

¹⁰⁷ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 292.

obecného soudu. Nejde přitom o incidenční spor.¹⁰⁸ Naopak, o incidenční spor jde v případě, že osoba s dispozičním oprávněním rozporuje pořadí uplatněné pohledávky, tj. tvrdí, že uplatněná pohledávka není pohledávkou za majetkovou podstatou či pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, a věřitel se tomuto postoji brání podáním žaloby dle ust. § 203a IZ. Tato žaloba se podává u insolvenčního soudu, pasivně legitimován je vždy insolvenční správce.

Pohledávkami, které se neuplatňují přihláškou, a přesto mohou být v insolvenčním řízení uspokojovány, však nejsou pouze pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené.

Podřízené pohledávky společníků nebo členů družstva v úpadku se insolvenčnímu správci pouze oznamují.¹⁰⁹

Za přihlášenou pohledávku se považuje pohledávka manžela dlužníka, která vznikla po prohlášení konkursu vypořádáním společného jmění manželů.¹¹⁰

Stejně tak se za přihlášenou pohledávku považuje náhrada nákladů incidenčního sporu o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek přiznaná vůči dlužníku.¹¹¹

Po dobu trvání moratoria se za věřitele dlužníka považují nejen přihlášení věřitelé, ale také ostatní osoby uvedené v seznamu závazků dlužníka.¹¹²

Do insolvenčního řízení rovněž není třeba přihlašovat pracovněprávní pohledávky zaměstnanců dlužníka, které vyplývají z účetnictví dlužníka¹¹³.

Prohlášením konkursu se za přihlášené pohledávky též pokládají všechny pohledávky vyplývající z účetnictví dlužníka, kterým je finanční instituce v úpadku.¹¹⁴

3.3. Přihlašování pohledávek

„Věřitel se po zahájení insolvenčního řízení musí přizpůsobit nově vzniklé situaci a pokud má zájem na uspokojení své pohledávky, je nucen uplatnit v insolvenčním řízení svou pohledávku přihláškou.“¹¹⁵ Podle ust. § 109 odst. 1 písm. a) IZ totiž po zahájení insolvenčního řízení nemohou být žalobou uplatněny ty pohledávky (a jiná práva týkající se majetkové podstaty), které lze uplatnit přihláškou.

¹⁰⁸ Viz ust. § 203 odst. 4 IZ.

¹⁰⁹ Viz ust. § 172 odst. 4 IZ.

¹¹⁰ Viz ust. § 275 IZ.

¹¹¹ Viz ust. § 202 odst. 1 věta druhá IZ.

¹¹² Viz ust. § 121 odst. 2 IZ.

¹¹³ Viz ust. § 203 odst. 2 IZ.

¹¹⁴ Viz ust. § 373 odst. 1, resp. ust. § 385 odst. 1 IZ.

¹¹⁵ HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 33.

Pokud tedy věřitel má zájem účastnit se insolvenčního řízení a v něm dosáhnout (poměrného) uspokojení jeho pohledávky, přičemž disponuje pohledávkou, kterou lze uplatnit přihláškou, stíhá jej povinnost tuto pohledávku do insolvenčního řízení přihlásit. To platí i pro věřitele, který svou pohledávku již dříve přihlásil do insolvenčního řízení stejného dlužníka, které však skončilo, aniž bylo rozhodnuto o dlužníkově úpadku.¹¹⁶

Přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení je dispozičním úkonem věřitele. Věřitel je tedy oprávněn kdykoliv po dobu, kdy se k přihlášené pohledávce v insolvenčním řízení přihlíží, vzít přihlášku pohledávky zcela nebo částečně zpět.

3.3.1. Včasnost přihlášení pohledávky

Dle ust. § 110 odst. 1 IZ mohou věřitelé přihlašovat své pohledávky od zahájení insolvenčního řízení. A to, i pokud je k tomu ještě insolvenční soud nevyzval.¹¹⁷ Lhůta pro přihlašování pohledávek činí dva měsíce od rozhodnutí o úpadku¹¹⁸, a v případě, že insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku spojí rozhodnutí o povolení oddlužení, činí lhůta k přihlášení pohledávek 30 dnů.¹¹⁹ Uvedené lhůty jsou lhůtami propadnými a jejich zmeškání nelze prominout.¹²⁰ K pohledávkám přihlášeným po lhůtě insolvenční soud nepřihlíží a nelze je v insolvenčním řízení uspokojit.¹²¹ Pohledávky přihlášené po lhůtě insolvenční správce nezařadí do seznamu přihlášených pohledávek a insolvenční soud takovou přihlášku podle ust. § 185 IZ odmítne.¹²²

Neortodoxně se ovšem Vrchní soud v Praze postavil k otázce účinků pozdě přihlášené pohledávky, která však byla zjištěna. Dle názoru soudu se v případě (byť chybného) zařazení pohledávky přihlášené opožděně do seznamu přihlášených pohledávek a jejím následném přezkoumání a zjištění, neuplatní postup odmítnutí přihlášky dle ust. § 185 IZ. Účinky zjištění pohledávky se tak prosadí před důsledky zmeškání lhůty k podávání přihlášek.¹²³ Takový postup však neoddiskutovatelně vede k upřednostnění zájmu dotčeného věřitele před zájmy a legitimním očekáváním nejen dlužníka, ale též ostatních věřitelů, kteří se do insolvenčního

¹¹⁶ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2014, č.j. 29 NSČR 118/2013, ve věci sp. zn. MSPH 94 INS 24999/2012.

¹¹⁷ Tuto výzvu může insolvenční soud podle ust. § 110 odst. 2 věty druhé IZ spojit s vyrozuměním o zahájení insolvenčního řízení. V praxi tak některé insolvenční soudy činí (např. Krajský soud v Plzni, Městský soud v Praze či Krajský soud v Hradci Králové), jiné však nikoliv (např. Krajský soud v Brně či Krajský soud v Praze).

¹¹⁸ Viz ust. § 136 odst. 2 písm. d) IZ.

¹¹⁹ Viz ust. § 136 odst. 3 IZ.

¹²⁰ Viz ust. § 83 IZ.

¹²¹ Viz ust. § 173 odst. 1 věta druhá IZ.

¹²² Totéž platí např. o uplatněných pohledávkách, které jsou vyloučeny z uspokojení v insolvenčním řízení.

¹²³ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.06.2015, č.j. 4 VSPH 42/2015-P10-10, ve věci sp. zn. KSPH 69 INS 24437/2014.

řízení přihlásili řádně, neboť míra uspokojení jejich pohledávek v důsledku výše zmíněné okolnosti zpravidla poklesne.

Uplynutí lhůty k podávání přihlášek má ještě další významný dopad na práva věřitelů. „Přihláška pohledávky má pro běh lhůty k promlčení nebo zánik práva stejné účinky, jak žaloba podaná u soudu“¹²⁴, přičemž dle ust. § 109 odst. 3 IZ po zahájení insolvenčního řízení neběží (ani nezačnou běžet) lhůty k uplatnění práv, která mohou být v insolvenčním řízení uplatněna pouze přihláškou. Věřiteli hrozí, že nepřihlášením své pohledávky včas dojde k promlčení jeho práva, neboť podle ust. § 173a IZ výše uvedený účinek stanovený ustanovení § 109 odst. 3 IZ uplynutím lhůty k přihlášení pohledávek zaniká.

Ze shora uvedeného je tedy patrné, že věřitelé by měli ve svém zájmu provádět pravidelnou lustraci insolvenčního rejstříku, neboť zmeškání lhůty k podávání přihlášek mívá fatální důsledky pro dobytost jejich pohledávky. „Věřitel, který správným způsobem identifikuje účinky prohlášení [sic] a včas získá informaci o výzvě k podání přihlášky učiněné vyhláškou, může analyzovat situaci do níž se dostal v důsledku zahájení insolvenčního řízení a může přijmout rozhodnutí a zjistit [sic] si pozici účastníka insolvenčního řízení podáním přihlášky pohledávky ve stanovené lhůtě.“¹²⁵ Pokud však nastane situace, kvůli které věřitel bez své viny nemůže při lustraci vyhledat dlužníka v insolvenčním rejstříku, např. z důvodu chybně zveřejněných údajů zapisovaných v seznamu dlužníků¹²⁶, nemůže věřitel zmeškat lhůtu k podání přihlášky. Ta začne běžet až od dne následujícího po řádném zveřejnění údajů o dlužníkovi v insolvenčním rejstříku, díky kterým může věřitel dlužníka v seznamu dlužníků vyhledat.¹²⁷

Lhůta pro přihlašování pohledávek je lhůtou procesněprávní, postačí tedy, je-li přihláška v souladu s ust. § 57 odst. 3 o.s.ř. ve lhůtě podána k přepravě, ač bude insolvenčnímu soudu doručena až po uplynutí této lhůty. Z pohledu věřitele se jeví jako nevhodnější přihlásit svou pohledávku až po rozhodnutí o úpadku dlužníka. Ačkoliv věřitel může přihlašovat pohledávku už od zahájení insolvenčního řízení, je zde riziko, že v případě, kdy nebude zjištěn úpadek dlužníka, vynaloží věřitel, který již pohledávku přihlásil zbytečné náklady spojené s jejím přihlášením.¹²⁸ Tato výhoda samozřejmě nenáleží věřiteli, který je

¹²⁴ HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 34.

¹²⁵ HOSTINSKÝ, Jan. Citované dílo, s. 34.

¹²⁶ Viz ust. § 420 IZ.

¹²⁷ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28.05.2013, č.j. 3 VSPH 356/2012-P6-11, ve věci sp. zn. KSCB 26 INS 7087/2010.

¹²⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 92.

zároveň insolvenčním návrhovátelem, neboť (jak je již uvedeno výše) ten musí předložit přihlášku společně s insolvenčním návrhem jako povinnou přílohu.

Kromě výše zmíněné dvouměsíční, resp. 30 denní lhůty k přihlašování standardních pohledávek pamatuje insolvenční zákon i na zvláštní typy pohledávek uvedené v ustanoveních § 253 až 260 IZ.¹²⁹ Tyto pohledávky zpravidla vznikají až po prohlášení konkursu na majetek dlužníka (případně po povolení oddlužení¹³⁰) a mohou tak vzniknout až po uplynutí lhůty k podávání přihlášek. Pro uplatnění těchto pohledávek tedy zákon přiznává samostatnou lhůtu k jejich přihlášení, a to v délce 30 dnů od rozhodné skutečnosti.¹³¹

Jak je výše připomenuto, věřitelé jsou sami zodpovědní za vyhledávání svých dlužníků v insolvenčním řízení. Insolvenční soud je o zahájení insolvenčního řízení nevyrozumívá. A to ať už jde o tuzemské, nebo zahraniční věřitele, ovšem s výjimkou známých zahraničních věřitelů, kteří mají sídlo či bydliště v členském státě Evropské unie¹³². Insolvenčnímu soudu známými se tito věřitelé stanou, pokud je dlužník uvede v seznamu svých závazků, pokud je dohledá insolvenční správce nebo pokud jejich existence vyplývá z obsahu insolvenčního spisu (např. z účetnictví dlužníka).¹³³ Těmto věřitelům pak ust. § 430 IZ přiznává privilegium spočívající v jejich vyrozumění insolvenčním správcem o zahájení insolvenčního řízení a o vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka spolu s výzvou k přihlášení pohledávek. Vyrozuměnému věřiteli z členského státu Evropské unie pak začne běžet lhůta k podání přihlášky až od doručení výzvy. Věřitelům, kteří insolvenčnímu soudu známí nejsou (byť mají sídlo či bydliště v členském státě Evropské unie) soud vyrozumění o zahájení insolvenčního řízení ani rozhodnutí o úpadku zvláště nedoručuje.¹³⁴ Jestliže se však insolvenční soud o zahraničním věřiteli dozví z důvodu jeho zamlčení dlužníkem¹³⁵ až později, povolí tomuto věřiteli přihlásit do insolvenčního řízení svou pohledávku a na tuto přihlášku se bude hledět jako na včas podanou. V případě, že již proběhlo přezkumné jednání, bude přezkum takové pohledávky zařazen na zvláštní přezkumné jednání.

¹²⁹ Konkrétně jde o pohledávky na náhradu škody vzniklé tím, že insolvenční správce odmítne plnit na smlouvu o vzájemném plnění či tím, že dlužník nesplnil závazek z fixní smlouvy nebo v důsledku odstoupení insolvenčního správce od nájemní, podnájemní či leasingové smlouvy nebo smlouvy o koupi najaté věci.

¹³⁰ Viz ust. § 387a IZ.

¹³¹ HÁSOVÁ, Jiřina. Citované dílo, s. 412.

¹³² Nově již včetně Dánska.

¹³³ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 93.

¹³⁴ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 04.09.2008, č.j. 29 NSČR 4/2008-P11-12 (R 25/2009 civ.), ve věci sp. zn. KsBR 38 INS 735/2008.

¹³⁵ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2012, č.j. 29 NSČR 13/2010-P48-17, ve věci sp. zn. KsCB 27 INS 3323/2008.

Vedle výše zmíněných pohledávek věřitelů se sídlem nebo bydlištěm v některém členském státě Evropské unie existuje ještě další kategorie privilegovaných pohledávek, na které se nevztahuje obecná propadná lhůta dle ust. § 173 odst. 1 věty druhé IZ. Do této kategorie patří vykonatelné pohledávky na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, pokud byl v trestním řízení o dotčeném trestném činu zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka. Věřitelé takových pohledávek mohou podat přihlášku kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení, dokud trvá zajištění podle trestního řádu.¹³⁶

3.3.2. Náležitosti přihlášky

Jak je uvedeno v kapitole 2.2., pohledávku je třeba přihlásit na speciálním formuláři, jehož podobu zveřejňuje Ministerstvo spravedlnosti.¹³⁷ Není-li pohledávka přihlášená na předepsaném formuláři, nejde o procesně neúčinné podání, nýbrž o podání vadné, jež sice má zákonem předvídané účinky ke dni jeho podání, ovšem pouze za předpokladu, že byly jeho vady následně zhojeny. V případě, že věřitel nepřihlásil svou pohledávku na předepsaném formuláři, by tak měl insolvenční správce postupovat v souladu s ust. § 188 odst. 2 IZ a měl by tedy vyzvat věřitele, aby svou přihlášku opravil (tj. podal ji na předepsaném formuláři).¹³⁸ Až za předpokladu, že by věřitel ve stanovené lhůtě přihlášku na předepsaném formuláři nedoložil, měl by insolvenční správce přihlášku pohledávky předložit insolvenčnímu soudu k rozhodnutí o tom, že se k přihlášce pohledávky nepřihlíží.

Formulář přihlášky je koncipován tak, že v první části ten, kdo pohledávku přihlašuje, vyplňuje údaje o subjektech řízení. Ve druhé části uplatňuje samotný nárok a specifikuje jej. Ve třetí části formuláře se uvedou přílohy přihlášky a ve čtvrté části pak datum a místo podání, údaje o osobě, která podání činí a její podpis.

Věřitel nejprve vybere soud, vůči kterému podání činí. Pohledávky se samozřejmě přihlašují u soudu, u kterého je dané insolvenční řízení vedeno. *„Přihlásí-li věřitel pohledávku vůči dlužníku u jiného než insolvenčního soudu, je pohledávka přihlášená včas do insolvenčního řízení pouze tehdy, jestliže jiný než insolvenční soud odevzdá přihlášku nejpozději posledního dne lhůty určené k přihlášení pohledávek v rozhodnutí o úpadku*

¹³⁶ Viz ust. § 173 odst. 1 věta třetí IZ.

¹³⁷ Formulář přihlášky je dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti; <https://isir.justice.cz/>.

¹³⁸ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 08.10.2008, č.j. 1 VSPH 180/2008-P51-14, ve věci sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008.

orgánu, který má povinnost ji doručit insolvenčnímu soudu.“¹³⁹ V dalším sledu věřitel vyplní povinné údaje o dlužníkovi a o sobě, tj. o věřiteli. Nezná-li věřitel veškeré povinné údaje o dlužníkovi (např. není-li si jistý aktuálním bydlištěm dlužníka, nebo není-li mu známo jeho rodné číslo), může tyto údaje zjistit mj. z insolvenčního rejstříku, v němž jsou od zahájení insolvenčního řízení zveřejněny.

V další části přihlášky se již věřitel dostává k vyplnění údajů o své pohledávce. Věřitel nejprve zvolí, zda přihlašuje pohledávku zajištěnou či nezajištěnou a uvede výši jistiny pohledávky.

Jako důvod pohledávky je třeba uvést konkrétní právní titul vzniku pohledávky, tedy nejčastěji smlouvu, ale kupříkladu i náhradu škody, bezdůvodné obohacení, neuhrazenou daňovou povinnost, smluvní pokutu¹⁴⁰ apod. „*Důvodem vzniku pohledávky je nutno rozumět podrobné vyličení skutkových okolností, na jejichž základě je pohledávka uplatňována. V přihlášce uvedené údaje musí nezaměnitelným způsobem identifikovat přihlášenou pohledávku*“¹⁴¹. Dle konstantní judikatury soudů vyšších instancí by mělo být uvedení důvodů, z nichž lze usoudit existenci pohledávky, ekvivalentní k náležitému vyličení okolností v žalobě podávané v civilním řízení.¹⁴²

Důvodem vzniku pohledávky není např. faktura, smlouva o postoupení pohledávky ani (soudní) rozhodnutí ve věci, ačkoliv se právě tyto pojmy v praxi v přihláškách jako důvody vzniku pohledávky velmi často objevují. „*Pokud by měl věřitel pohledávku z titulu nezaplacené kupní ceny přiznanou pravomocným soudním rozhodnutím (rozsudkem, platebním rozkazem), pak důvodem vzniku pohledávky je i nadále nezaplacená kupní cena a nikoliv pravomocné a vykonatelné soudní rozhodnutí. Pravomocné a vykonatelné soudní rozhodnutí může být důvodem vzniku pohledávky toliko v případě, pokud by jím byly věřiteli přiznány náklady řízení a věřitel by tyto náklady přihlašoval spolu s přisouzenou*

¹³⁹ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.02.2012, č.j. 29 NSČR 3/2012-P9-18 (R 84/2012 civ.), ve věci sp. zn. KSHK 42 INS 15820/2010.

¹⁴⁰ Smluvní pokutu coby akcesorický závazek utvrzující dluh hlavní je třeba přihlásit jako další samostatnou pohledávku. Obzvlášť ty věřitele, kteří mají tento vedlejší závazek ujednaný v procentech z hlavního závazku, tj. kdy výše smluvní pokuty roste v čase a počítá se obdobně jako úroky, tato situace často svádí k tomu, přihlásit smluvní pokutu v rámci příslušenství hlavní pohledávky. Takový postup je však neakceptovatelný.

¹⁴¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 99.

¹⁴² Srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30.01.2013, č.j. 103 VSPH 2/2012-70, ve věci sp. zn. 42 ICm 1886/2010 (KSHK 42 INS 3512/2008) nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.01.2003, č.j. 29 Cdo 1151/2000.

*pohledávkou.*¹⁴³ Chybné uvedení důvodu vzniku pohledávky je vadou přihlášky a zpravidla povede k postupu insolvenčního správce podle ust. § 188 odst. 2 IZ¹⁴⁴.

Věřitel následně v přihlášce uvede, zda je jeho pohledávka vykonatelná, a pokud ano, sdělí, pro jakou výši a z jakého důvodu. Zároveň uvede skutečnosti, o které vykonatelnost své pohledávky opírá.¹⁴⁵

Následně může věřitel k uvedené jistině přihlásit příslušenství pohledávky. Příslušenstvím pohledávky jsou dle ust. § 513 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“) úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s uplatněním pohledávky, tedy kupříkladu náklady nalézacího řízení, náklady exekučního řízení či např. náklady spojené s uplatněním pohledávky mezi podnikateli dle ust. § 3 nařízení vlády č. 351/2013 Sb.

Přihlašuje-li věřitel pohledávku jako zajištěnou, uvede následně ve formuláři přihlášky druh zajištění, z jakého důvodu je jeho pohledávka zajištěná a jaký majetek tvoří předmět zajištění. Věřitel rovněž uvede okamžik vzniku zajištění. Ten je podstatný pro další průběh insolvenčního řízení, neboť zajištěný věřitel první v pořadí má rozhodující roli při rozhodování o nakládání a správě věci tvořící předmět zajištění a o jejím zpeněžování. Insolvenční správce je totiž při těchto úkonech vázán pokyny zajištěného věřitele, kterému svědčí právo ze zajištění jako prvnímu v pořadí. Zajištěný věřitel má možnost uvést v přihlášce výpočet úroků zajištěné pohledávky dle ust. § 171 IZ. Zajištěná pohledávka se tak v rozsahu zajištění ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu řešení úpadku nadále úročí sjednaným úrokem (nikoliv úrokem z prodlení). „V § 171 je tedy obsažena výjimka z nemožnosti uspokojení příslušenství dle § 170 písm. a) nebo b).“¹⁴⁶

Následně věřitel v přihlášce volí z uvedených možností vlastnosti pohledávky.¹⁴⁷

V další části přihlášky věřitel označí veškeré přílohy přihlášky, kterých se v ní dovolává.¹⁴⁸

V závěrečné části formuláře je třeba uvést základní údaje o tom, kdo přihlášku pohledávky podává, datum, místo a způsob podání přihlášky. Je-li přihláška podávána v listinné podobě, podává se (včetně příloh) ve dvou vyhotoveních. Podpis na přihlášce nemusí být úředně ověřen. Přihlášku lze rovněž podat prostřednictvím datové schránky, e-mailem nebo přes ePodatelnu Ministerstva spravedlnosti. Osoby, kterým se podle ust. § 5

¹⁴³ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 99.

¹⁴⁴ K tomu blíže viz kapitola 5.

¹⁴⁵ Viz ust. § 174 odst. 4 IZ

¹⁴⁶ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 65.

¹⁴⁷ K jednotlivým druhům pohledávek dle jejich vlastností viz kapitola 4.

¹⁴⁸ K přílohám pohledávky viz následující kapitola.

zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů zřizuje datová schránka bez žádosti, jakož i zástupci osoby, jež činí podání, kterým se podle zvláštního předpisu zřizuje datová schránka bez žádosti (tj. např. advokáti), však musí podat přihlášku (resp. činit veškerá podání vůči insolvenčnímu soudu) pouze v elektronické podobě do datové schránky soudu nebo v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem.¹⁴⁹

Osoby, které podávají přihlášku pohledávky za věřitele, by také měly mít na paměti, že v souladu s ust. § 181 IZ podepsáním přihlášky ručí za splnění sankce uložené na návrh insolvenčního správce insolvenčním soudem podle ust. § 178 či § 179 IZ, totiž zaplatit ve prospěch majetkové podstaty insolvenčním soudem určenou částku.¹⁵⁰

3.3.3. Přílohy přihlášky

Aby mohla být přihláška pohledávky insolvenčním správcem přezkoumána a přihlášené pohledávky v insolvenčním řízení zjištěny, je nezbytné, aby věřitel připojil k přihlášce veškeré přílohy, které uplatněné pohledávky a další údaje uvedené v přihlášce osvědčují.

Věřitel tedy v první řadě musí osvědčit důvod vzniku jím uplatněné pohledávky, a to, v závislosti na povaze pohledávky, ať už doložením kopie smlouvy, výkazu nedoplatků, pravomocným rozhodnutím ukládajícím dlužníkovi uhradit věřiteli náklady řízení či jiným titulem dokládajícím vznik pohledávky věřitele.

Pokud věřitel přihlašuje svou pohledávku jako vykonatelnou, musí k přihlášce pohledávky připojit také exekuční titul, kterým prokáže vykonatelnost své pohledávky. Tím bude nejčastěji rozsudek, (elektronický) platební rozkaz, schválený smír, rozhodčí nález, příkaz k úhradě nákladů exekuce, notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, výkaz nedoplatků či platební výměr. Problematice prokázání vykonatelné pohledávky v souladu s ust. § 177 odst. 1 IZ se dále věnuje kapitola 4.5.

Věřitel, který přihlašuje svou pohledávku jako zajištěnou, má povinnost toto zajištění doložit listinami, které jej prokazují, tedy například zástavní smlouvou a výpisem příslušného listu vlastnictví z katastru nemovitostí.

Novinkou, kterou zavedla novela insolvenčního zákona účinná od 1. července 2017, je povinnost věřitele, který je právnickou osobou, a který přihlašovanou pohledávku nabytí cesí po zahájení insolvenčního řízení nebo v období šesti měsíců předcházejících zahájení

¹⁴⁹ Viz ust. § 80a IZ.

¹⁵⁰ K tomu blíže viz kapitola 5.1.

insolvenčního řízení, předložit jako přílohu čestné prohlášení, ve kterém uvede, kdo je jeho skutečným majitelem podle zvláštního zákona¹⁵¹, případně že věřitel takového skutečného majitele nemá.¹⁵² Tato povinnost se nevztahuje na případy, kdy plnění za nabytí pohledávky nepřesáhlo částku 10.000,- EUR. Tento důvod zproštění povinnosti však věřitel musí uvést v čestném prohlášení, které připojí jako přílohu své přihlášky. Sankcí za nepředložení přílohy specifikované v tomto odstavci je nemožnost vykonávat hlasovací práva spojená s dotčenou pohledávkou. Z výše popsaného pravidla zavedeného novelou z roku 2017 je dle autora patrný Evropskou unií všeobecně akcentovaný cíl bránit legalizaci výnosů z trestné činnosti a zároveň snaha zákonodárce ještě více posílit opatření zamezující umělému vytváření věřitelů dlužníka.

Kromě příloh vztahujících se k přihlášené pohledávce musí věřitel, který je právnickou osobou připojit též listiny dokládající jeho existenci, tedy zpravidla výpis z obchodního či jiného rejstříku. Věřitel, který je při podávání přihlášky zastoupen na základě plné moci, musí rovněž k přihlášce přiložit plnou moc udělenou zástupci. Podpis na plné moci nemusí být úředně ověřen.

V případě, že věřitel některou přílohu nedoložil a insolvenčnímu správci tato skutečnost brání v řádném přezkoumání přihlášené pohledávky, neuplatní se postup dle ust. § 188 odst. 2 IZ a tato okolnost tedy nemůže sama o sobě vést k nepřihlížení k přihlášené pohledávce.¹⁵³ Insolvenčnímu správci tak nezbude než pohledávku popřít, což při následném podání žaloby na určení popřené pohledávky povede k vyvolání incidenčního sporu. Autor je však toho názoru, že tento striktně pozitivistický přístup je na škodu insolvenčnímu řízení. Autor považuje za správný dnes již běžný postup insolvenčních správců, kteří věřitele na chybějící přílohy (byť neformálně) upozorní a s poučením o důsledcích jejich nedodání jej vyzvou k jejich doplnění.

¹⁵¹ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵² Viz ust. § 177 odst. 2 – 7 IZ.

¹⁵³ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.07.2008, č.j. 1 VSPH 94/2008, ve věci sp. zn. KSUL 45 INS 150/2008.

4. Třídění přihlašovaných pohledávek

4.1. Pohledávky peněžité a nepeněžité

Do insolvenčního řízení lze přihlásit nejen pohledávky peněžité, ale též pohledávky nepeněžité. Ty je však třeba vyčíslit na určitou částku v českých korunách (dále jen „Kč“). Přepočet pohledávky na určitou částku v Kč je mj. nezbytný s ohledem na hlasování věřitelů na schůzi věřitelů, neboť hlasy věřitelů se počítají podle výše jejich pohledávek, přičemž za každou 1 Kč pohledávky náleží věřiteli jeden hlas.¹⁵⁴ Věřitel nepeněžité pohledávky tedy pro řádné přihlášení takové pohledávky do insolvenčního řízení musí odhadnout její hodnotu v Kč, povinnost jejího vyčíslení na základě znaleckého posudku přitom stanovena není. Věřitel by však měl být při vyčíslování nepeněžité pohledávky velmi obezřetný a pamatovat na rizika přihlášení pohledávky v nadsazené výši. Insolvenční zákon totiž podle ust. § 178 odst. 1 spojuje s přihlášením pohledávky, jejíž skutečná výše je po přezkumu zjištěna ve výši méně než 50 % přihlášené částky, sankci nepřihlížení k dotčené pohledávce ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna. V případě, že takový věřitel v průběhu řízení vykonával práva spojená s nezajištěnou pohledávkou, mu navíc hrozí sankce zaplatit ve prospěch majetkové podstaty částku až do výše rozdílu mezi přihlášenou a skutečnou výší pohledávky. Věřiteli, který přihlašuje nepeněžitou pohledávku lze tedy se zřetelem ke shora uvedenému „*doporučit, aby do insolvenčního řízení přihlašoval pohledávku jen v takové výši, ohledně níž si je jist, že unese jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní, tj. bude schopen ji třeba i v rámci vyvolaného incidenčního sporu prokázat.*“¹⁵⁵

Jak již bylo výše uvedeno, pohledávky se přihlašují v Kč. Má-li tedy věřitel pohledávku v cizí měně, musí její výši vyčíslit v Kč a v takové výši ji přihlásit. V samotném formuláři přihlášky věřitel uvede, že je jeho pohledávka v cizí měně, popíše způsob výpočtu této pohledávky v Kč a uvede kurs, podle kterého výši pohledávky převedl do Kč. Pohledávku splatnou přede dnem zahájení insolvenčního řízení převádí věřitel do Kč podle kursu devizového trhu vyhlášeného Českou národní bankou ke dni splatnosti pohledávky. Pohledávky splatné až pod dni zahájení insolvenčního řízení se v Kč vyčíslují podle kurzu platného ke dni zahájení insolvenčního řízení.

¹⁵⁴ Viz ust. § 49 odst. 1 IZ.

¹⁵⁵ HÁSOVÁ, Jiřina. Citované dílo, s. 624.

4.2. Pohledávky splatné a nesplatné

Specifikem insolvenčního řízení je mj. i skutečnost, že v něm lze uplatnit i pohledávky, které dosud nejsou splatné. Na rozdíl od běžného civilního řízení, ve kterém nelze žalovat nárok z nesplatné pohledávky pro předčasnost, insolvenční zákon explicitně umožňuje přihlásit nesplatnou pohledávku do insolvenčního řízení.¹⁵⁶ Osud takové pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení pak závisí především na způsobu řešení úpadku.

Je-li způsobem řešení úpadku konkurs, považují se podle ust. § 250 IZ nesplatné pohledávky za dlužníkem za splatné prohlášením konkursu na jeho majetek, a to bez ohledu na to, zda již taková pohledávka byla do insolvenčního řízení přihlášena. Fikci zesplatnění dosud nesplatných pohledávek za dlužníkem prohlášením konkursu na jeho majetek je však třeba vztahovat jen na osobu dlužníka (nikoliv na případné spoludlužníky) a zároveň pouze na situaci, kdy konkurs na majetek dlužníka nebude následně zrušen např. rozhodnutím odvolacího soudu.

Při reorganizaci k fikci zesplatnění pohledávky nedochází. Ve věci splatnosti pohledávky však může dojít ke změnám s ohledem na obsah reorganizačního plánu. *„Schválený reorganizační plán totiž působí od své účinnosti v poměru mezi věřiteli a dlužníkem stejně, jako privativní novace závazku, s tím rozdílem, že se tento účinek neopírá o dohodu, ale o zákon. Ve vztahu k dlužníkovi je zde od účinnosti reorganizačního plánu „nový“ závazek (vymezený reorganizačním plánem), jakkoliv mnohdy (oproti závazku původnímu) redukováný co do výše a změněný co do splatnosti.“*¹⁵⁷

Nejsložitější se zdá být situace ohledně uspokojování přihlášené nesplatné pohledávky v oddlužení. Na rozdíl od konkursu totiž zákon nestanoví, jak s nesplatnou pohledávkou při oddlužení naložit. Jedním z názorů na danou situaci je zařadit tyto pohledávky do splátkového kalendáře až v okamžiku, kdy nabydou splatnosti. V takovém případě by ovšem mohlo v průběhu plnění oddlužení (v souvislosti s postupným zesplatňováním podmíněných pohledávek a jejich zařazováním do splátkového kalendáře) docházet k citelným změnám v distribuci plnění poskytovaného věřitelům zařazeným do splátkového kalendáře. Navíc by též bylo třeba vyřešit otázku, jak naložit s povinností dlužníka uspokojit přihlášené věřitele, jejichž nezajištěné pohledávky byly zjištěny, alespoň do 30% výše jejich pohledávek. Pokud

¹⁵⁶ Viz ust. § 173 odst. 3 věta první IZ.

¹⁵⁷ ŘEHÁČEK, Oldřich. Komentář k § 250 insolvenčního zákona. *KONKURNÍ NOVINY* [online] [cit. 2017-10-25]. Vydáno 20.07.2016. Dostupné z: <[https:// http://www.kn.cz/clanek/komentar-k-ss-250-insolvencniho-zakona.html](https://http://www.kn.cz/clanek/komentar-k-ss-250-insolvencniho-zakona.html)>.

by totiž neměly být (dosud) nesplátané pohledávky zařazeny do splátkového kalendáře a dlužníkovi by poměr uspokojení vycházel těsně nad nejnižší možnou míru uspokojení nezajištěných věřitelů, tj. 30 %, mohlo by po splatnosti dříve nesplátané přihlášené pohledávky jejím následným zařazením do splátkového kalendáře dojít ke snížení uspokojení nezajištěných věřitelů pod hranici 30 %. To by pro dlužníka mohlo mít neblahé důsledky též s ohledem na rozhodování insolvenčního soudu o osvobození od placení (zbylé části) pohledávek po splnění oddlužení. Z těchto důvodů se autor přiklání k postupu, dle kterého jsou nesplátané pohledávky od počátku oddlužení zařazeny do splátkového kalendáře.¹⁵⁸ To nicméně nebrání tomu, aby insolvenční správce částky určené k uspokojení těchto dosud nesplátaných pohledávek deponoval a jejich věřitelům je tak do zesplátnění nevyplácel. Na tomto místě je však třeba uvést, že ve věci zařazování nesplátaných pohledávek do splátkového kalendáře se judikatura rozchází. Dle názoru autora by tedy bylo vhodné, aby postup vyjasnil zákonodárce.

4.3. Pohledávky podřízené a pohledávky společníků nebo členů dlužníka

Specifikum podřízených pohledávek a pohledávek společníků nebo členů dlužníka vyplývajících z jejich účasti ve společnosti nebo družstvu spočívá v jejich znevýhodněném pořadí oproti ostatním pohledávkám, ke kterým se v insolvenčním řízení přihlíží. Tyto pohledávky se totiž uspokojují až jako poslední. V praxi tak na uspokojení těchto pohledávek většinou nezbude ničeho.

Podřízenými pohledávkami jsou smluvní pohledávky, které mají být na základě ujednání smluvních stran uspokojeny až po uspokojení jiné pohledávky. Za podřízené pohledávky jsou pro účely insolvenčního zákona brány také pohledávky z podřízených dluhopisů podle ust. § 34 zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech. Pokud majetková podstata umožňuje uspokojení podřízených pohledávek, jsou tyto pohledávky uspokojovány poměrně a na základě míry jejich podřízenosti. S podřízenou pohledávkou navíc není spojeno hlasovací právo věřitele na schůzi věřitelů.¹⁵⁹

Až po pohledávkách podřízených se jako poslední z pohledávek, ke kterým se v insolvenčním řízení přihlíží, uspokojují pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo družstvu v úpadku. Zařazením těchto

¹⁵⁸ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20.12.2013, č.j. 2 VSOL 704/2013-B-22, ve věci sp. zn. KSBR 32 INS 22897/2012.

¹⁵⁹ Viz ust. § 51 odst. 4 IZ.

pohledávek na chvost pohledávek uspokojovaných v insolvenčním řízení zákonodárce logicky upřednostňuje ostatní věřitele dlužníka, který je právnickou osobou, před jeho společníky či členy, kteří měli vliv na jeho ekonomickou aktivitu, jež vedla k úpadku. Tyto pohledávky se do insolvenčního řízení nepřihlašují. Věřitelé je pouze oznamují insolvenčnímu správci, který o těchto pohledávkách vede zvláštní evidenci.¹⁶⁰ „Pohledávkou ve smyslu § 172 odst. 4 je i pohledávka věřitele vzniklá z titulu výkonu rozhodnutí (srov. § 320 odst. 1 OSŘ) postižením obchodního podílu ve společnosti dlužníka.“¹⁶¹

4.4. Pohledávky podmíněné a pohledávky duplicitní

Insolvenční zákon věřitelům umožňuje přihlásit i pohledávky podmíněné. Do insolvenčního řízení tak lze přihlásit pohledávku, jejíž vznik je vázán na odkládací podmínku i pohledávku, jejíž zánik je vázán na podmínku rozvazovací. Na tomto místě je však třeba uvést, že okolnosti podmiňující přihlášené pohledávky se nemusí vždy shodovat s podmínkami z právního jednání ve smyslu ust. § 548 odst. 2 občanského zákoníku. „Je tomu tak již jen z toho důvodu, že zdaleka ne všechny pohledávky jsou pohledávkami vzniklými na základě právního jednání. Podmíněnou pohledávkou ve smyslu § 173 odst. 3 je typicky pohledávka uvedená v § 183 odst. 1, 2, pohledávka, jejíž vznik je vázán na právní moc určitého rozhodnutí, apod.“¹⁶²

S pohledávkou, jejíž zánik je vázán na rozvazovací podmínku, je v insolvenčním řízení do doby, dokud není rozvazovací podmínka splněna, nakládáno jako s nepodmíněnou pohledávkou. Na pohledávku, jejíž vznik je vázán na podmínku odkládací, nemá zahájení insolvenčního řízení vliv. Účinnost vzniku pohledávky tak stále závisí na okolnosti, která může či má vzniknout v budoucnu. Do doby splnění suspenzivní podmínky však věřitel není oprávněn s touto pohledávkou hlasovat na schůzi věřitelů.¹⁶³

Do insolvenčního řízení je třeba přihlásit rovněž pohledávky, které mají společný hospodářský základ. Může jít například o pohledávku z kauzálního právního vztahu (např. zápůjčky), která je kupříkladu z důvodu jejího efektivnějšího vymáhání zajištěna na základě abstraktního právního vztahu – typicky zajišťovací směnkou. V takovém případě hovoříme o pohledávkách duplicitních. V případě přihlášení duplicitních pohledávek věřitelem do

¹⁶⁰ Viz ust. § 172 odst. 4 IZ.

¹⁶¹ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 78.

¹⁶² RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 83.

¹⁶³ Viz ust. § 51 odst. 4 IZ.

insolvenčního řízení by mělo být věřiteli umožněno hlasovat na schůzi věřitelů pouze s jednou z těchto pohledávek.

Dalším druhem duplicitních pohledávek jsou pohledávky, které kromě insolvenčního dlužníka postihují i majetek třetí osoby, pokud má tato třetí osoba v případě jejího plnění věřiteli nárok na plnění od insolvenčního dlužníka. Je to tedy insolvenční dlužník, kdo má v konečném důsledku takovou pohledávku uhradit. Nejčastěji jde o pohledávku za insolvenčním dlužníkem, kterou má věřitel zajištěnou zástavním právem k předmětu zajištění ve vlastnictví třetí osoby (zástavního dlužníka) či bankovní zárukou nebo na základě ručení třetí osoby. Věřitel tak v daném případě má možnost uspokojit svou pohledávku nejen plněním insolvenčního dlužníka, který dlužníkem obligačním, ale také plněním konkrétní třetí osoby.

Ust. § 183 IZ pak řeší tyto situace s cílem zabránit duplicitnímu uplatnění takové pohledávky. I v případě, kdy věřitel tuto pohledávku přihlásí do insolvenčního řízení, totiž může její uspokojení uplatnit vůči třetí osobě, která takovou pohledávku zajistila. Pakliže třetí osobě hrozí, že nastane situace, že bude muset pohledávku věřiteli uspokojit, a nárok na uspokojení pohledávky tím přejde na tuto třetí osobu (případně pokud pohledávka plněním třetí osoby zanikne a třetí osobě vznikne pohledávka nová), může tato třetí osoba přihlásit do insolvenčního řízení takovou pohledávku jako podmíněnou. Plní-li věřiteli následně místo insolvenčního dlužníka tato třetí osoba, stává se její přihlášená pohledávka pohledávkou nepodmíněnou.

Třetí osoba však nemusí do insolvenčního řízení tuto podmíněnou pohledávku přihlašovat, pokud předmětnou pohledávku do insolvenčního řízení přihlásil věřitel. Uhrazením pohledávky věřiteli vznikne třetí osobě právo domáhat se vstupu do insolvenčního řízení na místo věřitele, a to (na rozdíl od běžného postupu změny v osobě věřitele podle ust. § 18 IZ, kdy návrh na vstup do insolvenčního řízení podává původní věřitel) i na vlastní návrh. Pokud věřitel bere přihlášenou pohledávku po jejím uspokojení třetí osobou z insolvenčního řízení zpět, musí navíc tuto okolnost ve svém zpětvzetí uvést. Následně insolvenční soud o tomto zpětvzetí třetí osobu vyrozumí a umožní třetí osobě podat návrh na vstup do insolvenčního řízení ve stanovené lhůtě.

Při postupu podle ust. § 183 odst. 3 věty druhé by však třetí osoba měla mít na paměti, že v takovém případě je odkázána na to, jestli věřitel předmětnou pohledávku přihlásil, a též na okolnosti, jak tuto pohledávku přihlásil (tj. jako jaký typ pohledávky ji přihlásil, v jaké výši, s jakými vlastnostmi atd.), a jak byla tato přihláška přezkoumána. To vše proto, že tímto postupem vstupuje třetí osoba do insolvenčního řízení na místo původního věřitele. Shora

uvedeným třetím osobám lze tedy s ohledem na výše uvedené doporučit postup dle ust. § 183 odst. 3 věty první IZ, tedy preventivně přihlásit do insolvenčního řízení podmíněnou pohledávku, a až v návaznosti na řádné přihlášení této pohledávky věřitelem vzít eventuelně svou přihlášku zpět.

4.5. Vykonatelné pohledávky

V otázce přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení nejsou nikterak privilegovány pohledávky, které již věřitel uplatnil u soudu, a to ani v případě, kdy jsou již tyto pohledávky vykonatelné, nebo pokud je již věřitel vymáhá exekučně či výkonem rozhodnutí. I tyto pohledávky se do insolvenčního řízení přihlašují standardní cestou. Privilegovanou pozici před ostatními přihlášenými pohledávkami přitom nemají ani co do jejich uspokojování v insolvenčním řízení.

Určité zvýhodnění se na vykonatelné pohledávky však vztahuje při přezkumu. Podle ust. § 199 odst. 2 IZ lze totiž pravost nebo výši pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím popřít jen na základě skutečností, které dlužník v nalézacím řízení o těchto pohledávkách neuplatnil. *„Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz), nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání). Právní posouzení věci není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne.“*¹⁶⁴ V opačném případě však jiné právní posouzení nemůže být důvodem popření pravosti či výše vykonatelné pohledávky. Při popření vykonatelné pohledávky navíc (na rozdíl od popření pohledávky nevykonatelné) zahajuje dotčený incidenční spor sám popírající subjekt.¹⁶⁵

Za vykonatelnou pohledávku se považuje přihlášená pohledávka, která se stala vykonatelnou nejpozději ke dni rozhodnutí o úpadku, a jejíž vykonatelnost věřitel prokáže¹⁶⁶ veřejnou listinou.¹⁶⁷ Na základě judikatury Nejvyššího soudu se však za vykonatelnou pohledávku považuje i pohledávka vykonatelná na základě rozhodčího nález.¹⁶⁸ Rozhodčí

¹⁶⁴ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.06.2013, č.j. 29 ICdo 7/2013.

¹⁶⁵ K tomu blíže viz kapitoly 5.2. a 6.

¹⁶⁶ Viz ust. § 191 odst. 2 IZ.

¹⁶⁷ Viz ust. § 177 odst. 1 věta druhá IZ.

¹⁶⁸ K tomu blíže např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.07.2013, č.j. 29 Cdo 392/2011.

nález však veřejnou listinou není. S ohledem na uvedené lze tedy uzavřít, že veřejnou listinou se vykonatelnost pohledávky prokazuje, pokud je pohledávka vykonatelná na základě veřejné listiny.¹⁶⁹

4.6. Zajištěné pohledávky

Věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy¹⁷⁰, může tuto pohledávku přihlásit jako zajištěnou. Jde přitom o právo věřitele, nikoliv o jeho povinnost. V některých případech totiž bude pro věřitele výhodnější přihlásit svou zajištěnou pohledávku jako pohledávku nezajištěnou. Půjde zejména o situace, kdy bude dlužníkovi schváleno oddlužení, přičemž zajištění pohledávky daného věřitele nebude ve výhodném pořadí. V oddlužení se totiž zajištění věřitelé uspokojí jen z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění.¹⁷¹ Pro věřitele, který nedisponuje výhodným pořadím práva na uspokojení ze zajištění, tak často bude lukrativnější cestou přihlásit pohledávku jako nezajištěnou a uspokojovat ji ve splátkovém kalendáři (či z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty) s ostatními nezajištěnými věřiteli.

Dle aktuální rozhodovací praxe soudů vyšších instancí je navíc možné přihlásit pohledávku částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou. Logičnost možnosti tohoto postupu pak vyjasnil Vrchní soud v Praze, jenž uvedl, že „*má-li (věřitel) volbu, zda pohledávku přihlásí jako zajištěnou nebo nezajištěnou, nelze mu toto právo upřít ani tam, kde část zajištěné pohledávky přihlásí jako nezajištěnou, neboť nelze připustit, aby věřitel v části, v níž neočekává uspokojení pohledávky ze zajištění, jí postoupil na třetí osobu, která v tomto rozsahu pohledávku přihlásí jako nezajištěnou, byť fakticky zajištěná je, a Věřitel by tak na základě svých ujednání s postupníkem dosáhl toho, čeho by nemohl dosáhnout přihláškou jedinou.*“¹⁷²

Věřitelé uplatňují zajištění v rámci přihlášky pohledávky. Svého zajištění se musí dovolat, zajištění musí osvědčit a doložit listinami, které se ho týkají, tedy například zástavní smlouvou a výpisem příslušného listu vlastnictví z katastru nemovitostí.¹⁷³

¹⁶⁹ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 144.

¹⁷⁰ Viz ust. § 2 písm. g) IZ.

¹⁷¹ Viz ust. § 398 odst. 3 věta třetí IZ.

¹⁷² K tomu blíž se usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 09.12.2015, č.j. 3 VSPH 2095/2015-P1-10, ve věci sp. zn. KSPH 71 INS 3075/2014.

¹⁷³ Viz ust. § 166 IZ.

Jak však posoudit situaci, kdy dlužník získá do svého vlastnictví věc zatíženou zástavním právem až po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, tedy v době, kdy věřitel, jehož pohledávka za dlužníkem je touto věcí zajištěna, objektivně nemohl přihlásit svou pohledávku do insolvenčního řízení dlužníka jako zajištěnou?¹⁷⁴ Na tuto otázku nám dává odpověď Nejvyšší soud, který judikoval, že nabyli-li dlužník vlastnické právo k věci zatížené zástavním právem až „v době po marném uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek (a ustanoveními o možných změnách pořadí přihlášených pohledávek), neznamená to, že by věřitel, který svou pohledávku řádně a včas přihlásil, byl bez dalšího zbaven práva dovolat se zajištění. Takového věřitele je nutné vyzvat, aby v (procesní) lhůtě k tomu určené sdělil, zda uplatňuje právo na uspokojení ze zajištění a poučit jej, že po marném uplynutí určené lhůty bude mít insolvenční soud za to, že právo na uspokojení pohledávky ze zajištění neuplatnil.“¹⁷⁵

Pokud je v úpadku insolvenční dlužník, jehož věc, která je v jeho majetkové podstatě, je předmětem zajištění pohledávky věřitele za (jiným) obligačním dlužníkem, může věřitel do insolvenčního řízení dotčeného insolvenčního dlužníka přihlásit tuto zajištěnou pohledávku. Nejčastěji jde o případy, kdy věřitel přihlašuje svou pohledávku, kterou má za obligačním dlužníkem, do insolvenčního řízení zástavního dlužníka, do jehož majetkové podstaty náleží věc, která pohledávku věřitele zajišťuje. V těchto případech má pak v daném insolvenčním řízení věřitel nárok na uspokojení takové pohledávky pouze z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění.

Po čas insolvenčního řízení je při správě předmětu zajištění osoba s dispozičním oprávněním k předmětu zajištění vázána pokyny zajištěného věřitele prvního v pořadí s písemnými souhlasy zajištěných věřitelů dalších v pořadí. Totéž platí pro insolvenčního správce při zpeněžování předmětu zajištění. Na základě pokynu zajištěného věřitele prvního v pořadí (s písemnými souhlasy zajištěných věřitelů dalších v pořadí) a v souladu s ust. § 286 odst. 1 IZ pak insolvenční správce zpeněžuje předmět zajištění ve veřejné dražbě podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení o.s.ř. o výkonu rozhodnutí, prodejem mimo dražbu, nebo v dražbě provedené soudním exekutorem.

¹⁷⁴ V praxi může jít například o situaci, kdy je dluh insolvenčního dlužníka zajištěn věcí ve vlastnictví jeho rodiče, přičemž v průběhu insolvenčního řízení dojde k úmrtí rodiče a přechodu vlastnického práva k dané věci na insolvenčního dlužníka.

¹⁷⁵ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, č.j. 29 NSČR 32/2011-B-37 (R 112/2012 civ.), ve věci sp. zn. KSOS 31 INS 12026/2010.

Zajištění věřitelé se v rozsahu zajištění uspokojují z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, a to v pořadí podle okamžiku vzniku zajištění, nedohodnou-li se písemně jinak.¹⁷⁶ Na rozdíl od oddlužení se v konkursu část zajištěné pohledávky, která nebyla z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění uspokojena, následně uspokojuje jako pohledávka nezajištěná. Jako nezajištěné se v konkursu uspokojují také zajištěné pohledávky s horším pořadí zajištění, na jejichž uspokojení nezbylo z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění ničeho.

Zajištění pohledávky zaniká zpeněžením předmětu zajištění v insolvenčním řízení, a to bez ohledu na skutečnost, zda zajištěný věřitel svou pohledávku do insolvenčního řízení přihlásil.¹⁷⁷

Závěrem se sluší dodat, že z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění se jako zajištění věřitelé uspokojují rovněž věřitelé s vykonatelnými pohledávkami na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, pokud byly tyto jejich pohledávky předmětem zajištění v trestním řízení o dotčeném trestném činu zajištěny.

4.7. Pohledávky subjektů odpovídajících za správu domu a pozemku

V souvislosti s poslední novelou (nejen) insolvenčního zákona¹⁷⁸ je záhodno zaměřit se krátce na pohledávky subjektů odpovídajících za správu domu a pozemku, tedy typicky pohledávky společenství vlastníků jednotek za dlužníky, kteří v domě, který je tímto subjektem spravován, vlastní bytovou jednotku. S účinností k 1. prosinci roku 2017, kdy nabývá zmíněná novela účinnosti, totiž dojde ke zvýhodnění postavení těchto pohledávek, a to co do jejich uspokojování.

V insolvenčním zákoně dojde ke změně ustanovení upravujícího uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů, tedy § 298. Nově bude pohledávka související se správou domu a pozemku, kterou osoba odpovídající za správu domu a pozemku přihlásila do insolvenčního řízení (případně, pokud pohledávka vznikla po rozhodnutí o úpadku, kterou tato osoba uplatnila vůči osobě s dispozičním oprávněním coby pohledávku za majetkovou podstatou), uspokojována z výtěžku zpeněžení jednotky přednostně před pohledávkami zajištěných věřitelů. Limitem pro uspokojení těchto pohledávek bude hranice 10 % z výtěžku

¹⁷⁶ Viz ust. § 167 odst. 1 IZ.

¹⁷⁷ Viz ust. § 167 odst. 4 IZ.

¹⁷⁸ Zákon č. 291/2017 Sb., který mění s účinností od 1. prosince 2017 insolvenční zákon, novelizuje též o.s.ř. a zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, a to zejména v ustanoveních upravujících pořadí skupin (resp. tříd) pohledávek uspokojovaných z rozdělované podstaty při zpeněžení dotčené nemovité věci.

zpeněžení, což by však ve většině případů mělo být na pokrytí pohledávek tohoto druhu dostačující.

Úmysl zákonodárce je zřejmý; novou právní úpravou má být posílena vymahatelnost pohledávek za nedisciplinovanými vlastníky jednotek, kteří společenství vlastníků jednotek nehradí příspěvky na správu domu. V současné době totiž v případě, kdy se dotčení věřitelé domáhají úhrady pohledávek souvisejících se správou domu a pozemku za dlužníkem, který často nedisponuje jiným majetkem než danou jednotkou, nezbude při zpeněžení této jednotky na úhradu předmětné pohledávky ničeho, neboť výtěžek připadne primárně na úhradu pohledávky zajištěného věřitele (např. úvěrujícího ze smlouvy o hypotečním úvěru). Dle analýz k dané problematice je stávající úspěšnost vymahatelnosti pohledávek spojených se správou domu a pozemku pouze okolo 36 %. Nově se má pozice těchto věřitelů posílit přednostním postavením jejich pohledávek spojených se správou domu a pozemku při uspokojování pohledávek z výtěžku zpeněžení dotčených jednotek.

Novelou tedy dochází k rozšíření právní úpravy insolvenčního řízení o další skupinu privilegovaných věřitelů, jejichž majtková újma bude (částečně) kompenzována na úkor zajištěných věřitelů. Ačkoliv se tedy novela negativně dotkne zájmů ostatních věřitelů, nepůjde pro ně o nijak fatální újmu, neboť 10% limit z výtěžku zpeněžení jednotky pro přednostní uspokojení pohledávky subjektu odpovídajícího za správu domu a pozemku lze považovat za rozumné a, s ohledem na celou problematiku, též kompromisní řešení.

5. Přezkum přihlášených pohledávek

Přezkum přihlášených pohledávek můžeme definovat jako činnost insolvenčního správce spočívající ve zjišťování náležitostí přihlášky a posuzování přihláškou uplatněných pohledávek co do jejich pravosti, výše a pořadí, resp. zajištění, kterou insolvenční správce provádí v období od skončení lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek do přezkumného jednání konaného před insolvenčním soudem (včetně), a v případě oddlužení do předložení seznamu přihlášených pohledávek spolu se zprávou o přezkumu insolvenčnímu soudu. Za tuto činnost insolvenčnímu správci náleží odměna určená z počtu přezkoumaných přihlášek, kdy v případě řešení úpadku konkursem či reorganizací náleží správci za každou přezkoumanou přihlášku odměna 1.000,- Kč¹⁷⁹, a v případě oddlužení 250,- Kč.¹⁸⁰

Insolvenční správce nejprve přezkoumává samotnou přihlášku z hlediska jejích náležitostí blíže specifikovaných v kapitole 3.3.2. Insolvenční soudy tradičně akcentují zejména povinnost věřitele řádně uvést důvod vzniku jím přihlašované pohledávky. Častým zlovykem věřitelů totiž bývá mylné označení např. rozsudku, vystavené faktury či smlouvy o postoupení pohledávky za důvod vzniku jejich pohledávky. Insolvenční správce by neměl rezignovat na své povinnosti a takovou vadu přihlášky přehlížet. Postupem dle ust. § 188 odst. 2 IZ by měl věřitele vyzvat k opravě přihlášky (tj. k uvedení skutečného právního důvodu, kterým je skutečnost, na níž se pohledávka zakládá, tedy okolnost, ze které lze usuzovat na existenci této pohledávky) s poučením, že v případě neprovedení její opravy bude přihláška předložena insolvenčnímu soudu k rozhodnutí o tom, že se k ní nepřihlíží, což by v souladu s ust. § 185 IZ vedlo k odmítnutí této přihlášky.

Insolvenční správce zároveň zjišťuje, zda byly věřitelem předloženy veškeré povinné přílohy a všechny listiny, kterými věřitel své pohledávky, jakož i jejich případné zajištění či vykonatelnost, prokazuje. Brání-li nedoložení některé přílohy insolvenčnímu správci v řádném přezkoumání přihlášené pohledávky, má insolvenční správce v zásadě dvě možnosti, jak věc řešit. Litera insolvenčního zákona neukládá insolvenčnímu správci povinnost aktivního řešení takové situace. Insolvenční správce tak může s ohledem na neunesení důkazního břemene věřitele pohledávku popřít. Velmi pravděpodobně tím však bude vyvolán zbytečný incidenční spor, ve kterém věřitel chybějící listiny osvědčující jeho pohledávku doloží, případně, nedisponuje-li těmito listinami, na svou procesní obranu rezignuje. Druhou možností, ke které se přiklání i autor této práce, je postup insolvenčního

¹⁷⁹ Viz ust. § 2a vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

¹⁸⁰ Viz ust. § 38 odst. 1 IZ.

správce de lege ferenda spočívající v upozornění věřitele na chybějící přílohy a vyrozumění jej o důsledcích spojených s jejich nedodáním. Postupuje-li správce druhým způsobem, dochází pak v praxi zpravidla ke dvěma situacím. Věřitel buď chybějící přílohu na základě upozornění věřitele doplní, nebo, v případě, že přílohu prokazující existenci jeho pohledávky není schopen předložit, vezme přihlášku (v rozsahu, ve kterém ji nedokázal prokázat) dobrovolně zpět. Tímto postupem tak jsou insolvenční soudy ušetřeny zahajování zbytečných incidenčních sporů, jejichž výsledek se v zásadě odvíjí od schopnosti věřitele předložit chybějící listinu. Na tomto místě se sluší připomenout, že chybějící příloha přihlášky není důvodem postupu insolvenčního správce dle ust. § 188 odst. 2 IZ, a nemůže tak dojít k odmítnutí takové přihlášky postupem dle ust. § 185 IZ. „*Postup podle § 188 IZ se uplatní pouze tehdy, jestliže vadný je sám procesní úkon, tj. přihláška pohledávky. Okolnost, že věřitel nepřipojí požadované přílohy, nemůže mít jiný následek, než že uplatněný nárok neprokáže (nesplní povinnost důkazní). Jestliže věřitel nedoplní zákonem požadované přílohy (kopie smluv, soudních nebo jiných rozhodnutí a dalších listin dokládajících údaje uvedené v přihlášce pohledávky), čili listinné důkazy ve smyslu § 177 IZ, je na správci, zda takovou pohledávku co do pravosti nebo obsahu zpochybní a podle § 192 a násl. IZ ji popře.*“¹⁸¹

Následně insolvenční správce přezkoumává jednotlivé přihláškou uplatněné pohledávky. Správce zjišťuje, zda věřitelem tvrzené nároky v přihlášce odpovídají přiloženým listinám, které je mají prokazovat. K přezkoumání pohledávek insolvenční správce čerpá o těchto pohledávkách informace nejen z věřitelem předložených listin, ale také z účetnictví dlužníka nebo jeho evidence vedené podle zvláštního předpisu. V případě, že insolvenční řízení bylo zahájeno na základě insolvenčního návrhu dlužníka, lze také často získat hodnotné informace o pohledávkách z listin, které dlužník předložil insolvenčnímu soudu coby listiny, jež dokládají jeho úpadek.¹⁸² K těmto zdrojům se však insolvenční správce zpravidla uchyluje až za předpokladu, že přezkum pouze na základě věřitelem předložených příloh přihlášky nevede k jednoznačnému stanovisku o pravosti, výši, pořadí či vykonatelnosti uplatněné pohledávky. Insolvenční správce též vyzývá dlužníka k vyjádření se k jednotlivým přihlášeným pohledávkám¹⁸³ a jeho stanovisko tak rovněž může mít vliv na jejich přezkum insolvenčním správcem.

¹⁸¹ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.07.2008, č.j. 1 VSPH 94/2008, ve věci sp. zn. KSUL 45 INS 150/2008.

¹⁸² Viz ust. § 104 odst. 1 písm. d) IZ.

¹⁸³ Viz ust. § 188 odst. 1 IZ.

5.1. Přezkum pravosti, výše a pořadí přihlášených pohledávek

Insolvenční správce při přezkumu pohledávky ověřuje mj. její existenci (pravost), a jestli její skutečná výše odpovídá výši, kterou věřitel uplatnil v přihlášce. Rovněž přezkoumává, zda věřitelem uplatněné pořadí, resp. zajištění pohledávky odpovídá skutečnosti.

Pravost pohledávky je dána, pokud je osvědčeno, že pohledávka po právu vznikla, a jako taková doposud nezanikla či nebyla promlčena. Vznik pohledávky insolvenční správce zjišťuje komparací důvodu vzniku pohledávky uvedeného věřitelem v přihlášce s právním titulem předloženým věřitelem jako přílohu přihlášky (tedy např. smlouvou). Následně správce zjišťuje, zda předmětný závazek mezi věřitelem a dlužníkem již nezanikl, tedy zejména zda nedošlo k jeho splnění, započtení či jinému způsobu zániku závazku.¹⁸⁴ Nezanikla-li pohledávka, prověřuje insolvenční správce, zda již ohledně práva věřitele na plnění z uplatněného závazku neuběhla promlčecí lhůta. Právní úprava jejího běhu a její délky je obsažena zejm. v občanském zákoníku, nicméně především při přezkumu pohledávek majících veřejnoprávní charakter (např. pohledávek z dlužného pojistného na zdravotní pojištění) by si měl být správce vědom specifických úprav délky promlčecí lhůty ve speciálních zákonech (např. v zákoně č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění).

Podle ust. § 610 odst. 1 občanského zákoníku soud k promlčení přihlédně, jen pokud je promlčení práva namítnuto. Závazek tedy po promlčení nezaniká, nýbrž nadále trvá coby naturální obligace. Není tak vyloučeno plnění dlužníka na tento promlčený závazek. Mohla by tak vyvstat otázka, zda je insolvenční správce povinen promlčení přezkoumávané pohledávky namítat, či zda je oprávněn na základě vlastního zhodnocení konkrétních okolností, zejm. s přihlédnutím k osobě dlužníka, osobě věřitele a okolnostem uplatněné pohledávky, tuto pohledávku uznat. Autor je toho právního názoru, že vznést námitku promlčení uplatněné pohledávky, tedy pohledávku v souladu s ust. § 193 IZ co do její pravosti z důvodu jejího promlčení popřít, je povinností insolvenčního správce vyplývající již ze samotné podstaty insolvenčního řízení a ze zásad na nichž je založeno (zejména pak zásady vyjádřené v ust. § 5 písm. a) IZ). Nesplnění této povinnosti by totiž nevyhnutelně vedlo k poškození ostatních přihlášených věřitelů i insolvenčního dlužníka, čímž by tedy ze strany insolvenčního správce došlo k zanedbání výkonu jeho funkce, neboť insolvenční správce „je povinen hájit společný zájem všech věřitelů a v souladu se zásadami insolvenčního řízení dbát na to, aby žádný

¹⁸⁴ Srov. část čtvrtá, hlava I., díl 7. občanského zákoníku.

*účastník nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn. Pomocí svého popěrného práva může insolvenční správce bránit jak dlužníka před neoprávněnými nároky věřitelů, tak zejména věřitele před zkracováním jejich uspokojení v rámci insolvenčního řízení a před zvýhodňováním ostatních věřitelů.*¹⁸⁵

Pakliže insolvenční správce přezkumem pohledávky zjistí, že pohledávka nevznikla nebo že zcela zanikla či byla promlčena, popře tuto pohledávku co do její pravosti.¹⁸⁶

Při přezkumu pohledávek insolvenční správce také ověřuje jejich výši. Správce pomocí předložených listin zjišťuje, zda přihlášená výše pohledávky odpovídá její skutečné výši, a to až už co do jistiny pohledávky, či co do jejího přihlášeného příslušenství. Dospěje-li správce k závěru, že přihlášená částka převyšuje dluh insolvenčního dlužníka vůči věřiteli, popře takto přihlášenou pohledávku co do její výše.¹⁸⁷

Zjištěná výše přihlášené pohledávky je pro věřitele významná ze dvou hledisek. V první řadě jde věřiteli samozřejmě o uplatnění své pohledávky v insolvenčním řízení a o její uspokojení v co nejvyšší výši. Zároveň je však pro věřitele velmi podstatné, že od výše pohledávky je odvozeno jeho hlasovací právo na schůzi věřitelů¹⁸⁸, a tudíž jeho potenciální možnost vlivu na průběh insolvenčního řízení. Hrozí tak, že spekulant mající zájem na ovlivnění insolvenčního řízení přihlásí pohledávku záměrně ve vyšší výši, aby tak disponoval více hlasy na schůzi věřitelů. Proti těmto praktikám bojuje insolvenční zákon sankcemi uvedenými v ustanoveních § 178 až 182. O sankcích dle ust. § 178 se autor již zmínil v kapitole 4.1. v souvislosti s přihlašování nepeněžitých pohledávek, resp. s riziky jejich vyčíslování. Připomeňme, že „*§ 178 insolvenčního zákona upravuje sankční postih dvojího druhu. První sankce (podle věty první) spočívá v tom, že činí-li zjištěná (skutečná) výše přihlášené pohledávky méně než 50 % přihlášené částky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna (věřitel se nebude moci podílet v insolvenčním řízení na poměrném uspokojení přihlášené pohledávky ani v její zjištěné výši). Druhá sankce (podle věty druhé) pak tkví v tom, že věřitel, který takovou pohledávku přihlásil, bude povinen (na základě rozhodnutí insolvenčního soudu) odvést ve prospěch majetkové podstaty částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila její skutečný (zjištěný) rozsah.*“¹⁸⁹

Konečným důsledkem sankce podle věty první výše uvedeného ustanovení tedy bude

¹⁸⁵ MLČOCHOVÁ, Eva. Postup insolvenčního správce při přezkoumávání pohledávky vzniklé na základě neúčinného úkonu dlužníka. *BULLETIN ADVOKACIE* [online] [cit. 2017-11-03]. Vydáno 18.09.2012. Dostupné z: < <http://www.bulletin-advokacie.cz/postup-insolvenčního-správce?browser=mobi>>.

¹⁸⁶ Viz ust. § 193 IZ.

¹⁸⁷ Viz ust. § 194 věta první IZ.

¹⁸⁸ Dle ust. § 49 odst. 1 IZ totiž na každou 1 Kč pohledávky připadá jeden hlas.

¹⁸⁹ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.09.2013, č.j. 29 NSČR 53/2011-P14-20, ve věci sp. zn. KSLB 76 INS 5809/2010.

v souladu s ust. § 185 IZ odmítnutí celé přihlášené pohledávky. Tento důsledek se může zdát být velmi přísným a hraničním s ohledem na zásadu zákazu zvýhodňování účastníků insolvenčního řízení. Hranici 50 % však autor považuje za dostatečně vysokou, přičemž věřitele jednajícího v dobré víře by ohrozit neměla. Autor se ztotožňuje s názorem Nejvyššího soudu vysloveným v odůvodnění citovaného usnesení, že pro věřitele, který racionálně přistoupí k přihlášení své pohledávky, je zmíněná hranice dostatečně vysoká k tomu, aby byl věřitel schopen odhadnout úspěch jeho přihlášené pohledávky, resp. její případný konflikt se sankcí podle věty první předmětného ustanovení. Oběma sankcím navíc může věřitel předejít tím, že vezme část pohledávky zpět a sníží tak rozsah popřené části pod hranici 50 %¹⁹⁰, ovšem pouze za předpokladu, že pohledávku přihlásil v dobré víře a svým jednáním v insolvenčním řízení nezhoršil postavení jiného věřitele.¹⁹¹

Sankce dle věty druhé ust. § 178 odst. 1 IZ nedopadá na věřitele, který práva spojená s dotčenou pohledávkou nevykonával.¹⁹² Z toho je patrná snaha zákonodárce předejít spekulativním praktikám věřitelů spočívajícím v přihlašování pohledávek v nadsazené výši za účelem získání většího počtu hlasu a tím i většího vlivu na schůzi věřitelů.¹⁹³

Sankci podle věty druhé předmětného ustanovení ukládá věřiteli insolvenční soud na základě návrhu insolvenčního správce. Je tedy na správci, zda soudu návrh na rozhodnutí o udělení této sankce podá. Pro věřitele je jistě dobrou zprávou, že taková praxe ze strany insolvenčních správců není příliš frekventovaná.

Osoby, které přihlášku za věřitele podávají (tedy podepisují) by měly pamatovat na to, že ručí za splnění sankce dle věty druhé předmětného ustanovení.

Insolvenční správce se při přezkumu pohledávky věnuje také ověření souladu uplatněného pořadí pohledávky se skutečným stavem. Přezkum pořadí pohledávky přitom spočívá ve zjišťování, zda je pohledávka, kterou věřitel přihlásil jako zajištěnou, skutečně zajištěná, a pokud ano, zda přihláškou uplatněné pořadí zajištění odpovídá skutečnost. Dále pak zda je uplatněná vykonatelná pohledávka na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem skutečně touto pohledávkou (tj. zda se tato pohledávka bude uspokojovat ze zajištění v souladu s ust. § 168 odst. 2 IZ). Správce také ověřuje, jestli pohledávka přihlášená jako nepodřízená není pohledávkou podřízenou, a jestli míra podřízenosti pohledávky přihlášené

¹⁹⁰ Viz ust. § 178 odst. 2 IZ.

¹⁹¹ Viz ust. § 182 IZ.

¹⁹² Viz ust. § 180 IZ.

¹⁹³ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), č. 182/2006 Dz.

jako podřízené odpovídá skutečnosti. Dospěje-li insolvenční správce k závěru, že v porovnání s údaji uvedenými v přihlášce má pohledávka ve skutečnosti méně výhodné pořadí, nebo že s pohledávkou přihlášenou jako zajištěnou není spojeno právo na uspokojení ze zajištění, popře pohledávku co do jejího pořadí.¹⁹⁴

Za přezkum pořadí lze dle názoru autora pokládat i ověřování, jestli přihlášená pohledávka není pohledávkou za majetkovou podstatou, pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, pohledávkou vyloučenou z uspokojení v insolvenčním řízení či pohledávkou společníků nebo členů družstva vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo družstvu. Rozdíl je však v tom, že výsledkem zjištění nesprávného uplatnění pořadí těchto pohledávek zpravidla nebude popěrný úkon insolvenčního správce. *„Popřením pořadí pohledávky podle § 195 lze namítat pouze horší pořadí, nikoliv pořadí lepší. Pokud tedy má insolvenční správce za to, že přihlášená pohledávka je ve skutečnosti pohledávkou za majetkovou podstatou dle § 168 nebo pohledávkou postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou dle § 169, nezařadí insolvenční správce takovou pohledávku na seznam přihlášených pohledávek.“*¹⁹⁵ Ač tedy byla uplatněna přihláška, eviduje insolvenční správce takovou pohledávku jako pohledávku za majetkovou podstatou nebo jí na roveň postavenou a jako takovou ji též uspokojuje. Rovněž zjištění správce, že přihlášená pohledávka je pohledávkou vyloučenou z uspokojení v insolvenčním řízení, nepovede k popření takové pohledávky co do jejího pořadí, nýbrž k jejímu nezařazení na seznam přihlášených pohledávek. Pro pohledávky společníků nebo členů družstva pak platí, že tyto se do insolvenčního řízení ani nepřihlašují. Věřitel se proti nezařazení jeho pohledávky na seznam přihlášených pohledávek může bránit podáním návrhu insolvenčnímu soudu na zařazení jeho pohledávky na seznam přihlášených pohledávek. Pokud soud návrhu vyhoví, správce takovou pohledávku na seznam zařadí. Trvá-li však na názoru, že jde o pohledávku s horším pořadím, může ji s ohledem na její zařazení na seznam přihlášených pohledávek popřít co do pořadí.¹⁹⁶

Pokud jde o popírání pořadí pohledávky, jde v praxi zejména o popírání zajištění pohledávky či uplatněného pořadí zajištění pohledávky. Sluší se připomenout, že dle aktuální judikatury Vrchního soudu v Praze lze přihlásit jednu pohledávku částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou, a takový způsob přihlášení pohledávky by tedy neměl být

¹⁹⁴ Viz ust. § 195 IZ.

¹⁹⁵ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 218.

¹⁹⁶ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 217.

důvodem pro její popření co do pořadí.¹⁹⁷

Eventuální nepopření pořadí zajištění pohledávky a následné zjištění této pohledávky s chybným pořadím jejího zajištění nicméně nemá vliv na pořadí uspokojování zajištěných věřitelů z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, neboť „pro pořadí uspokojení více zajištěných věřitelů z výtěžku zpeněžení téhož zajištění je ve smyslu ustanovení § 167 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona rozhodující skutečná doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, bez zřetele k tomu, že zajištěná pohledávka některého z nich byla předtím přezkoumána a zjištěna s uvedením chybného údaje o pozdější době vzniku zajištění v přihlášce pohledávky.“¹⁹⁸

Pro uplatnění práva na uspokojení zajištěné pohledávky v přemrštěném rozsahu nebo uplatnění zajištění ve výhodnějším pořadí, než jaké věřiteli ve skutečnosti náleží, platí obdobné sankce jako pro přihlášení pohledávky v nadsazené výši. Podle ust. § 179 odst. 1 IZ se totiž k právu na uspokojení této pohledávky ze zajištění v insolvenčním řízení nepřihlíží, pokud zjištěný skutečný rozsah práva na uspokojení zajištěné pohledávky činí méně než 50 % její výše nebo je-li zjištěné skutečné pořadí zajištění horší, než které bylo přihláшено. Věřiteli, který takovou pohledávku přihlásil, může být na návrh správce uložena insolvenčním soudem povinnost odvést ve prospěch ostatních přihlášených zajištěných věřitelů, jejichž pohledávky jsou zajištěny stejným majetkem, částku až do té výše, o kterou hodnota přihlášeného zajištění převýšila hodnotu zjištěného zajištění. Za splnění této povinnosti ručí osoby, které takovou přihlášku podepsaly.¹⁹⁹

5.2. Přezkum vykonatelných pohledávek

U pohledávky přihlášené jako vykonatelné insolvenční správce kromě pravosti, výše a pořadí přezkoumává také vykonatelnost pohledávky, přičemž však závěr správce o vykonatelnosti pohledávky nemá vliv na zjištění její pravosti, výše či pořadí. Jde o jiná hlediska přezkumu, mezi kterými není přímá souvislost. Z důvodu, ze kterého správce pohledávku popírá, nemůže vykonatelnou pohledávku považovat za nevykonatelnou. „Pokud by např. insolvenční správce popíral pravost pohledávky z důvodu jejího zániku (např. splněním), nemůže ze stejného důvodu tvrdit, že pohledávka není vykonatelná s argumentem, že neexistující pohledávka nemůže být pohledávkou vykonatelnou.“²⁰⁰

¹⁹⁷ K tomu blíže viz kapitola 4.6.

¹⁹⁸ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2016, č.j. 29 NSCR 7/2014, ve věci sp. zn. KSLB 57 INS 18541/2011.

¹⁹⁹ Viz ust. § 181 IZ.

²⁰⁰ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s.188.

Přezkum pohledávky, která byla uplatněna jako vykonatelná, tak může skončit různými závěry. Pokud insolvenční správce neshledá žádné nejasnosti, pohledávku jako vykonatelnou uzná. Dospěje-li správce k závěru, že pohledávka vykonatelná není (resp. její vykonatelnost nebyla prokázána), zařadí ji na seznam přihlášených pohledávek jako pohledávku nevykonatelnou. Správce však může při přezkumu kromě namítání, že přihlášená pohledávka není vykonatelná, tuto pohledávku také popírat, a to ať už co do její pravosti, výše či pořadí.

Posouzení vykonatelnosti pohledávky přihlášené jako vykonatelné závisí na existenci a kvalitě exekučního titulu, kterým je vykonatelnost pohledávky dokládána. Věřitel, který uplatňuje vykonatelnou pohledávku, musí její vykonatelnost prokázat nejpozději ke dni rozhodnutí o úpadku.²⁰¹ Pokud je pohledávka vykonatelná na základě veřejné listiny (např. rozsudku), prokazuje ji věřitel veřejnou listinou.²⁰²

Dospěje-li správce k názoru, že pohledávka není vykonatelná, provede o tom záznam do seznamu přihlášených pohledávek a pohledávku přezkoumá jako pohledávku nevykonatelnou. Při nesouhlasu věřitele rozhodne o tom, zda bude pohledávka přezkoumána jako (ne)vykonatelná insolvenční soud. Důvodem pro posouzení pohledávky insolvenčním správcem jako nevykonatelné může být kupříkladu chybějící exekuční titul, neprokázání vykonatelnosti exekučního titulu (např. nevyznačená doložka právní moci a vykonatelnosti rozsudku), formální či obsahové nedostatky exekučního titulu (zejm. u notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti²⁰³) nebo nicotnost exekučního titulu (zejm. u rozhodčích nálezů z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy nebo doložky).

Ve výše nastíněné situaci, kdy správce namítá nevykonatelnost pohledávky a zároveň pohledávku popírá, rozlišujeme, zda je mezi těmito skutečnostmi souvislost, či nikoliv. Příkladem, kdy je námitka nevykonatelnosti pohledávky v korelaci s jejím popřením, může být přihlášení nákladů řízení na základě chybějícího, nevykonatelného či nicotného exekučního titulu. Složitějším případem je problematika pohledávky přihlášené jako vykonatelné na základě rozhodčího nálezů, který však insolvenční správce shledá nicotným pro neplatnost rozhodčí smlouvy nebo rozhodčí doložky. Takovou pohledávku správce zařadí do seznamu jako nevykonatelnou a zpravidla ji zároveň popře co do výše přihlášených nákladů rozhodčího (a, byla-li již vymáhána exekučně, též exekučního) řízení. S ohledem na rozdílnou judikaturu však stále panuje nejistota, zda je rovněž možné pohledávku přiznanou

²⁰¹ Viz ust. § 191 odst. 2 věta první IZ.

²⁰² K tomu blíže viz kapitola 4.5.

²⁰³ K tomu blíže srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2011, č.j. 20 Cdo 807/2011.

nicotným rozhodčím nálezem popřít co do pravosti, a to za předpokladu, že již s ohledem na nicotnost exekučního titulu uplynula promlčecí lhůta k uplatnění této pohledávky u orgánu veřejné moci. Autor se v této otázce ztotožňuje s rozsudkem Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 29 ICdo 41/2014, kterým bylo judikováno, že „*dokud exekuční soud v exekučním řízení, případně insolvenční soud v incidenčním sporu neurčí (neuveđe v důvodech svého rozhodnutí), že rozhodčí nález nemá žádné právní účinky, jelikož byl vydán mimo rámec pravomoci rozhodce, je nutno posuzovat promlčení nároků z něj plynoucích jako u rozhodčího nálezu, jenž takovou vadou netrpí.*“²⁰⁴ Pakliže tedy byla pohledávka věřiteli přiznána pravomocným rozhodčím nálezem a věřitel ji přihlásil před uplynutím desetileté promlčecí lhůty, pak tuto pohledávku nelze co do pravosti popřít jen proto, že rozhodčí nález byl vydán dle neplatné rozhodčí doložky.

O výhodnějším postavení věřitelů disponujících vykonatelnou pohledávkou svědčí především fakt, že insolvenční správce není oprávněn při přezkumu pravosti a výše vykonatelné pohledávky tuto pohledávku popřít z důvodu jiného právního posouzení věci. Důvodem jeho popěrného úkonu totiž mohou být jen skutečnosti, které dlužník neuplatnil v nalézacím řízení o předmětné vykonatelné pohledávce.²⁰⁵ „*Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz), nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání).*“²⁰⁶ Ovšem právě v případě těchto exekučních titulů, z jejichž odůvodnění nevyplývá žádné právní posouzení věci, se jako důvod popření pravosti či výše vykonatelné pohledávky může uplatnit právní posouzení věci insolvenčním správcem.²⁰⁷

Při přezkumu vykonatelné směnečné pohledávky nejde o nepřípustné právní posouzení věci také v případě uplatnění kauzálních námitek, které dlužník neuplatnil v nalézacím řízení o směnečné pohledávce.²⁰⁸ Co se však prokázání pravosti vykonatelné směnečné pohledávky týče, zastává autor názor, že pokud má věřitel směnečnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodnutím orgánu veřejné moci, nelze po něm spravedlivě požadovat předložení originálu směnky, neboť ta již byla předložena dříve v nalézacím řízení.

²⁰⁴ K tomu blíže rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2016, č.j. 29 ICdo 41/2014, ve věci sp. zn. KsBR 39 INS 15844/2011.

²⁰⁵ Viz ust. § 199 odst. 2 IZ.

²⁰⁶ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.07.2013, č.j. 29 ICdo 7/2013 (R 106/2013 civ.), ve věci sp. zn. KSPL 56 INS 23224/2011.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ K tomu blíže rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2014, č.j. 29 ICdo 4/2012 (R 59/2014 civ.), ve věci sp. zn. KSHK 40 INS 178/2010.

Jde ovšem bohužel o častou praktiku insolvenčních správců, kteří z důvodu nedoložení originálu směnky směnečnou pohledávku popírají.

5.3. Seznam přihlášených pohledávek

Přezkoumané pohledávky zařazuje insolvenční správce do seznamu přihlášených pohledávek a ten dále vede a spravuje. Do seznamu se nezařazují pohledávky, ke kterým se nepřihlíží, pohledávky vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení a další, o kterých to stanoví zákon. Seznam přihlášených pohledávek je tvořen přehledovým listem a přezkumnými listy o jednotlivých přihláškách. Účelem přehledového listu je rychlý a komplexní přehled o všech přihlášených pohledávkách, jejich celkové výši, celkové výši zajištěných a nezajištěných pohledávek, celkové výši popřených pohledávek, celkové výši pohledávek podmíněných atd.²⁰⁹

Do přezkumných listů správce zaznamená, o jakou přihlášku jde, kdo je věřitelem a jaké je jeho pořadí. Přezkumný list pak obsahuje údaje o konkrétních dílčích pohledávkách uplatněných danou přihláškou. Ke každé dílčí pohledávce zapisuje insolvenční správce do přezkumného listu výši pohledávky (z ní zvláště výši příslušenství pohledávky), právní důvod vzniku pohledávky a údaje o tom, zda je pohledávka splatná, vykonatelná, podřízená nebo podmíněná. Pokud jde o zajištěnou pohledávku, uvede se do přezkumného listu, do jaké výše je pohledávka zajištěná, datum vzniku zajištění, právní důvod vzniku zajištění, způsob zajištění a údaj o věcech, právech nebo pohledávkách, které pohledávku zajišťují. V přezkumném listu dále insolvenční správce uvede, jestli popírá pravost pohledávky, nebo jestli pohledávku popírá co do její výše (s upřesněním, v jaké výši má být pohledávka zjištěna), či zda pohledávku popírá co do jejího pořadí (s upřesněním, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojována). Insolvenční správce si od dlužníka vyžádá jeho stanovisko k jednotlivým pohledávkám, tj. zda je dlužník uznává či popírá, a dlužníkově vyjádření rovněž zaznamená do přezkumných listů. Popírá-li přihlášenou pohledávku jiný přihlášený věřitel, zapíše správce také tuto skutečnost do přezkumného listu popřené pohledávky.²¹⁰

Do seznamu přihlášených pohledávek a dokladů, na jejichž základě byl sestaven (tedy zejm. do přihlášek a jejich příloh) mají přihlášení věřitelé a dlužník právo nahlédnout u insolvenčního správce. A to jak v sídle insolvenčního správce, tak v jeho příslušné provozovně zapsané v seznamu insolvenčních správců.

Vyhotovený seznam přihlášených pohledávek předkládá insolvenční správce na

²⁰⁹ Náležitosti obsahu přehledového listu stanoví ust. § 9 odst. 2 vyhlášky č. 191/2017 Sb.

²¹⁰ Náležitosti obsahu přezkumného listu stanoví ust. § 9 odst. 3 a 4 vyhlášky č. 191/2017 Sb.

speciálním elektronickém formuláři insolvenčnímu soudu, a to tehdy, aby jej soud stihl zveřejnit v insolvenčním rejstříku nejpozději 15²¹¹ dnů před konáním přezkumného jednání. Při způsobu řešení úpadku oddlužením předkládá správce seznam přihlášených pohledávek spolu se zprávou o přezkumu, a s ní jej také insolvenční soud zveřejní v insolvenčním rejstříku.

5.4. Přezkumné jednání (a jeho ekvivalent v oddlužení)

Vyvrcholením celého procesu přezkumu pohledávek je (nejde-li o oddlužení) přezkumné jednání u insolvenčního soudu. Přezkumné jednání nařizuje insolvenční soud již v rámci usnesení, kterým se zjišťuje úpadek dlužníka. Místo a termín konání přezkumného jednání tedy soud určí již výrokem v rámci rozhodnutí o úpadku. Účast insolvenčního správce na přezkumném jednání je nezbytná. Také účast dlužníka je insolvenčním soudem vyžadována. Insolvenční soud proto oběma zmíněným doručuje předvolání k přezkumnému jednání do vlastních rukou. Insolvenční správce se může dát zastoupit jen jiným insolvenčním správcem.²¹² Dlužník se může nechat zastoupit na základě plné moci. Vzhledem k tomu, že se při oddlužení již přezkumné jednání a první schůze věřitelů nekonají (viz níže), není dále na místě hovořit o povinnosti dlužníka přezkumného jednání se zúčastnit, aby tak prokázal svůj poctivý záměr. Lze tedy uzavřít, že přezkumné jednání se může konat i v nepřítomnosti dlužníka.

Za vyvrcholení přezkumu lze přezkumné jednání považovat proto, že se na něm rozhoduje o dalším osudu přihlášené pohledávky, tedy jestli bude pohledávka zjištěna, nebo jestli věřitel mající zájem o její uspokojování v insolvenčním řízení bude muset o její zjištění bojovat v incidenčním řízení. Jestliže nedojde k popření pohledávky insolvenčním správcem ani žádným dalším přihlášeným věřitelem (popřípadě pokud popěrný úkon věřitele soud nejpozději na přezkumném jednání odmítne), a v případě reorganizace či oddlužení pohledávku nepopře ani dlužník, je pohledávka skončením přezkumného jednání zjištěna.²¹³

Až do skončení přezkumného jednání je věřitel oprávněn měnit výši své přihlášené pohledávky. Důvod vzniku přihlášené pohledávky ani její pořadí až do skončení přezkumného jednání měnit nelze. Takovou změnu lze učinit pouze do skončení lhůty

²¹¹ Resp. 10 dnů před konáním přezkumného jednání, pokud se má konat do 30 dnů po uplynutí lhůty k podávání přihlášek.

²¹² Viz ust. § 190 odst. 2 IZ.

²¹³ Viz ust. § 201 odst. 1 IZ.

k přihlašování pohledávek.²¹⁴ Do skončení přezkumného jednání tedy může věřitel upravovat svou pohledávku jen co do její výše. Typicky může jít o uplatnění příslušenství přirostlého od okamžiku, kdy byla pohledávka přihlášena, do dne zjištění úpadku. Pokud však věřitel příslušenství pohledávky ve lhůtě k přihlašování pohledávek vůbec neuplatnil, nemůže (s odůvodněním, že mění výši pohledávky) uplatnit příslušenství až do skončení přezkumného jednání.²¹⁵ A to z toho důvodu, že „*nepůjde o změnu výše přihlášené pohledávky, protože příslušenství pohledávky a jistina pohledávky jsou z hlediska hmotněprávního dvěma různými pohledávkami. Pokud proto přihlášený věřitel po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek uplatní k řádně přihlášené jistině i příslušenství, nepůjde o změnu výše přihlášené pohledávky podle § 192 odst. 4, ale o uplatnění nové pohledávky ve formě příslušenství k již přihlášené jistině. Přihláška pohledávky proto bude ohledně opožděně uplatněného příslušenství odmítnuta usnesením o odmítnutí přihlášky pohledávky podle § 185 ve spojení s § 187, a to z důvodu opožděnosti podle § 173 odst. 1 věty druhé.*“²¹⁶ Judikaturou bylo navíc ust. § 192 odst. 4 IZ restriktivně vyloženo tak, že se změna výše přihlášené pohledávky způsobem dle tohoto ustanovení vztahuje pouze na zvýšení hodnoty pohledávky. Snížení hodnoty pohledávky je tak třeba vždy považovat za částečné zpětvzetí přihlášené pohledávky dle ust. § 184 ve spojení s § 187 IZ.²¹⁷ S tímto závěrem lze souhlasit už jen z toho důvodu, že brát (částečně) pohledávku zpět může věřitel během celého insolvenčního řízení a není tak omezen pouze lhůtou, která končí s koncem přezkumného jednání.

Přezkum pohledávek na přezkumném jednání probíhá na základě seznamu přihlášených pohledávek.²¹⁸ Správce do seznamu zaznamená výsledek přezkumného jednání, tedy zejm. zda byla ta která pohledávka zjištěna, či popřena (s podrobnostmi o popěrném úkonu). Takto upravený seznam je součástí protokolu o přezkumném jednání. Upravený seznam přihlášených pohledávek je významným dokumentem v rámci insolvenčního řízení. Na jeho základě je v konkursu připravován rozvrh, v reorganizaci sestavován reorganizační plán a v oddlužení sestavováno distribuční schéma pro uspokojování věřitelů. Význam upraveného seznamu spočívá též v tom, že, pokud dlužník nepopře přihlášenou pohledávku, je upravený seznam pro tuto pohledávku po zrušení konkursu na majetek dlužníka exekučním titulem.

²¹⁴ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23.01.2013, č.j. 1 VSPH 1508/2012-B-20, ve věci sp. zn. KSUL 43 INS 5530/2012.

²¹⁵ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.01.2013, č.j. 2 VSPH 1257/2012-P1-11, ve věci sp. zn. KSHK 42 INS 6108/2012.

²¹⁶ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 199.

²¹⁷ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24.02.2012, č.j. 2 VSPH 59/2012-P3-12, ve věci sp. zn. KSPL 29 INS 7941/2011.

²¹⁸ Viz ust. § 191 odst. 1 IZ.

Jestliže není možné přihlášenou pohledávku na přezkumném jednání přezkoumat, nařídí za účelem přezkumu této pohledávky insolvenční soud zvláštní přezkumné jednání. „Zvláštní přezkumné jednání je jednáním ve věci samé, jež je svoláno a řízeno insolvenčním soudem za účelem přezkoumání, tedy zjištění nebo účinného popření řádně a včas přihlášené pohledávky, která však dosud nebyla přezkoumána. V průběhu zvláštního přezkumného jednání jsou pohledávky insolvenčních věřitelů přezkoumány rovněž podle seznamu sestaveného insolvenčním správcem, když takto upravený seznam tvoří součást zápisu o zvláštním přezkumném jednání. Vzhledem k základním zásadám insolvenčního řízení formulovaným v § 5 písm. a) a b) InsZ je institut zvláštního přezkumného jednání nutno chápat jako zcela výjimečný.“²¹⁹ Insolvenční zákon výslovně stanoví, že insolvenční soud nařídí přezkumné jednání v případě, kdy s ohledem na změnu výše pohledávky věřitelem dle ust. § 192 odst. 4 IZ nelze přihlášenou pohledávku přezkoumat na řádném přezkumném jednání. Jak již autor uvádí v kapitole 3.3.1, insolvenční soud by měl nařídít zvláštní přezkumné jednání také k přezkoumání přihlášky známého zahraničního věřitele, jehož pohledávku dlužník zamlčí v seznamu svých závazků.²²⁰ Autor je toho právního názoru, že zvláštní přezkumné jednání by mělo být též nařízeno v případě, kdy je na základě výzvy insolvenčního správce dle ust. § 188 odst. 2 IZ přihláška doplněna či opravena v době, kdy ji již nelze z časových důvodů zařadit na řádné přezkumné jednání. Zvláštní přezkumné jednání by v takovém případě mělo být nařízeno nejen s ohledem na nedostatek času k přezkumu doplněné či opravené přihlášky insolvenčním správcem před řádným přezkumným jednáním, ale též s ohledem na účastníky řízení, kteří mají právo pohledávku popřít. Zejména pak na ostatní přihlášené věřitele, jejichž popěrný úkon musí být insolvenčnímu soudu doručen nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání.²²¹

Spolu s přezkumným jednáním insolvenční soud svolává rovněž první schůzi věřitelů.²²² První schůze věřitelů standardně navazuje na přezkumné jednání, v praxi tedy přezkumné jednání a první schůzi věřitelů dělí jen pár sekund. Na první schůzi věřitelů věřitelé svým hlasováním rozhodují o dalším vývoji insolvenčního řízení. Podrobné pojednání o tomto věřitelském orgánu by přesahovalo rozsah této práce, nicméně ve vztahu k hlasování věřitelů na schůzi věřitelů je nutné zmínit, že právě výsledek přezkumného jednání je stěžejní pro hlasovací právo věřitele. Dopadu výsledku přezkumného jednání na hlasovací práva

²¹⁹ HÁSOVÁ, Jiřina. Citované dílo, s. 667.

²²⁰ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2012, č.j. 29 NSČR 13/2010-P48-17, ve věci sp. zn. KSCB 27 INS 3323/2008.

²²¹ Viz ust. § 200 odst. 2 IZ.

²²² Zmíněné neplatí, pokud je způsobem řešení úpadku oddlužení.

věřitelů na schůzi věřitelů se autor věnuje v kapitole 6.1.

Ačkoliv bylo přezkumné jednání ještě donedávna obligatorním jednáním před insolvenčním soudem v rámci insolvenčního řízení, situace se od července roku 2017 změnila nabytím účinnosti novely insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. Tato novela obecně velmi cílí na právní úpravu oddlužení, a právě při způsobu řešení úpadku oddlužením se od účinnosti této novely insolvenčního zákona přezkumné jednání nekoná.²²³

V oddlužení správce zaznamená svá stanoviska k jednotlivým přihlášeným pohledávkám, tj. zda je uznává či popírá (a případně z jakého důvodu), v seznamu přihlášených pohledávek. Stanovisko dlužníka k přihlášeným pohledávkám správce zjišťuje při osobním jednání s dlužníkem. Vyjádření dlužníka, jestli danou pohledávku uznává či popírá, zaznamená správce proti podpisu dlužníka rovněž do seznamu přihlášených pohledávek. Termín a místo konání jednání s dlužníkem je insolvenční správce povinen sdělit dlužníkovi nejméně sedm dní předem. Zákon nestanoví formu, jakou by měl správce dlužníka vyrozumět o termínu a místě konání schůzky. S ohledem na možnost prokázat včasné splnění této povinnosti se jeví vhodným zaslat dlužníkovi vyrozumění písemnou formou. Je ovšem třeba mít na paměti, že insolvenčnímu správci stanoví insolvenční zákon v ust. § 136 odst. 2 písm. f) za středníkem povinnost předložit insolvenčnímu soudu mj. zprávu o přezkumu do 30 dnů po uplynutí lhůty k podávání přihlášek. Ze zkušenosti s častým nepřebíráním pošty dlužníky (což může být u dlužníků i s ohledem na jejich neutěšenou situaci obvyklým nešvarem) se autor za účelem urychlení procesu přiklání k informování dlužníka o schůzce elektronickou formou (např. e-mailem) nebo, za předpokladu možnosti záznamu hovoru, i telefonicky. Jednání s dlužníkem se obvykle koná v sídle insolvenčního správce nebo v jeho provozovně. Insolvenční správce však musí zohlednit případné přání dlužníka, aby se osobní jednání uskutečnilo i na jiném místě (např. v místě bydliště dlužníka), a to z vážných důvodů na straně dlužníka (např. z důvodu jeho zaměstnání, zdravotního stavu, péče o dítě apod.)²²⁴ „Pokud pak dlužník projeví takové přání, měl by se s ním insolvenční správce setkat i na jiném místě, než je jeho sídlo, potažmo provozovna.“²²⁵

Na jednání insolvenčního správce s dlužníkem správce před vyžádáním dlužníkovy stanoviska k přihlášeným pohledávkám dlužníka informuje o průběhu jednání o přezkumu

²²³ Viz ust. § 190 odst. 1 IZ.

²²⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-675-0, s. 118.

²²⁵ ŘEHÁČEK, Oldřich a Jan MAŠEK. *Novela insolvenčního zákona účinná od 1. 7. 2017 anebo Cui bono?*. *ČESKÁ JUSTICE* [online] [cit. 2017-11-7]. Vydáno 30.06.2017. Dostupné z: <<http://www.ceska-justice.cz/blog/novela-insolvencniho-zakona-ucinna-od-1-7-2017-anebo-cui-bono/>>.

pohledávek a poučí je o jeho právu popírat pohledávky a o účincích s tím spojených. Správce také zjišťuje osobní a majetkové poměry dlužníka a poučuje je o jeho povinnostech dle ust. § 412 IZ.

O jednání insolvenčního správce s dlužníkem je na k tomu určeném formuláři sepsován záznam, který musí být následně podepsán správcem i dlužníkem. Záznam o jednání s dlužníkem pak stejně jako seznam přihlášených pohledávek a doklad o vyrozumění věřitelů, jejichž nevykonatelná pohledávka byla popřena, tvoří přílohu zprávy o přezkumu, kterou insolvenční správce předkládá spolu se zprávou pro oddlužení ke schválení insolvenčnímu soudu.²²⁶

Názor autora na výše uvedené změny zavedené od 1. července 2017 je v zásadě ambivalentní. Autor chápe snahu odbřemenit insolvenční soudy v agendě oddlužení a s tímto záměrem zákonodárce souhlasí. Nikoliv však již s konkrétním obsahem novelizovaných ustanovení, kterými byla správci stanovena dle názoru autora nepřiměřeně krátká lhůta (kumulativně) k přezkumu, zorganizování a uskutečnění schůzky s dlužníkem a vypracování předmětné dokumentace, kterou musí předložit insolvenčnímu soudu. Autorovi také není jasné, v čem zákonodárce spatřuje kvalifikovanost úkonu spočívajícího v poučení dlužníka a záznamu jeho stanoviska, když po insolvenčních správcích vyžaduje, aby se jednání s dlužníkem účastnili osobně. Dle názoru autora je až absurdní současný stav, kdy, s ohledem na výše zmíněnou možnost dlužníka požadovat schůzku v jím navrženém místě, cestují insolvenční správci za dlužníky napříč Českou republikou a k prokázání své osobní účasti na jednání pořizují ze schůzky fotografie s dlužníkem.

²²⁶ Viz ust. § 410 odst. 2 ve spojení s ust. § 398a odst. 1 IZ.

6. Popírání pohledávek a důsledky s tím spojené

O důvodech popírání pohledávek je pojednáno již výše v souvislosti s přezkumem pohledávek insolvenčním správcem. Připomeňme, že pohledávka je popřena co do pravosti, pokud oprávněná osoba svým popěrným úkonem namítá, že pohledávka nevznikla nebo že zcela zanikla či byla promlčena. Je-li pohledávka popírána proto, že přihlášená částka převyšuje dluh insolvenčního dlužníka vůči věřiteli, jde o popření pohledávky co do její výše. Pokud je namítáno, že pohledávka má ve skutečnosti méně výhodné pořadí, nebo že s pohledávkou přihlášenou jako zajištěnou není spojeno právo na uspokojení ze zajištění, hovoříme o popření pohledávky co do jejího pořadí. V této kapitole se však zaměříme především na subjekty popěrného práva a účinky, které jejich popření vyvolává.

Právo popřít pohledávku přihlášenou do insolvenčního řízení náleží insolvenčnímu správci, dlužníkovi a ostatním přihlášeným věřitelům. Jedná se o dispoziční procesní úkon, a jako takový jej může kterýkoliv z výše uvedených popírajících procesních subjektů vzít zpět, ovšem pouze po dobu, po kterou se k popřené pohledávce přihlíží. Zpětvzetím popěrného úkonu insolvenčním správcem nebo věřitelem (a pokud je způsobem řešení úpadku reorganizace či konkurs též dlužníkem) pak za předpokladu, že pohledávka není zatížena ještě dalším popěrným úkonem, dochází ke zjištění předmětné pohledávky.²²⁷

6.1. Popření pohledávky insolvenčním správcem

Popření pohledávky insolvenčním správcem vede vždy k tomu důsledku, že pohledávka není v rozsahu popření zjištěna. Přičemž platí, že není-li pohledávka (ani dodatečně) zjištěna, nelze ji v insolvenčním řízení uspokojit.

Popěrný úkon insolvenčního správce má též dopad na hlasovací právo věřitele na schůzi věřitelů. Hlasovací právo je jedním ze stěžejních práv věřitele v insolvenčním řízení, díky kterému může věřitel v insolvenčním řízení vykonávat svůj vliv. Přijímání usnesení schůze věřitelů se totiž realizuje prostřednictvím hlasování věřitelů. Přímo ze zákona však hlasovací právo náleží jen těm věřitelům, jejichž přihlášené pohledávky insolvenční správce nepopřel. Ač to ze samotné dikce insolvenčního zákona přímo nevyplývá, je dle názoru autora vhodné zaujmout takové stanovisko, že důsledek nepřiznání hlasovacího práva se vztahuje pouze na pohledávky, které správce popřel co do pravosti či výše. Nikoliv na ty, které správce popřel co do pořadí. K tomuto závěru lze dle právního názoru autora dospět vzájemným vztahem

²²⁷ Viz ust. § 201 odst. 1 písm. c) IZ.

ustanovení, dle kterého popření pořadí pohledávky nemá na její pravost a výši vliv²²⁸, s pravidlem určování počtu hlasů věřitele podle výše jeho pohledávky.

Popěrný úkon dlužníka ani jiného přihlášeného věřitele nemá na hlasovací právo věřitele vztahující se k dotčené pohledávce vliv.²²⁹ O hlasovacím právu věřitele v rozsahu jeho popřené pohledávky rozhoduje schůze věřitelů. Nepřízná-li schůze věřitelů hlasovací právo věřiteli, jehož pohledávku správce na přezkumném jednání popřel, rozhodne o jeho hlasovacím právu na jeho návrh insolvenční soud. Autor však připomíná, že věřitel, jehož pohledávku insolvenční správce popřel, by měl s ohledem na hrozbu sankce dle ust. § 178 odst. 1 ve spojení s ust. § 180 IZ důkladně zvážit, jestli se bude výkonu hlasovacího práva domáhat, resp. zda jej bude v případě přiznání vykonávat.²³⁰

Na návrh dotčeného věřitele rozhoduje insolvenční soud o jeho hlasovacím právu také tehdy, je-li jeho pohledávka sporná, nebo pokud ještě nebyla zjištěna (typicky pro nedoplnění či neopravení vady přihlášky, nebo z důvodu dodatečné změny výše přihlášené pohledávky).

Proti rozhodnutí soudu o hlasovacím právu věřitele se nelze odvolat.²³¹ Toto rozhodnutí však musí insolvenční soud řádně odůvodnit a vypořádat se s argumentací, kterou věřitel na svou podporu uplatnil v návrhu²³² na přiznání hlasovacího práva.²³³

Hlasovací právo nemají věřitelé s pohledávkami za majetkovou podstatou, věřitelé s pohledávkami postavenými na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, věřitelé s pohledávkami vyloučenými z uspokojení v insolvenčním řízení a věřitelé s pohledávkami podřízenými nebo podmíněnými (do doby splnění odkládací podmínky).²³⁴ Tito věřitelé navíc o přiznání hlasovacího práva nemohou ani požádat.

6.2. Popření pohledávky dlužníkem

Pro účinky popěrného práva dlužníkem je rozhodující, jakým způsobem je úpadek dlužníka řešen. Obecně platí, že popření pohledávky dlužníkem nemá na zjištění takto popřené pohledávky vliv.²³⁵ „Uvedená obecná právní úprava je však zásadně modifikována úpravou popírání pohledávek při řešení úpadku povolením reorganizace, kdy popření

²²⁸ Viz ust. § 196 odst. 1 věta druhá IZ.

²²⁹ Viz ust. § 51 odst. 2 IZ.

²³⁰ O sankcích dle ust. § 178 blíže pojednává kapitola 5.1.

²³¹ Viz ust. § 52 odst. 3 IZ.

²³² Od novely insolvenčního zákona účinné od 01.07.2017 je ustanovením § 52 odst. 2 IZ stanovena povinnost věřitele, který má zájem o přiznání hlasovacího práva insolvenčním soudem, doručit insolvenčnímu soudu návrh na přiznání hlasovacího práva nejpozději 7 dní před konáním schůze věřitelů.

²³³ K tomu blíže nález Ústavního soudu ze dne 23.04.2015, sp. zn. I.ÚS 1549/11.

²³⁴ Viz ust. § 51 odst. 4 IZ.

²³⁵ Viz ust. § 192 odst. 3 IZ.

*pohledávek dlužníkem má tytéž účinky jako popření insolvenčním správcem (srov. § 336 odst. 2 InsZ).*²³⁶ Stejně tak za trvání účinků schváleného oddlužení má popěrný úkon dlužníka směřující vůči pohledávce nezajištěného věřitele tytéž účinky, jako popěrný úkon insolvenčního správce. Pokud však dlužník popřel pohledávku na přezkumném jednání (resp. na osobním jednání s insolvenčním správcem) v době, kdy mu ještě nebyla povolena reorganizace (resp. schváleno oddlužení), nastanou účinky tohoto popření až dnem zveřejnění rozhodnutí o povolení reorganizace (resp. schválení oddlužení) v insolvenčním rejstříku.²³⁷

Popírá-li dlužník vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, je, s ohledem na účinky, které vyvolává jeho popření v reorganizaci a oddlužení, významně omezen důvody, pro které může pohledávku co do pravosti či výše popřít. Ve zmíněném případě může dlužník jako důvod popření pravosti či výše vykonatelné pohledávky uplatnit jen skutečnosti, které jsou důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce proto, že pohledávka zanikla nebo je promlčena.²³⁸

Významným důsledkem dlužníkovy popěrného práva je skutečnost, že pro dlužníkem popěrnou pohledávku co do její pravosti či výše není upravený seznam přihlášených pohledávek v rozsahu popření exekucním titulem. V případě popěrného úkonu dlužníka se tak na dotčenou pohledávku neuplatní možnost stanovená v ust. § 312 odst. 4 IZ. Upravený seznam přihlášených pohledávek v takovém případě tedy nebude exekucním titulem, na jehož základě by mohl věřitel po zrušení konkursu podat exekucní návrh pro svou zjištěnou neuspokojenou pohledávku.

6.3. Popření pohledávky věřitelem

Při tvorbě insolvenčního zákona nebylo původním záměrem zákonodárce přiznat věřitelům popěrné právo. Tato okolnost však byla předmětem rozsáhlé kritiky, jež vyústila v nález Ústavního soudu, kterým byla absence práva věřitele popírat pohledávky ostatních přihlášených věřitelů shledána protiústavní.²³⁹ Následnou novelou tak bylo popěrné právo věřitelů do insolvenčního zákona doplněno.

²³⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. Civilní proces. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, s. 225.

²³⁷ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 233.

²³⁸ Viz ust. § 336 odst. 3 a ust. § 410 odst. 6 IZ.

²³⁹ K tomu blíže nález Ústavního soudu ze dne 01.07.2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, ve sbírce zákonů vyhlášeno pod č. 241/2010 Sb.

Také věřitelé tedy mohou popírat pohledávky ostatních přihlášených věřitelů. Pro jejich popěrné úkony však insolvenční zákon stanoví, v porovnání s popíráním insolvenčního správce nebo dlužníka, přísnější pravidla.

V první řadě musí být popěrný úkon věřitele učiněn na speciálním formuláři, který je dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti. Popření dále musí splňovat náležitosti žaloby podle o.s.ř.²⁴⁰ Toto pravidlo však bylo i s ohledem na koncepci formuláře zmírněno rozhodnutím Vrchního soudu v Praze, dle kterého absence petitu v popření věřitele učiněném na předepsaném formuláři nevede k závěru, že takové popření nesplňuje všechny náležitosti.²⁴¹

Věřitel musí popěrný úkon uplatnit u insolvenčního soudu nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání. Aby insolvenční soud k popření pohledávky přihlížel, musí mu věřitel podání obsahující popěrný úkon doručit „*nejpozději v průběhu třetího pracovního dne počítaného zpětně ode dne konání přezkumného jednání o popřené pohledávce.*“²⁴² V případě řešení úpadku dlužníka oddlužením pak věřitel smí pohledávku popřít do deseti dnů po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek.²⁴³ Není-li popěrný úkon doručen insolvenčnímu soudu včas nebo není-li věřitelem nejpozději na přezkumném jednání předloženo písemné doplnění popěrného úkonu doručeného ve formě, která vyžaduje doplnění (tj. např. faxem), k popření se nepřihlíží. Stejně tak, neobsahuje-li popěrný úkon všechny náležitosti, přičemž k odstranění vad popěrného úkonu se v insolvenčním řízení nevyzývá. Popěrný úkon, k němuž se nepřihlíží, insolvenční soud odmítne usnesením, proti kterému je popírající věřitel oprávněn podat odvolání v patnáctidenní lhůtě od doručení usnesení o odmítnutí popření popírajícímu věřiteli.

Popěrný úkon věřitele brání zjištění popřené pohledávky. Tento účinek však popření věřitele nemá po dobu trvání reorganizace.²⁴⁴

Věřitel je v důvodech popírání pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu omezen stejně jako insolvenční správce. Popření takové pohledávky může odůvodnit jen skutečnostmi, které dlužník neuplatnil v nalézacím řízení o předmětné pohledávce. Jiné právní posouzení však jako důvod popření uplatnit nelze. Například v případě přihlášené vykonatelné pohledávky z titulu smluvní

²⁴⁰ Viz ust. § 200 odst. 1 IZ.

²⁴¹ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.05.2013, č.j. 2 VSPH 32/2013-B-26, ve věci sp. zn. KSPH 36 INS 23885/2011.

²⁴² K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2012, č.j. 29 ICdo 17/2012 (R 21/2013 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 60 INS 6477/2011.

²⁴³ Viz ust. § 200 odst. 2 IZ.

²⁴⁴ Viz ust. § 336 odst. 4 IZ.

pokuty nemůže věřitel „namítat, že přisouzená smluvní pokuta byla sjednána neplatně, protože její výše je nepřiměřená – to již není námitka skutková, ale námitka jiného právního posouzení věci.“²⁴⁵ Důvody popření pohledávky je věřitel oprávněn měnit jen do skončení lhůty, ve které má být podání obsahující jeho popěrný úkon doručeno insolvenčnímu soudu.²⁴⁶

6.4. Spory o určení popřených pohledávek

Problematika zjištění pohledávky zpravidla nekončí jejím popřením. Jak bylo výše uvedeno, na zjištění pohledávky má vliv její popření insolvenčním správcem nebo, nejde-li o reorganizaci, rovněž jiným přihlášeným věřitelem, a v případě schválení oddlužení nebo povolení reorganizace také dlužníkem. Nebylo by však spravedlivé, aby se účinkům popření nemohl věřitel, jehož pohledávka byla popřena bránit, a to ať už aktivně (v případě popření jeho nevykonatelné pohledávky), nebo pasivně (v případě popření jeho vykonatelné pohledávky). O osudu pohledávky tak může být po jejím popření rozhodováno v incidenčním sporu. V závislosti na důvodu, pro který došlo k popření pohledávky, pak jde o spor o pravost, výši, nebo pořadí popřené pohledávky. Komplexní pojednání o incidenčních sporech zajisté přesahuje rozsah této práce, v souvislosti s popěrnými úkony však uvedeme, jakým způsobem je možné domáhat se určení popřené pohledávky.

Popře-li nevykonatelnou pohledávku co do pravosti či výše insolvenční správce nebo (za předpokladu oddlužení či reorganizace) dlužník, je aktivně legitimován k zahájení incidenčního sporu o popřené pohledávce věřitel, jehož pohledávka byla popřena. Žalobou se věřitel domáhá, že je jeho popřená pohledávka (v celé výši) po právu.

Lhůta k podání incidenční žaloby na určení nevykonatelné pohledávky činí 30 dnů od přezkumného jednání (v oddlužení od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu), přičemž jde o lhůtu hmotněprávní, a žaloba tedy musí být doručena insolvenčnímu soudu nejpozději poslední den lhůty.²⁴⁷ Je třeba však doplnit, že lhůta k podání žaloby popřenému věřiteli neskončí dříve než uplynutím patnácti dnů od doručení vyrozumění insolvenčního správce o popření nevykonatelné pohledávky (viz níže), navíc pouze za předpokladu, že věřiteli se tímto vyrozuměním dostane od insolvenčního správce řádného poučení.

²⁴⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 117.

²⁴⁶ Viz ust. § 200 odst. 2 IZ.

²⁴⁷ RICHTER, Ondřej. Citované dílo, s. 231.

O možnosti podat žalobu na zahájení zmíněného incidenčního sporu musí být věřitel poučen. Pokud se popřený věřitel účastní přezkumného jednání, dostane se mu poučení na přezkumném jednání. V případě neúčasti popřeného věřitele na přezkumném jednání je insolvenční správce povinen o popření jeho pohledávky, o možném dalším postupu a o důsledcích nepodání incidenční žaloby popřeného věřitele písemně vyrozumět. Tuto povinnost má správce i vůči popřeným věřitelům, kterým se na přezkumném jednání, ačkoliv se jej zúčastnili, nedostalo řádného poučení.²⁴⁸ A to tím spíše v případě, kdy byla pohledávka, kterou věřitel přihlásil jako vykonatelnou, na přezkumném jednání přezkoumána jako nevykonatelná.²⁴⁹

Jestliže pohledávku popřel pouze insolvenční správce, měl by dotčeného věřitele poučit o tom, že pokud nepodá proti insolvenčnímu správci u insolvenčního soudu žalobu na určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky, nebude k jeho pohledávce popřené co do pravosti nadále v insolvenčním řízení přihlíženo a pohledávka popřená co do výše nebo pořadí, bude pokládána za zjištěnou ve výši nebo pořadí uvedenému při jejím popření insolvenčním správcem. Dále by měl správce věřitele poučit o lhůtě k podání žaloby (viz výše) a také o tom, že podle ust. § 198 odst. 2 IZ se v podané žalobě může jako důvodu vzniku pohledávky dovolávat jen skutečností, které uplatnil nejpozději do skončení přezkumného jednání a dále skutečností, o kterých se dozvěděl později proto, že mu kupující ze smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části neoznámil včas převzetí dlužníkovu závazku.

S ohledem na výše uvedené si autor dovoluje poukázat na nově vzniklou mezeru insolvenčního zákona. Po novele právní úpravy přezkumu pohledávek v oddlužení, ve kterém se již nekoná přezkumné jednání, totiž není určen okamžik, do kterého mohl věřitel v oddlužení uplatnit důvod vzniku své pohledávky. Na základě výkladu a simili k prvnímu odstavci ustanovení § 198 IZ, ve kterém je počátek běhu lhůty pro podání žaloby stanoven od přezkumného jednání nebo od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu, si autor dovoluje tvrdit, že uplatnit důvod vzniku pohledávky a takový uvést v žalobě o určení popřené pohledávky může věřitel v případě oddlužení do právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu. Právní mocí rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu totiž dle názoru autora dochází (stejně jako skončením přezkumného jednání) ke zjištění pohledávky, resp. k účinnosti popěrného úkonu.

V případě, že nevykonatelnou pohledávku insolvenční správce nepopřel, ale popřel ji

²⁴⁸ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.01.2011, č.j. 29 Cdo 3582/2010 (R 97/2011 civ.).

²⁴⁹ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2014, č.j. 29 ICdo 30/2012, ve věci sp. zn. KSLB 57 INS 3290/2010.

dlužník, kterému byla povolena reorganizace či schváleno oddlužení, modifikuje správce výše uvedené poučení popřené věřitele tak, že v případě zahájení incidenčního sporu věřitelem je pasivně legitimován dlužník. Dále věřitele poučí o tom, že pokud k popření pohledávky dlužníkem došlo před povolením reorganizace nebo oddlužení, počíná běžet lhůta k podání žaloby na určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky až ode dne, kdy nastaly účinky povolení reorganizace nebo povolení oddlužení.

Pokud nevykonatelnou pohledávku popřel insolvenční správce i dlužník, kterému byla povolena reorganizace či schváleno oddlužení, modifikuje správce výše uvedené poučení popřené věřitele tak, že v případě zahájení incidenčního sporu věřitelem je pasivně legitimován jak insolvenční správce, tak dlužník. Pasivní legitimaci obou popírajících by měl mít věřitel obzvláště na paměti, neboť „*nepodá-li věřitel nevykonatelné pohledávky, popřené insolvenčním správcem i dlužníkem v oddlužení, včas žalobu o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky vůči některému z popírajících (vůči insolvenčnímu správci nebo vůči dlužníku), pak v rozsahu popření pohledávky tím z popírajících, vůči kterému věřitel žalobu nepodal, nastávají účinky uvedené v § 198 odst. 1 větě třetí insolvenčního zákona.*²⁵⁰ *Včasnou žalobu podanou přihlášeným věřitelem ve stejném rozsahu vůči druhému popírajícímu insolvenční soud zamítne.*“²⁵¹

Nejasný názor panuje ohledně počátku běhu lhůty k podání žaloby na určení popřené nevykonatelné pohledávky za (byť v praxi ne příliš časté) situace, kdy pohledávku popírá insolvenční správce i dlužník, kterému ovšem ještě nebyla povolena reorganizace či schváleno oddlužení. Může totiž nastat situace, kdy lhůta pro podání žaloby proti popěrnému úkonu správce vyprší věřiteli dříve, než soud povolí reorganizaci či oddlužení. V takovém případě věřiteli dle názoru autora nezbyvá, než žalovat pouze insolvenčního správce (neboť dlužník ještě není pasivně legitimován), a po případném povolení reorganizace či oddlužení žalovat též dlužníka s návrhem na spojení věci.

Za předpokladu, že je popěrným úkonem insolvenčního správce nebo (v případě povolení reorganizace či oddlužení) dlužníka popřena vykonatelná pohledávka, podává žalobu na určení pravosti či výše popřené pohledávky k insolvenčnímu soudu ten z výše uvedených subjektů, který ji popřel. Žalobou se insolvenční správce či dlužník domáhá, že popřená pohledávka není (v popřené výši) po právu. Pasivně legitimován je věřitel, jehož vykonatelná pohledávka byla popřena. Toto obrácení procesních rolí vychází dle názoru

²⁵⁰ Důsledkem tedy bude, že k pohledávce se (v rozsahu popření) nebude v insolvenčním řízení přihlížet, a to bez ohledu na skutečnost, že ve stanovené lhůtě podal věřitel žalobu proti jednomu z pasivně legitimovaných.

²⁵¹ K tomu blíže rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.07.2015, č.j. 29 ICdo 24/2013 (R 33/2016 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 59 INS 8688/2011.

autora z předpokladu, že, nejde-li o exekuční titul, kterému řízení nepředchází (typicky notářský zápis se svolením k vykonatelnosti), musel by se věřitel svého práva domáhat dvakrát, tj. poprvé v nalézacím řízení a podruhé v incidenčním sporu. Proto je popřený věřitel v incidenčním sporu o určení jeho vykonatelné pohledávky postaven pouze do defenzivní role.

Navíc, žalobce může v žalobě uplatnit pouze skutečnosti, pro které pohledávku popřel, což, s ohledem na výše uvedená omezení důvodů pro popírání vykonatelných pohledávek, nedává žalobci příliš velký prostor pro odůvodnění žaloby.

Lhůta k podání žaloby na určení pravosti či výše vykonatelné pohledávky činí 30 dnů od přezkumného jednání (v oddlužení od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu), přičemž jde o lhůtu hmotněprávní. Dlužníkovi, kterému ještě nebylo schváleno oddlužení (resp. povolena reorganizace) však počne běžet lhůta k podání žaloby až ode dne zveřejnění rozhodnutí o povolení oddlužení (resp. reorganizace).

Věřitel, který do insolvenčního řízení přihlásil vykonatelnou pohledávku, by si však měl ověřit, zda byla jeho pohledávka skutečně přezkoumána jako vykonatelná. Obzvláště v případě, že mu insolvenční správce zašle vyrozumění o popření jeho pohledávky. A to z toho důvodu, že „*věřitel, jehož přihlášenou pohledávku popřel insolvenční správce nebo dlužník jako „nevykonatelnou“, a který zmeškal lhůtu k podání žaloby o určení pravosti nebo výše pohledávky určenou ve vyrozumění (výzvě) insolvenčního správce dle § 197 odst. 2 insolvenčního zákona, nemá v rámci opravných prostředků proti rozhodnutí o odmítnutí přihlášky, jež se opírá o § 198 odst. 1 věty třetí insolvenčního zákona ve spojení s § 185 insolvenčního zákona, k dispozici (jako účinnou) obranu založenou na tvrzení, že výzvu ignoroval proto, že má za to, že přihlášená pohledávka je pohledávkou „vykonatelnou“.*“²⁵²

Zda je popřená pohledávka vykonatelná či nevykonatelná nehraje roli při jejím popření insolvenčním správcem nebo (v případě povolení reorganizace či oddlužení) dlužníkem co do jejího pořadí. Incidenční spor o pořadí popřené pohledávky je totiž vždy sporem zahajovaným věřitelem, jehož pohledávka (byť vykonatelná) byla popřena. Je tomu tak proto, že „*rozhodnutím, popřípadě listinou, která je exekučním titulem, na základě kterých se pohledávka stala vykonatelnou, byl totiž stanoven jen základ a výše pohledávky*“²⁵³, což na pořadí pohledávky nemá vliv.

Speciální úpravu pak má zahájení incidenčního sporu o určení popřené pohledávky,

²⁵² K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.07.2013, č.j. 29 NSČR 25/2011 (R 105/2013 civ.).

²⁵³ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.02.2013, č.j. 29 Cdo 11/2012, ve věci sp. zn. KSPH 41 INS 10743/2010.

učinil-li popěrný úkon věřitel, jehož popření nebylo insolvenčním soudem odmítnuto, a pokud není úpadek dlužníka řešen reorganizací. Od rozhodnutí o úpadku dlužníka (tj. od prohlášení konkursu na jeho majetek nebo od povolení oddlužení), nejdříve však po uplynutí deseti dnů od přezkumného jednání či schválení zprávy o přezkumu, se totiž popěrný úkon věřitele považuje za žalobu o určení popřené pohledávky věřitele, který tuto popřenou pohledávku přihlásil do insolvenčního řízení.²⁵⁴ „Žalobcem je tedy vždy popírající věřitel, ať již popřel vykonatelnou nebo nevykonatelnou pohledávku. Žalovaným bude nositel popřené pohledávky.“²⁵⁵

Připomeňme, že opožděnost podání obsahujícího popěrný úkon věřitele insolvenčnímu soudu má za následek nepřihlížení k tomuto popěrnému úkonu a jeho odmítnutí insolvenčním soudem. Avšak i tehdy, když insolvenční soud opožděný popěrný úkon neodmítne, a ten tak bude po uplynutí v předchozím odstavci zmíněné lhůty považován za incidenční žalobu, by měl insolvenční soud pro opožděnost popření žalobu podle ust. § 160 odst. 4 věty první IZ odmítnout.²⁵⁶ Důvodem pro odmítnutí incidenční žaloby vzešlé z popěrného úkonu věřitele by však neměla být skutečnost, že věřitelovo popření má nedostatky, pro které se k němu nemělo přihlížet, a které tak mělo být odmítnuto. V takovém případě se totiž (na rozdíl od posuzování popěrného úkonu) v souladu s ust. § 160 odst. 4 věty druhé IZ má insolvenční soud postupem dle ust. § 43 o.s.ř. pokusit odstranit nedostatky žaloby výzvou na popírajícího věřitele, a až v případě jejich neodstranění žalobu odmítnout.

Věřitel, který popírá pohledávku jiného přihlášeného věřitele, by měl být srozuměn se skutečností, že pokud jeho popěrný úkon nebude odmítnut a stane se tak následně žalobou, bude kromě soudního poplatku za podání incidenční žaloby povinen složit na náklady incidenčního řízení jistotu ve výši 10.000,- Kč, a to do patnácti dnů po skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce, resp. (nebylo-li v době konání přezkumného jednání ještě rozhodnuto o způsobu řešení úpadku) do deseti dnů od prohlášení konkursu či povolení oddlužení. Vzhledem k tomu, že povinnost složit tuto jistotu plyne přímo ze zákona²⁵⁷, insolvenční soud věřitele k jejímu složení nevyzývá.²⁵⁸ Nesložení jistoty pak vede k odmítnutí

²⁵⁴ Viz ust. § 200 odst. 5 IZ.

²⁵⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5, s. 124.

²⁵⁶ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2012, č.j. 29 ICdo 17/2012 (R 21/2013 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 60 INS 6477/2011.

²⁵⁷ Viz ust. § 202 odst. 3 IZ.

²⁵⁸ K tomu blíže usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19.12.2013, č.j. 101 VSPH 423/2013-24, ve věci sp. zn. KSUL 45 INS 10979/2012.

žaloby, přičemž totéž platí i v případě jejího složení až po zákonem stanovené lhůtě.²⁵⁹

Pravomocným rozhodnutím v incidenčním sporu o pravosti, výši či pořadí přihlášené pohledávky je ve vztahu k popřené pohledávce s konečnou platností rozhodnuto o osudu jejího uspokojování v insolvenčním řízení. Kladným rozhodnutím insolvenčního soudu v incidenčním sporu o popřené pohledávce (tedy že je po právu) dochází ke zjištění dotčené pohledávky.²⁶⁰ V případě vedení více incidenčních sporů o nevykonatelné pohledávce je však pro její zjištění zapotřebí, aby měl věřitel, který tuto pohledávku do insolvenčního řízení přihlásil, úspěch ve všech těchto sporech. U popřené vykonatelné pohledávky dochází k jejímu zjištění také v případě nepodání žaloby popírajícím subjektem nebo v případě zamítnutí incidenční žaloby. Na základě výsledku sporu o pravost, výši či pořadí popřené pohledávky pak insolvenční správce upraví seznam přihlášených pohledávek.

²⁵⁹ K tomu blíže usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.07.2014, č.j. 29 ICdo 26/2014, ve věci sp. zn. KsBR 45/12/149/2012.

²⁶⁰ Viz ust. § 201 odst. 1 písm. d) IZ.

Závěr

Osud pohledávky věřitele při úpadku jeho dlužníka závisí na mnoha faktorech. Odvíjí se však zejména od aktivity věřitele a preciznosti jeho kroků v insolvenčním řízení. Cílem této práce bylo analyzovat okolnosti, které ovlivňují možnost věřitele být se svou pohledávkou v insolvenčním řízení úspěšný.

Záměrem autora bylo poskytnout komplexní pojednání o problematice uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení a rozhodování o jejich dalším osudu, které se realizuje jejich přezkumem a případnými incidenčními spory vyplývajícími z jejich popření. V rámci výkladu o zvoleném tématu se autor pokusil o kritické hodnocení právní úpravy této problematiky, jakož i judikatury Nejvyššího soudu a obou vrchních soudů. Pomocí poznatků z praxe a významných soudních rozhodnutí se autor zaměřil na aspekty zvoleného tématu, které mohou být (a často také jsou) na první pohled problematické nebo neurčitě.

Složitost insolvenčního řízení (a insolvenčního práva obecně) spatřuje autor především v potřebě znalosti právních norem, které jej upravují, v jejich souhrnu, nikoliv pouze v jednotlivostech. Cílem autora tedy rovněž byla snaha pojednat o jednotlivých aspektech zvoleného tématu komplexně, tedy za současného nalézání souvislostí týkajících se jednotlivých institutů, to vše se zohledněním významné judikatury vztahující se k dané problematice. Autor se rovněž pokusil upozornit na častá úskalí, která proces přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení a rozhodování o jejich dalším osudu provází, neboť jen ten věřitel, který veškerá tato úskalí překoná, může dosáhnout zjištění své pohledávky, a tím pádem očekávat její (byť většinou jen částečné) uspokojení v rámci insolvenčního řízení.

Cílem autora rovněž bylo upozornit na aktuální změny právní úpravy insolvenčního řízení, které se týkají zvoleného tématu, a jejich kritická analýza.

Insolvenční řízení je, už jen z hlediska počtu subjektů, které se jej účastní, a kteří jeho průběh ovlivňují, složitým právním procesem, který má ekonomický a sociální přesah. Ačkoliv insolvenční zákon rozhodně není dokonalým předpisem, je autor přesvědčen, že jeho koncepce byla zvolena moudře. Dle názoru autora může právě pouze takový koncept insolvenčního řízení, kdy je k dlužníkovi přístupováno v rámci možností šetrně, za současné aktivizace věřitelů a conciliační role insolvenčního správce, vést k řádnému dosažení jeho účelu. Odklon současné legislativy (a exekutivy) od původní koncepce insolvenčního zákona, který můžeme aktuálně pozorovat, není dle názoru autora správnou cestou vývoje českého insolvenčního práva. Autor rozumí záměru zákonodárce chránit dlužníky a snaze pomoci jim restartovat svůj (mnohdy nejen) ekonomický život, ale tyto snahy by dle názoru autora měly

směřovat především k zárodkům vzniku problémů dlužníků, nikoliv k plodům, které z nich vzešly. Insolvenční řízení je proces řešení jinak takřka neřešitelného, proces ultima ratio, jehož fungování by mohly podstatné zásahy vážně ohrozit. V konečném důsledku by se navíc mohly konsekvence změn učiněných ve prospěch dlužníka právě proti dlužníkům obrátit (například při hromadném obcházení insolvenčního řízení věřiteli a vymáháním jejich pohledávek mimo insolvenční řízení).

Optikou de lege ferenda by tedy dle názoru autora mělo být upuštěno od „prodlužického“ směřování vývoje insolvenčního práva a zákonodárce by se měl navrátit ke konceptu insolvenčního zákona poskytujícího věřitelům silné postavení. Při řešení úpadku oddlužením nyní věřitelé de facto ztratili možnost rozhodovat o způsobu řešení oddlužení a o potenciální výměně insolvenčního správce. Dle názoru autora by i v oddlužení měla být schůze věřitelů povinná. Na druhou stranu by však neúčast dlužníka na ní neměla zakládat pochybnost o jeho poctivém záměru a tato skutečnost by dle názoru autora neměla vést k nepovolení oddlužení. Setrváme-li ještě u problematiky oddlužení, je autor zastáncem prodloužení třicetidenní lhůty plynoucí od uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek, ve které musí insolvenční správce podat insolvenčnímu soudu zprávu o přezkumu, zprávu pro oddlužení a soupis majetkové podstaty. V případě, že nelze přihlášku pro vady nebo neúplnost přezkoumat a insolvenční správce vyzývá věřitele k opravě či doplnění přihlášky, totiž dle názoru autora nemá insolvenční správce šanci zmíněné povinnosti ve třicetidenní lhůtě splnit. Co se týče problematiky přihlašování pohledávek, je autor toho názoru, že věřiteli by mělo být umožněno měnit až do skončení přezkumného jednání nejen výši jím přihlášené pohledávky, ale také důvod jejího vzniku. A to zejm. s ohledem na ust. § 198 odst. 2 IZ, dle kterého může věřitel v incidenční žalobě o určení jeho přihlášené nevykonatelné pohledávky, která byla popřena, uplatnit jako důvod vzniku této popřené pohledávky skutečnosti, které jako důvod jejího vzniku uplatnil právě až do skončení přezkumného jednání. Dle názoru autora by tato změna byla logickým krokem vyjasňujícím současnou antagonistickou úpravu této problematiky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Insolvenční zákon (IZ)	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
Nové nařízení	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
O.s.ř.	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Vyhláška č. 191/2017 Sb.	Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
ZKV	Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie

- i. HÁSOVÁ, Jiřina. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-555-8.
- ii. HOSTINSKÝ, Jan. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-010-1.
- iii. *Insolvency act*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-681-3.
- iv. MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-568-5.
- v. MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-675-0.
- vi. POLIŠENSKÁ, Petra a Radka FEBEROVÁ. *Exekuční a insolvenční právo: výběr z důležitých soudních rozhodnutí v exekučním a insolvenčním právu za období leden 2014 až prosinec 2015*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Musíš znát. ISBN 978-80-7552-395-2.
- vii. RICHTER, Ondřej. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení: komentář : § 165-204*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-549-7.
- viii. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-329-4.
- ix. SCHELLE, Karel a Miroslav FRÝDEK. *Vývoj konkursního práva*. Ostrava: Key Publishing, 2010. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-073-6.
- x. SMRČKA, Luboš, Jan PLAČEK, Jaroslav SCHÖNFELD a Lee LOUDA. *Insolvenční řízení: (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona)*. Praha: Professional Publishing, 2016. ISBN 978-80-7431-151-2.
- xi. ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5.

Odborné články

- xii. CELERÝN, Jakub. K některým změnám v insolvenčním zákoně účinným od 1. ledna 2014. *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 2017-6-16]. Vydáno 21.01.2014. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-zmenam-v-insolvencnim-zakone-ucinnym-od-1-ledna-2014-93436.html>>.
- xiii. DEUTSCH, Erich. Nový zákon bere insolveni jako součást ekonomického života... Konkursní noviny [online]. [cit. 2017-6-16]. Brno: COOPER PRESS, spol. s r.o., 2008, č. 05. Vydáno 15.05.2008. Dostupné z: <<http://www.kn.cz/clanek/novy-zakon-bere-insolvenci-jako-soucast-ekonomickeho-zivota>>.
- xiv. FINGER, Pavel, Josef PETŘÍČEK a Pavel FABIAN. Věřitel a insolvenční řízení. Konkursní noviny. Brno: COOPER PRESS, spol. s r.o., 2017, č. 02. Vydáno 20.02.2017. ISSN 1213-4023.
- xv. Historie insolvenčního práva. *INSOLCENTRUM.CZ* [online] [cit. 2017-6-16]. Dostupné z: <<http://e-learning.insolcentrum.cz/article/126>>.
- xvi. MIHALÍK, Vojtěch. Má zákonodárce zájem na řešení úpadku dlužníka reorganizací?. *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 2017-6-15]. Vydáno 27.09.2013. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ma-zakonodarce-zajem-na-reseni-upadku-dluznika-reorganizaci-92466.html>>.
- xvii. MLČOCHOVÁ, Eva. Postup insolvenčního správce při přezkoumávání pohledávky vzniklé na základě neúčinného úkonu dlužníka. *BULLETIN ADVOKACIE* [online] [cit. 2017-11-03]. Vydáno 18.09.2012. Dostupné z: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/postup-insolvencniho-spravce?browser=mobi>>.
- xviii. ŘEHÁČEK, Oldřich a Jan MAŠEK. Novela insolvenčního zákona účinná od 1. 7. 2017 anebo Cui bono?. *ČESKÁ JUSTICE* [online] [cit. 2017-11-7]. Vydáno 30.06.2017. Dostupné z: <<http://www.ceska-justice.cz/blog/novela-insolvencniho-zakona-ucinna-od-1-7-2017-anebo-cui-bono/>>.
- xix. ŘEHÁČEK, Oldřich. Komentář k § 250 insolvenčního zákona. *KONKURNÍ NOVINY* [online] [cit. 2017-10-25]. Vydáno 20.07.2016. Dostupné z: <<https://http://www.kn.cz/clanek/komentar-k-ss-250-insolvencniho-zakona.html>>.
- xx. SEDLÁČEK, Dušan a Petr SPRINZ. Novinky evropského insolvenčního práva. *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 2017-11-1]. Vydáno 05.01.2016. Dostupné z:

<<https://www.epravo.cz/top/clanky/novinky-evropskeho-insolvenčního-prava-99667.html>>.

Právní předpisy

- xxi. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení.
- xxii. Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení.
- xxiii. Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob.
- xxiv. Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.
- xxv. Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona.
- xxvi. Vyhláška č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců.
- xxvii. Vyhláška č. 313/2007 Sb. o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.
- xxviii. Vyhláška č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců.
- xxix. Zákon č. 1/1869 Ř.z., řád konkursní.
- xxx. Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.
- xxxi. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).
- xxxii. Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech.
- xxxiii. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.
- xxxiv. Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách.

- xxxv. Zákon č. 291/2017 Sb., , kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- xxxvi. Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.
- xxxvii. Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.
- xxxviii. Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.
- xxxix. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.
 - xl. Zákon č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
 - xli. Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění.
 - xl.ii. Zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnávací a odpůrcí.
 - xl.iii. Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
 - xl. iv. Zákon č. 69/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
 - xl. v. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
 - xl. vi. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Judikatura

- xl. vii. Nález Ústavního soudu ze dne 01.07.2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10, ve sbírce zákonů vyhlášeno pod č. 241/2010 Sb.
- xl. viii. Nález Ústavního soudu ze dne 23.04.2015, sp. zn. I.ÚS 1549/11.
- xl. ix. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.05.2016, sp. zn. 32 Cdo 2705/2014.
 - i. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.07.2015, sp. zn. 29 ICdo 24/2013 (R 33/2016 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 59 INS 8688/2011.
 - ii. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2014, sp. zn. 29 ICdo 4/2012 (R 59/2014 civ.), ve věci sp. zn. KSHK 40 INS 178/2010.

- lii. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.02.2012, sp. zn. 33 Cdo 5261/2009.
- liii. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.01.2003, sp. zn. 29 Cdo 1151/2000.
- liv. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.06.2016, sp. zn. 29 ICdo 41/2014, ve věci sp. zn. KSBR 39 INS 15844/2011.
- lv. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.07.2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011.
- lvi. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30.01.2013, č.j. 103 VSPH 2/2012-70, ve věci sp. zn. 42 ICm 1886/2010, KSHK 42 INS 3512/2008.
- lvii. Stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. NS Cpjn 19/98 ze dne 17.06.1998 (R 52/1998 civ.).
- lviii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 04.09.2008, č.j. 29 NSČR 4/2008-P11-12 (R 25/2009 civ.), ve věci sp. zn. KSBR 38 INS 735/2008.
- lix. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.07.2012, č.j. 29 NSČR 15/2010-A-87, ve věci sp. zn. KSBR 40 INS 5261/2008.
- lx. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.12.2013, č.j. 29 NSČR 113/2013-A-68 (R 45/2014 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 88 INS 4881/2012.
- lxi. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2014, č.j. 29 NSČR 119/2014-B-21, ve věci sp. zn. KSBR 24 INS 31648/2012.
- lxii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.07.2014, č.j. 29 NSČR 79/2014-A-56 (R 20/2015 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 77 INS 11631/2014.
- lxiii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.06.2013, sp. zn. 29 ICdo 7/2013.
- lxiv. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.07.2013, sp. zn. 29 ICdo 7/2013 (R 106/2013 civ.), ve věci sp. zn. KSPL 56 INS 23224/2011.
- lxv. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.07.2013, sp. zn. 29 NSČR 25/2011 (R 105/2013 civ.).
- lxvi. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.01.2011, sp. zn. 29 Cdo 3582/2010 (R 97/2011 civ.).
- lxvii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2011, č.j. 29 NSČR 14/2011-A-20 (R 44/2012 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 88 INS 14537/2010.
- lxviii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.07.2014, sp. zn. 29 ICdo 26/2014, ve věci sp. zn. KSBR 45 INS 12149/2012.
- lxix. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2011, sp. zn. 20 Cdo 807/2011.
- lxx. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2014, sp. zn. 29 NSČR 118/2013, ve věci sp. zn. MSPH 94 INS 24999/2012.

- lxxi. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.02.2013, sp. zn. 29 Cdo 11/2012, ve věci sp. zn. KSPH 41 INS 10743/2010.
- lxxii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, č.j. 29 NSČR 20/2012-A-56 (R 98/2012 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 95 INS 11931/2011.
- lxxiii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.03.2012, č.j. 29 NSČR 32/2011-B-37 (R 112/2012 civ.), ve věci sp. zn. KSOS 31 INS 12026/2010.
- lxxiv. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.02.2012, č.j. 29 NSČR 3/2012-P9-18 (R 84/2012 civ.), ve věci sp. zn. KSHK 42 INS 15820/2010.
- lxxv. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2012, sp. zn. 29 ICdo 17/2012 (R 21/2013 civ.), ve věci sp. zn. MSPH 60 INS 6477/2011.
- lxxvi. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2016, sp. zn. 29 NSCR 7/2014, ve věci sp. zn. KSLB 57 INS 18541/2011.
- lxxvii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.09.2013, č.j. 29 NSČR 53/2011-P14-20, ve věci sp. zn. KSLB 76 INS 5809/2010.
- lxxviii. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2014, sp. zn. 29 ICdo 30/2012, ve věci sp. zn. KSLB 57 INS 3290/2010.
- lxxix. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.01.2012, č.j. 29 NSČR 52/2011-A-64, ve věci sp. zn. MSPH 91 INS 4684/2011.
- lxxx. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2012, č.j. 29 NSČR 13/2010-P48-17, ve věci sp. zn. KSCB 27 INS 3323/2008.
- lxxxii. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20.12.2013, č.j. 2 VSOL 704/2013-B-22, ve věci sp. zn. KSBR 32 INS 22897/2012.
- lxxxiii. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 08.10.2008, č.j. 1 VSPH 180/2008-P51-14, ve věci sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008.
- lxxxiiii. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 09.12.2015, č.j. 3 VSPH 2095/2015-P1-10, ve věci sp. zn. KSPH 71 INS 3075/2014.
- lxxxv. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.05.2013, č.j. 2 VSPH 32/2013-B-26, ve věci sp. zn. KSPH 36 INS 23885/2011.
- lxxxvi. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.01.2013, č.j. 2 VSPH 1257/2012-P1-11, ve věci sp. zn. KSHK 42 INS 6108/2012.
- lxxxvii. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15.07.2008, sp. zn. 1 VSPH 94/2008, ve věci sp. zn. KSUL 45 INS 150/2008.
- lxxxviii. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19.12.2013, č.j. 101 VSPH 423/2013-24, ve věci sp. zn. KSUL 45 INS 10979/2012.

- lxxxviii. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23.01.2013, č.j. 1 VSPH 1508/2012-B-20, ve věci sp. zn. KSUL 43 INS 5530/2012.
- lxxxix. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24.02.2012, č.j. 2 VSPH 59/2012-P3-12, ve věci sp. zn. KSPL 29 INS 7941/2011.
 - xc. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26.01.2011, č.j. 3 VSPH 638/2010-A-11, ve věci sp. zn. MSPH 91 INS 7069/2010.
 - xc. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28.05.2013, č.j. 3 VSPH 356/2012-P6-11, ve věci sp. zn. KSCB 26 INS 7087/2010.
 - xcii. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.06.2015, č.j. 4 VSPH 42/2015-P10-10, ve věci sp. zn. KSPH 69 INS 24437/2014.
 - xciii. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31.03.2008, č.j. 1 VSPH 7/2008-A, ve věci sp. zn. KSUL 43 INS 384/2008.

Další zdroje

- xciv. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), č. 182/2006 Dz.
- xcv. <https://isir.justice.cz/>

ABSTRAKT

Cílem této diplomové práce bylo zanalyzovat postup věřitele při úpadku dlužníka se zaměřením na proces uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení, proces přezkumu přihlášených pohledávek insolvenčním správcem, popírání přihlášených pohledávek subjekty, které disponují právem popírat pohledávky, a na další osud popřených pohledávek. To vše s přihlédnutím k judikatuře, která se k této problematice vztahuje, a v komparaci s poznatky o reálném uplatňování institutů insolvenčního práva v praxi. Záměrem autora bylo poskytnout kvalifikované pojednání o procesu, jenž vede ke zjištění pohledávky v insolvenčním řízení, s ohledem na úskalí, která mohou pohledávku na cestě k jejímu zjištění potkat.

Autor rozdělil práci do šesti hlavních kapitol, které se dále člení na podkapitoly.

První kapitola se zabývá fenoménem insolvence a obecně pojednává o insolvenčním řízení a vývoji insolvenčního práva v České republice.

Ve druhé kapitole se autor zaměřuje na osobu věřitele, tedy toho, kdo se insolvenčního řízení účastní za účelem dosažení uspokojení svých pohledávek. Tato kapitola je rozdělena na dvě podkapitoly, kdy první se obecně zabývá postavením věřitele v insolvenčním řízení a jeho strategií a druhá pojednává o právu věřitele zahájit insolvenční řízení.

Ve třetí kapitole se autor komplexně věnuje problematice uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení přihláškou i jinými způsoby.

Čtvrtá kapitola se zabývá tříděním pohledávek a charakterizuje jednotlivé typy pohledávek, které věřitelé přihlašují do insolvenčního řízení.

V páté kapitole je detailně rozebrán proces přezkumu přihlášených pohledávek insolvenčním správcem, který je završen přezkumným jednáním.

V závěrečné kapitole se autor zabývá popíráním pohledávek, a to ať už insolvenčním správcem, dlužníkem, nebo ostatními přihlášenými věřiteli. Na závěr této kapitoly se autor zaměřuje na osud popřených pohledávek a incidenční spory o určení těchto popřených pohledávek.

SUMMARY

The purpose of this thesis was to analyze procedure of the creditor in case of insolvency of the debtor with a focus on the process of applying receivables in the insolvency proceedings, reviewing the registered receivables by the insolvency administrator, denying the registered receivables by the entities who have the right to deny receivables and the further fate of receivables that were denied. All this, taking into account the case law that relates to this issue, and in comparison with knowledge from the practical application of insolvency law institutes. The intention of the author was to provide a qualified discourse on the process leading to the determination of the receivable in insolvency proceedings, taking into account the pitfalls that can meet the receivable on this path.

The author has divided the thesis into six main chapters, which are further divided into subchapters.

The first chapter deals with the phenomenon of insolvency and deals in general with insolvency proceedings and the evolution of insolvency law in the Czech Republic.

In the second chapter, the author focuses on the person of the creditor, i.e. the one who participates in the insolvency proceedings in order to satisfy his receivables. This chapter is divided into two subchapters, the first of which deals generally with the position of the creditor in insolvency proceedings and his strategy, and the second deals with the creditor's right to commence insolvency proceedings.

In the third chapter, the author deals with the issue of lodging receivables in insolvency proceedings by the application and other ways.

The fourth chapter deals with the classification of receivables and characterizes the individual groups of receivables.

The fifth chapter analyzes in detail the process of reviewing the registered receivables by the insolvency administrator, which is completed by the review meeting.

In the final chapter, the author deals with the denial of receivables, either by the insolvency administrator, the debtor, or by other registered creditor. At the end of this chapter, the author focuses on the fate of the receivables that were denied and the incidental disputes about the determination of these denied receivables.

KLÍČOVÁ SLOVA / KEYWORDS

Insolvenční řízení / Insolvency proceedings

Věřitel / Creditor

Pohledávka / Receivable

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE / TITLE OF THE DIPLOMA THESIS

Přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení a jejich přezkum / Registration of
receivables in insolvency proceedings and their review